Душанката.

1

ДЪДА

ЈОВАНА СУББОТИЋА.

КЊИГА I.

ПЂСНЕ ЛИРСКЕ.

P13Cp I 574/1.1

~~M I 148~~

М 398 Ж 78 МІ148/I
Р19Сф I574/1.1

ДЕЛА

ЈОВАНА СУББОТИЋА.

КЊИГА I.

ПЂСНЕ ЛИРСКЕ.

МАТИЦА СРБСКА
Сф. 80. 80.
Сф. 80. 1.

У КАРЛОВЦИ.
У митрополитско-гимназијалној Типографији.
1858.

Инв. бр. 123353

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ У НОВОМ САДУ

САДРЖАЈ.

Страна.

I. Пѣсме за малу дѣчицу.

Малом Жарку кад спава . . . . . 1.
Мати буди Жарка . . . . . 2.
Мати пѣва Жарку . . . . . 2.
Мати буди Жарка . . . . . 3.
Вида и златан сан . . . . . 4.
Златна рибица . . . . . 4.

II. Пѣсме за посао и игру.

Жетелачка . . . . . 5.
На жетви . . . . . 6.
О моби . . . . . 7.
Берачицама . . . . . 7.
Ономе, што гази . . . . . 8.
Свирцу . . . . . 9.
Жабице . . . . . 10.
Преслици . . . . . 10.
Вретенара . . . . . 11.
Коло . . . . . 15.
Слѣпи миш . . . . . 15.
Јастучић . . . . . 17.
Дѣвојке и младе . . . . . 18.
Дѣвојке и момци . . . . . 19.

III. Пѣсме уз вино.

Пѣсма уз вино . . . . . 21.
Вину . . . . . 22.
Типик нића . . . . . 28.
Чаши . . . . . 34.
Вино и драга . . . . . 35.

*

Страна.

IV. Пѣсме Љубовне.

1. Сељанске.

Момче и грмљавина . . . . . 37.
Дѣвојка и ружа . . . . . 38.
Стојану . . . . . 40.
Смиљани . . . . . 40.
Сметња . . . . . 41.
Сватови . . . . . 41.
Сунце и мѣсец . . . . . 42.
Наручена пѣсма . . . . . 43.
Шта и зашто . . . . . 43.
Пркос . . . . . 44.
Порука . . . . . 44.
Снашица и звѣздица . . . . . 45.
Несгода у калоперу . . . . . 46.
Сирота дѣвојка . . . . . 47.
Ноћ и зора . . . . . 48.
Дѣвојка куне косу . . . . . 49.
Дѣвојачки благослов . . . . . 50.
Кривац момак . . . . . 52.
Дѣвојка братими мѣсец . . . . . 53.
Бржи момак нег дѣвојка . . . . . 53.
Дѣвојка са сунца . . . . . 54.
Изповѣст . . . . . 55.
Дѣвојка надмудрила момка . . . . . 56.
У вече . . . . . 58.
Најлѣпше цвѣће . . . . . 59.
Амајлија . . . . . 59.
Груда снѣга . . . . . 60.
Зора у смиљу . . . . . 60.
Мала плата . . . . . 61.
Двѣ матере . . . . . 62.
Дѣвојачка жеља . . . . . 63.
Очи драге . . . . . 63.
Сан и јава . . . . . 64.
Чобанче и дѣвојка спрам мѣсеца . . . . . 65.

Страна.

Башта . . . . . 66.
Мала . . . . . 67.
Чудна хајка . . . . . 67.
Луди сан . . . . . 68.
Ко је крив . . . . . 68.
Шта то може бити . . . . . 69.
Јела и бор 70
Промјна . . . . . 71.
Невоља свакојако . . . . . 71.

2. Грађанске.

Љубица . . . . . 72.
Послѣдња надежда . . . . . 73.
Утѣха . . . . . 75.
Добро јутро . . . . . 76.
Лаку ноћ . . . . . 77.
Вѣнац Катици . . . . . 79.
Правдање . . . . . 81.
Момче и голуб . . . . . 82.
Сила љубови . . . . . 84.
Phases amoris у 4 пѣсне . . . . . 85.
Њих двоје . . . . . 89.
Легати . . . . . 91.
Лѣпосави . . . . . 92.
Мој талисман . . . . . 92.
Мој амулет . . . . . 93.
Име драгог . . . . . 94.
Сан и јава . . . . . 95.
Вез . . . . . 95.
Одбијени просилац . . . . . 97.
Кад се нема куд . . . . . 99.
Просиоци . . . . . 99.
Болник и лѣкар . . . . . 101.
Молба из молбе у 6 пѣсама . . . . . 103.
На вѣру . . . . . 113.
Манђије . . . . . 115.
Чудно око . . . . . 116.

Страна.

Гдѣ је рај . . . . . 117.
Свагдѣ . . . . . 117.
Чудотворна пѣсма . . . . . 118.
Сваћа око цвѣћа . . . . . 120.
Дѣвојчица од шећера . . . . . 121.
Срдуша . . . . . 122.
Два сна и истина . . . . . 123.
Дѣвојачко огледало . . . . . 125.
Прва љубов . . . . . 126.
Највеће милине . . . . . 127.
Поливач . . . . . 128.
Прѣтња . . . . . 129.
Најлѣпше . . . . . 131.
Лѣпа мала Милица . . . . . 132.
Узор драге . . . . . 133.

V. Сонети.

Први сонет . . . . . 135.
Венеција . . . . . 136.
Сила сонета . . . . . 137.
Плавојка . . . . . 138.
Црнока . . . . . 139.

VI. Видосава.

Мала Вида . . . . . 140.
Име Видосава . . . . . 141.
Лик . . . . . 142.
Колѣвка . . . . . 143.
Очице . . . . . 144.
Гукање . . . . . 146.
И плач и смѣх . . . . . 146.
Образ . . . . . 147.
Вида болује . . . . . 149.
Запѣвка . . . . . 150.
Смртни ковчег . . . . . 154.
Мртва Вида . . . . . 155.
Гранчица . . . . . 156.

Страна.

Дан . . . . . 157.
Спенско гробље . . . . . 158.
Отац и кћи . . . . . 160.
Кишници . . . . . 161.
Златно птиче . . . . . 162.
Мати земљи . . . . . 164.

VII. Бечке елегије.

Беч . . . . . 166.
Деблинг . . . . . 167.
Ти . . . . . 168.
Гринцинг . . . . . 169.
Дорнбах . . . . . 172.
Хексаметер . . . . . 174.
Политика . . . . . 175.
Глас љубови . . . . . 176.
Сати . . . . . 177.
Дјевојче . . . . . 178.
Шенбрун . . . . . 179.
Афродита . . . . . 180.
Суза материна . . . . . 182.
Двѣ Венере . . . . . 182.
Баден . . . . . 185.
Брил . . . . . 187.
Лаксембург . . . . . 188.
Пратер . . . . . 189.
Родаун . . . . . 191.
Парис . . . . . 192.

VIII. Космос.

Облаци . . . . . 194.
Дан и ноћ, живот и смрт . . . . . 195.
Мрѣње . . . . . 197.
Пѣсма смрти . . . . . 198.
Гусеница . . . . . 200.
Душевне очи . . . . . 202.
Свѣтови . . . . . 204.

Страна.

Тѣло од свѣтлости . . . . . 205.
Прилика . . . . . 205.
Земља и сунце . . . . . 206.
Рођај и смрт . . . . . 207.
Три свѣта . . . . . 209.
Сан и смрт . . . . . 210.
Ноћни живот . . . . . 211.
Пророк . . . . . 214.

Различите пѣсне.

Правила живота . . . . . 216.
Невиност . . . . . 217.
Поток . . . . . 218.
Надежда . . . . . 219.
Елегија на Косову . . . . . 223.
Пролѣће . . . . . 232.
Жеља љубовника . . . . . 235.
Зима . . . . . 237.
Срѣћан пут музама . . . . . 239.
Мѣсецу . . . . . 241.
Суза . . . . . 242.
Пѣсма пастира . . . . . 243.
Вила . . . . . 244.
Поноћна пѣсма . . . . . 249.
Србкиња . . . . . 250.
На ново лѣто . . . . . 251.
Лахор . . . . . 252.
Лазар и Милош . . . . . 253.
Сан . . . . . 256.
Пѣсма против дахија . . . . . 259.
Послѣ побѣде над дахијама . . . . . 260.
Пристаниште . . . . . 261.
Спомени . . . . . 262.
Вила и облаци . . . . . 271.
Роса . . . . . 273.
Живот у ноћи . . . . . 274.
Србин . . . . . 275.

Страна.

Мати за сином запѣва . . . . . 277.
Пѣсма за граничаре . . . . . 278.
Ембријону . . . . . 281.
Завѣт матере . . . . . 284.
Разговор с мѣсецом . . . . . 287.
Катихизис руже . . . . . 288.
Богови славенски . . . . . 290.
Пароброду Минерви . . . . . 297.
Дарови у цвѣћу . . . . . 301.
Лѣтње вече . . . . . 303.
18. Фебруарије 1853. год. . . . . 309.
Пѣсма карамфилу . . . . . 312.
Кавез . . . . . 313.
Тетка . . . . . 314.
Белана . . . . . 315.
Како пѣсна постаје . . . . . 316.
Поноћна пѣсма . . . . . 317.
Моја мати . . . . . 317.
Моја мати . . . . . 319.
Моја мати . . . . . 320.
Памет . . . . . 322.
Знаци . . . . . 323.
Соко . . . . . 323.
Суд пѣснама . . . . . 325.
Како ко умѣ . . . . . 326.
Пастирче . . . . . 327.
Цѣл пѣсана . . . . . 327.
Ноћне невоље . . . . . 329.
Добѣглица . . . . . 331.
Пролѣће . . . . . 332.

Страна.

Срећа . . . . . 333.
Кукавица . . . . . 335.
Сутоњ . . . . . 337.
Ласта искупитељ . . . . . 339.
Особита срећа . . . . . 341.
Сунце и липа . . . . . 342.
Птица и пѣсник . . . . . 343.
Возач . . . . . 344.
Љубови . . . . . 346.
Богу . . . . . 347.
Поличарка . . . . . 348.
Сунцокрет . . . . . 350.
Стари свештеник . . . . . 351.

X. Надписи.

48. надписа . . . . . 359.

XI. Пѣсне особитим лицама.

Епископу, послѣ митрополиту Станковићу . . . . 374.
Митрополиту Стратимировићу . . . . . 385.
Епископу Мушицком . . . . . 386.
Сими Милутиновићу . . . . . 388.
Тодору Павловићу . . . . . 389.
Њ. В. Цару и Царици . . . . . 393.
Јовану и Марији Хаџић . . . . . 394.
Јовану Хаџићу . . . . . 395.
Јовану Пантелићу . . . . . 398.

I.

ПЂСМЕ ЗА МАЛУ ДЂЧИЦУ.

Мала дѣца, мале пѣсне,
Волу грло мајке нѣжне.

Малом Жарку кад спава.

Паи, буи, Жарко,
Моје сунце јарко,
На ми у сну иди,
Гдѣ се оно види
Да се здравље блиста
Као роса чиста,
А санови мали
По цвѣтићи пали.
Здрављем ми се уми,
Ружицомъ се утри,
Мале гони сане
Док зора не сване,
Док те непробуди
Мајка непољуби.

15. Септ. 1856.

Мати буди Жарка.

Устај, устај Жарко
Моје сунце јарко,
Мајка тебе буди
Међу очи љуби.
Отвори очице
Јасне као звѣздице,
Пружи ми душице
Злаћане ручице,
Реци чедо, мати,
Носи мене тати!

16. Септ. 1856.

Мати пѣва Жарку.

Устај мали Жарко,
Дошла ти је куца,
Да јој дадеш ручка,
Дошла ти је цица
Да јој дадеш винца,
Дошло ти је теле
Да му дадеш млека:
Љоке, теле, љоке!

Неда Жарко млека,
'Греба за себека!
17. Септ. 1856

Мати буди Жарка.

Устај мали Жарко,
Дошла ти је куца,
Донела ти зеца,
Дошла ти је цица,
Донела ти миша,
Дошла ти је лија,
Донела ти коку,
Дошао ти је уја
Донео ти јагу.
Чекај, чекај, јаго,
Ето иде Жарко
Да с' сиграте малко.
17. Септ. 1856.

Вида и златан сан.

Заспала је мала Вида,
Њој долази златан санак,
Да се мало поиграју,
И по цвећу провитлају.
Златан санак на праг стао,
Преко прага на нос пао,
А Вида се засмејала,
Па се у сну насмејала.

29. Дец. 1856.

Златна рибица.

Плакала мала Видица,
Дошла јој златна рибица;
Рибица Види пјевала,
Видица рибу слушала.
Свршила пјесму рибица,
Заспала мала Видица:
Лепша је мала Видица
Нег што је златна рибица.

19. Јан. 1857.

II.

ПЂСМЕ ЗА ПОСАО И ИГРУ.

Кад нам жетва пђва и берба се шали,
Весели ће бити и дни нам остали.

Жетелачка.

Помоз' Боже и Божићу! ој Бого! ој божићу!
И пречиста мајко божја!
И Јоване, куме божји!
Пђсму дђцо започните,
Сви у жетву ударите.
Захвал'те се вишњем Богу,
Што сачува златну жетву
Од мразева од препеке,
Многе кише, дуге суше.
Захвал'те се орачима
И њиховим вочићима,
Што нам њиву узораше,
Узораше, посђјаше.
Избер'те ми пуне класе,

Да увијем китњаст вѣнац,
Да икону накитимо.
Пожур'те се жетеоци,
Да се брже жито пожње,
Да се брже брашно самље;
Хоће момчад да се жени,
И дѣвојчад да с' удаје,
Па се трѣба пожурити,
Да се спреми бѣла хлѣба
И то друго што нам трѣба.

1855.

На жетви.

Виш, дѣвојко, плави цвѣтак у жетви?
Што је онај плави цвѣтак у жетви,
То је она млада мома на жетви!
Виш, невѣсто, родан класак у жетви?
Што је онај родан класак у жетви,
То је она млада нева на жетви!
А видите л' ту стрњику у жетви?
Што је тамо та стрњика у жетви
То су они стари људи на жетви, —
За дан за два обоє су земљица!

1855.

О м о б и.

Газда.

Пожури се, мобо моја, врѣме пролази,
Ваља ићи са образом пред домаћицу,
А њива се опружила, краја с' невиди.

Моба.

Пожури се, мобо, ето вече долази,
Ваља нама са образом ићи к вечери,
А њива се опружила, краја с' невиди,
У дужину турила се, неда с' прегледат',
У ширину разметла се, неда с' прегазит',
Да се скупе три четири младе дѣвојке,
За сат би је сву пожњеле и повезале,
Па би моба разишла се јошт пре вечере.

14. Јул. 1857.

Берачицама.

Добро берте, берачице,
Да пабирка нема,
Пѣсме појте пѣвачице,
Да вам се недрема!

Мотре млади чаброноше
Како која ради,
Која од вас бере лоше,
Та се неубради.

Свирац око баца к вама,
Која с' добро влада,
Пронеће је у пѣсмама
До царева града.

За њу ће се отимати
Сви млади јунаци,
С ратари ћ с' надметати
Чак из Беча ђаци.

18. Септ. 1856.

Ономе, што гази.

Свирај свирче том што тамо
Скакуће по кади,
Бадне, бадне, гледај само,
Канда купус сади.

Бре свирај му, браца Симо,
Да то људски гази,
Тек ће онда бити вина,
Кад језик изплази.

18. Септ. 1856.

Свирцу.

А зар свирац да остане
Без пѣсме и шале,
Што весели цѣле дане
Велике и мале.

Лѣпо свира браца Сима,
Треба да му дамо,
Што приличи нама свима,
И што боље знамо.

Даћемо му оку шире
И туце дуката,
Ал' да несмѣ у чакшире
Дирнути до мрака!

19. Септ. 1856.

Жабице (ракетле) у берби.

Прште скачу жабице
Дѣвојкам под скути,
Дѣвојке их проклињу,
Завиде им људи.

19. Септ. 1856.

П р е с л и ц и.

Ој преслице, другарице,
Мој медени разговоре,
Кад у руке тебе узмем,
Бриге ми се све разтворе.

Башлук ти је од јавора,
Дивчик ти је од јасена,
Од ораха котур имаш,
Од шимшира сва вретена.

Бауру је циганима
Мој за тебе драги дао;
Ал' шта ћу му зато дати,
Нек му није овце жао.

Напрешћу му за преслицу
Танке гаће и кошуљу,
Ал' му недам, док ме мајци
Недоведе к'о вѣнцуљу!

9. Фебр. 1857.

Вретенара.

Дѣвојка.

Ој циганко, вретенаро,
Пошто су ти та вретена?

Циганка.

Како, сестро, ко изберe,
И каква су кад времена!

Ако хоћеш ова бѣла,
Није туце без цванцика,
Али кад га прстом дирнеш,
Цѣле собе стои цика.

Захтѣваш ли ова жута,
Недам ти их без талира,
Јер на жици кад с' окрећу,
Свако другу ноту свира.

Најскупља су та шарена,
Туце стои два дуката,
Ал' кад с њима будеш прела
Оби ће ти момци врата.

Јест, тако ми оног сунца,
Истина је што ти кажем,
Изпала ми оба ока,
Ак' у чему теби лажем.

Нису ћерко то вретена,
Као вретена што су друга,
Посветила с' рука, која
Изреза их и изструга.

Преко четир сиња мора,
И дванаест грдних вода
Пренела их око врата
Дугонога амо рода.

Мојој баби њена баба
Послала их из Инђије,
Наша то је постојбина,
Незнам тужна ја ни гди је.

Нит' бих ти их продавала,
Да ми дадеш оку злата,
Али ми је сиротиња
Стегла гужву око врата.

Четворо ти моје дѣце,
И четворо унучади,
И четворо братучеда,
Умиру ми већ од глади.

Да ти само око види,
Какви су то циганчићи,
Од како се черга дими
Нису били таки тићи.

Немогу их гледат' мрѣти,
Хоће срдце да ми пукне,
Виш како ми лију сузе,
Мокра ми је пола сукње.

Нећеш самном да пазариш?
Бре ћеш љуто да се кајеш!
Три туцета дукат врѣде,
На брат брату да продајеш.

Од прве ти небих рѣчи
Ни крајцаре попустила,
Ал' ком ћу их бољем дати,
Кад си лѣпша него вила.

Немој да ти срѣћу носим,
Скидај талир изза греде;
Невид'ла ми душа раја,
Ако талир пун невреде!

Већ бих била накрај села,
Ал' ми те је, кћерко, жао;
Мичи руку, хватај срѣћу,
Кад ти Бог је срѣћу дао!

Јошт се мислиш? вади новац,
Да ћу т' еспап без шићара:
Кад ти иштем цванцик, море,
Немам хасне ни динара!

12. Фебр. 1857.

К о л о.

Јоште нису друге игре
Красно наше коло стигле.
Ако ишту игре друге
Да су ноге лаке, пруге,
Наше коло тражи цѣло
За игранѣ сгодно тѣло.
Нога мора бити свака
Цупнут', скокнут', плетнут', лака;
А на сукњи ситна бора
Оживити свака мора.
Коло ште у дѣвојке
Поуздане бѣле дојке,
Да се гибљу пуна нѣдра
К'о на вѣтру обла једра.

4. Септ. 1856.

С л ѣ п и м и ш.

Шта ћемо се да сиграмо
Кад из собе неда киша?
Повика смо сви из гласа:
Да с' сиграмо слѣпа миша!

Коме ћемо очи свезат',
Нека коцка посвѣдочи:
Коцка мала зло изпала,
По сироте моје очи.

Рубац свија Видосава,
Да ми њиме очи свеже.
Ал' залуд' ти везен рубац
Видо моје очи стеже,

Кад ја Видо тебе видим
У поноћи кроз мрак густи,
Како сладко сан се сигра
Са румени твои усти.

Кад ја Видо тебе видим
И кроз гору од камена,
Шта је мени танак рубац
Са бѣлога твог рамена!

22. Нов. 1856.

Јастучић.

Нема нигдѣ лѣпше игре
Од нашега јастучића,
Кад се скупи младо коло
Дѣвојчица и момчића.

Кад јастучић момче узме,
Смѣ ма коју заискати,
Свака ће му мајка своју
На јастучић ћерку дати.

Па кад срдце коју иште,
Како сладко бије, игра,
Кад на меком јастучићу
Са устном се устна сигра.

С јастучићем дѣвојчица
Може своја уста дати,
Коме хоће, да непита,
Шта ће рећи свѣт и мати.

А шта велиш, мили друже,
Кад се дѣца тајно љубе,
Па на меком јастучићу
Први пут се устне сљубе!

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

Нема нигдѣ лѣпше игре
Од нашега јастучића,
Кад се скупи младо коло
Дѣвојчица и момчића!

22. Нов. 1856.

Дѣвојке и младе.

Коло дѣвојака.

Једну бригу са стотином
Мѣња млада невѣста.

Коло млади.

Једну радост са стотином
Мѣња млада невѣста.

Коло дѣвојака.

Зато плаче, кад с' удаје
Злу неука дѣвица.

Коло млади.

Зато с' смѣје дѣвојачким
Годинама женица.

24. Нов. 1856.

Дѣвојке и момци.

Коло дѣвојака.

Удају се дѣвојке
Да добију владу,
Да дрмају с мужеви,
Како боље знаду:
Зато весело, весело,
Нек се разлеже све село.

Коло момака.

Заповѣда два три дна
Доведена нева,
Послѣ тога времена
Другачије пева:
Зато полако, полако,
Боље ће бити свакако.

Коло дѣвојака.

Ко нас служи, тог ћемо
Служити к'о свећа;

Коло момака.

Сваку љубов плати ће
Љубов све то већа:

Оба кола.

Слушаћемо се од реда,
Љубићемо се до века.

24. Нов. 1856.

III.

ПЂСМЕ УЗ ВИНО.

Ми смо пѣсме сирочади,
Прим'те нас се Бога ради.

Пѣсма уз вино.

Зашто да се ја бринем,
Зашт' да се печалим,
Зашт' овај свѣт хрђави
Јошт горе да кварим?

Та нисам ја дошао
На овај свѣт бѣли,
Да у туги несносној
Вѣк проведем цѣли!

На радост је човѣка
Створила судбина,
Зато му је радости
Поклонила вина.

Зато му је веселе
Пѣсме дала гласе,
Да разведри облачне
Овог свѣта часе.

Нека плаче, ко воли,
Ја ћу да попѣвам,
И са старим матејцем
Ведре прси сгрѣвам.

Куцну ћу се с комшијом
И с десна и с лѣва,
Ја ћу њему пѣвати,
Он нек' ми одпѣва.

1836.

Вину.

1.

Винце моје, винце,
Ала си ми красно,
Блиста ти се лице
Као сунце јасно.

Сви.

Ко непије вина
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна
Да нас људе тѣши!

2.

За људе је само
Бог створио вино,
С тог је, као што знамо,
Само људма мило.

Сви.

Ко непије вина
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши!

3.

У вину је шала,
У вину су игре,
Чашица је мала
Ал' све стуче бриге.

Сви.

Ко непије вина;
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши.

4.

Вино диже мисли
У висине неба,
Милионе числи
И ко жели хлеба.

Сви.

Ко непије вина,
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши!

5.

Вино срдце креће
Да удара јаче,
Кроз ватру пролеће,
И у воду скаче.

Сви.

Ко непије вина,
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши!

6.

Трѣзан лисац мути,
Заплеће и лаже,
Вино га уљуди,
Те истину каже.

Сви.

Ко непије вина,
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши!

7.

Вино пѣсму буди,
И даје јој крила,
Те се диве људи,
Мисле да је вила.

Сви.

Ко непије вина,
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши!

8.

Никад тако устне
Нелепе с' за лице,
Као кад се сгустне
У жилама винце.

Сви.

Ко непије вина,
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши!

9.

Вином дух је већи,
Вином човѣк јачи,
Вино води срећи,
Вино тугу тлачи.

Сви.

Ко непије вина,
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши!

10.

Та пи ћу те винце,
Док год пити могу,
Макар знао винце
С тебе спасти с ногу!

Сви.

Ко непије вина,
Самом Богу грѣши,
Што га створи дивна,
Да нас људе тѣши.

24. Септ. 1856.

Типик пића.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали
Мудри људи Проба краља.

1.

Најпрѣ треба сваку бригу
За оцаке оправити,
Задест' посао за веригу,
Заклопити сваку књигу,
И лѣпо се одморити.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали
Мудри људи Проба краља.

2.

Затим ваља да се софра
На удесно мѣсто стави:
Лѣти да се сѣнка добра,
А у зиму соба топла
Пре свег нађе и преправи.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали
Мудри људи Проба краља.

3.

Неишту се многа јела,
И та могу бити проста.
Мало хлѣба, али бѣла,
И на момка ћурка цѣла,
То је срѣћној браћи доста.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали
Кад су прво грожђе брали
Мудри људи Проба краља.

4.

Дружство мора бити своје,
Да с' ни од ког незазире;
Гдѣ се рѣчи мѣре, броје,
И на устни мисли кроје,
Ту сласт вина недопире.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

5.

Пити ваља натенани,
Онда вино сласти пушта:
Кад га сипаш, очи т' храни,
Кад га гуташ, грло т' гали,
Кад попијеш, крв ти сгушта.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

6.

Па ко ћути, кад се пије,
Наполђ га вући треба:
Кад рђч сгодно рђчцу бије,
Кад се сваки шали, смије,
Онда вино мед је с' неба.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

7.

А без пѣсме нек се брате
Непопије ни пол чаше:
Јер кад пѣсме вино прате,
У сами нам, то да знате,
Рај односе душе наше.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

8.

Нико нек се ненапије,
Докле коме неназдрави:
Кад с' у здравље коме пије,
Онда вино друго није
Него мелем и лѣк прави.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

9.

Нити ваља да ко сркне,
Док се није куцно с' киме:
Кад о чашу чаша цвркне,
Увѣк један злотвор цркне,
А други ће сви за њиме.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

10.

Но и вино ваља да је
Вредно, да га човек пије,
Као сунце да се сјаје,
Као млеко пити даје,
И да млађе од нас није.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

11.

А ко хоће да му слађе
Вино пада од нектара,
Нек дјевојче младо нађе
Лепу сеју српске браће,
Да га двори код пехара.

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

12.

Па нек сркне капљу винца
Па кап меда с њене устне,
А за чашом беочинца
Нек јој сљуби сласт са лица,
И у нѣдра руку пустне!

Лик.

Треба пити вино, али
Треба пит' га, како ваља;
Свој су пићу типик дали,
Кад су прво грожђе брали,
Мудри људи Проба краља.

1. Нов. 1856.

Чаши.

Ој чашице моја мила,
На теби се чудо сбило,
У теби је тајна сила,
Само небо ту је свило.

Од врх врха до дна твога
Тежко с' једна смѣшта шака,
Без уштрба мозга свога
Изпи ће те стара бака.

Па с' и опет брига свака
У твом плитком крилу дави,
Те постаје глава лака,
Око срдца лед се крави.

А на бистром твом таласу
Чак у небо стиже душа,
Анђелском се диви гласу
И сладости рајске куша.

Те се тако славно каже,
Да у твоју малу справу
Сам Бог силу ту полаже,
Да разведри људску главу.

2. Нов. 1856.

Вино и драга.

Немогу се начудити
Шта говоре људи,
Да им вино слађе пада,
Кад им драга служи.

А код мене, чујте чудо,
Баш напротив бива,
Кад ми драга вино служи,
Цћну му побија.

Кад јој видим бистре очи
Како јој се сјају,
Изгуби ми вино ватру,
Саму видим штаву.

Румено јој лице боју
Рујног квари винца,
Мастила ми с' каже чаша
Чаша теочинца.

Цмокнем ли јој медна уста,
П' онда гуцнем вина,
Сав се стресам, к'о да сам ти
Кусно терпентина.

Немогу се начудити
Шта говоре људи,
Да им вино слађе пада,
Кад им драга служи.

Та чули смо врло добро,
Гдѣ говоре стари:
Да пред сунцем мѣсец мркне,
Мед другу сласт квари.

17. Март. 1858.

IV.

ПЂСМЕ ЉУБОВНЕ.

Сама собом љубов најлѣпша је пѣсма,
Ал' је цѣлу нико одпѣвати незна.
Досада нам даше све саме одломке,
Тек да нису нѣми момци и дѣвојке.

---

1. СЕЉАНСКЕ.

Село своју срѣћу и тугу
Вако пѣва пољу и лугу.

Момче и грмљавина.

Сѣвале муње облаком,
Ишло је момче потоком,
Грмили небом громови,
Овако момче говори:
Сѣвајте муње облаком,
Момче ће с' грлит' с дѣвојком,
Теци ми теци, поточе,
Љубићемо се довече;

Удрите с неба громови,
Нек нам се скрију злотвори,
Да кои мене несмотри
У моје драге дворови.

1840. Септ.

Дѣвојка и ружа.

Мома ружу нѣговала,
Из свег цвѣћа њу избрала.
Рано јутром устајала,
Своју ружу заливала,
С ружом својом ћеретала,
Њој, што ником, казивала.

Прво јутро уранила,
Својој ружи говорила:
Цвати, мила ружо, цвати,
Ја ћу тебе отцу дати.
Сунце с' роди, сунце сѣде,
Ружа цвѣта дат' нехтѣде.

Друго јутро уранила,
Својој ружи говорила:

Цвати, мила ружо, цвати,
Ја ћу тебе мајци дати.
Сунце с' роди, сунце сђде,
Ружа цвћта дат' нехтђде.

Треће јутро уранила,
Својој ружи говорила:
Цвати, мила ружо, цвати,
Ја ћу тебе братцу дати.
Сунце с' роди, сунце сђде,
Ружа цвћта дат' нехтђде.

Опет рано уранила,
Својој ружи говорила:
Цвати, мила ружо, цвати,
Ја ћу тебе сестри дати.
Сунце с' роди, сунце сђде,
Ружа цвћта дат' нехтђде.

Још једанпут уранила,
Својој ружи говорила:
Цвати, мила ружо, цвати,
Ја ћу тебе . . . милом дати.
Сунце с' роди, зраке просне,
Цвћтовма се ружа оспе.

1842.

Стојану.

Ран'дер' ран', Стојане!
Срећа ти иде на њиву
И носи златна сѣмена,
И води лѣпу Смиљану.
Ако те нађе на њиви
Докле се сунце нероди,
Даће ти златна сѣмена,
Да њиме њиву посѣјеш,
И даће лѣпу Смиљану,
Да ти га сѣјат' помогне.

15. Марта 1856.

Смиљани.

Устандер, устан', Смиљана,
И русу косу очешљај,
И лице умиј румено.
Срећа ти иде у кућу
И води млада Драгана,
И носи танку шибљику.
Ако те нађе да бдијеш,
Даће ти млада Драгана,

Те ћеш свег вѣка пѣвати;
Ако те нађе да спаваш,
Шинуће т' танком шибљиком,
Те ћеш свег вѣка плакати.

15. Марта 1856.

Сметња.

Лѣпом драги соко одлетио,
У нѣдра је лѣпој Смиљи пао.
Лѣпо моли Драгојло дѣвојку,
Да му даде сивога сокола.
А дѣвојка у стиду се смела,
Непогоди у нѣдри сокола,
Већ му даде срдце из нѣдара.

15. Марта 1856.

Сватови.

Вије се небом јато орлова,
И међу њима сиви соколе;
Вије се пољем кита сватова,
И међу њима млад младожења:

Отворај врата Нерина мајко,
Твојој ће кући кита сватова,
Твојој ће Нери млад младожења.

15. Марта 1856.

Сунце и мѣсец.

Шта се оно сјаје
У дикиној башти?
Ил је јасни мѣсец,
Ил је сунце сјајно?
Нит је јасни мѣсец,
Нит је сјајно сунце,
Већ дикине очи
И дикино лице.
Дикине су очи
Јашње од мѣсеца,
Дикино је лице
Сјајније од сунца.

5. Авг. 1856.

Наручена пѣсма.

Хоћеш, драга, да ти спѣвам пѣсму,
А како ћу, кад немам о чем' ћу.
Ноћ ће доћи, лећи ће ти мама,
А ти дођи до менека сама,
Да ти лица видим спрам мѣсеца,
И очице спрам звѣзде Данице,
И да с' само мало поиграмо,
Све у шали, да непсују стари,
Пак ћеш чути пѣсму над пѣсмама,
И сама јој чуди ће се мама.

1. Окт. 1856.

Шта и зашто.

Друге волу у колу играти,
Ја најволем кукурузе брати;
Јер када се кукуруз обере,
Онда нам се млади момци жене.

7. Окт. 1856.

Пркос.

Мои знаду, да се милујемо,
Па недаду, да се састајемо.
Нека знаду, таити им нећу;
Нек недаду, молити их нећу.
Ватру стичи, ватра јаче гори;
Воду гати, вода већма рони.
Ми ћемо се и довече наћи,
Још ни јарко неће сунце заћи.

15. Нов. 1856.

Порука.

Шта ћу, побро, да поручим драгој?
Да јој кажем, да је и сад љубим,
То ми драга и онако знаде;
Да јој рекнем, да се неудаје,
Баш да хоће, одржат' се неће,
Отеће је, ако сама неће.
Једно ћу јој поручити само:
И кад смртну ужегу ми свећу,
И онда је прегорети нећу!

19. Окт. 1856.

Снашица и звѣздица.

Пораниле дѣвојке,
Јело ле! Јело добра дѣвојко, о Јело!
С дѣвојкама снашица.
Јело ле!
Отишле су у гору.
Јело ле!
У гори је водица,
Јело ле!
У водици звѣздица.
Јело ле!
Захитила снашица
Јело ле!
Са водицом звѣздицу;
Јело ле!
Попила је снашица
Јело ле!
У водици звѣздицу,
Јело ле!
Родила је дѣчицу,
Јело ле!
Златоруке синове,
Јело ле!
Златокосе дѣвојке,
Јело ле!

15. Јул. 1857.

Песгода у калоперу.

Сђјала дђвојка
Шестопер калопер,
У калопер пало
Момче нежењено,
Па врђба дђвојку
Да младу обљуби.
Чекало је момче
И два и три сата,
Чекало је момче,
Па је и заспало.
Ал' ето дђвојке
С пуним котлом воде,
Учмало јој цвђће,
Па га залит' иде.
Пљусну вода доле,
Скочи момче горе,
Уплаши се мома,
Па побђже дома,
Момче за њом гледи,
Своје рухо цеди.

15. Јул. 1857.

Сирота дѣвојка.

Жито жела сирота дѣвојка,
Жито жела, сунцу се молила:
Сијај, сунце, на поље на гору,
Несијај ми на бијело лице,
Јер сам јадна сирота дѣвојка,
На свѣту ти нигдѣ ништа немам,
Пак ако ми јошт опалиш лице,
Никад ти се ја удати нећу.
Она мисли нико је неслуша,
Слушало је момче код оваца,
Слушало је, па је говорило:
Ој дѣвојко, ти се неудала,
Док се моја љуба неназвала,
Што ми вараш то јарко сунашце?
У тебе је њива нежњевена,
И ливада јоште некошена;
У тебе су два камена драга,
У тебе су два низа бисера,
У тебе су пуна нѣдра блага.
Чело ти је њива нежњевена,
Образ ти је зелена ливада,
Очи су ти два камена драга,
Зуби су ти два низа бисера,

Дојке су ти благо неначето,
Благо оном, кои га добије!

16. Јул. 1857.

Ноћ и зора.

Свађала се ноћ и зора,
Слушала их чарна гора.
Зора ноћи говорила:
Ид' одатлѣ, кучко црна,
Што си ми се изпрѣчила,
Па ми недаш излазити,
Да изведем свѣту сунце.
А ноћ зори одговара:
Ћути крпо изаперана,
Да ти сунце неда лица,
Имали би право људи,
Да те зову срдобољом.
У мене је лице црно,
Али срдце милостиво.
Синоћ дође драги драгој,
Па се лѣпо замолише,
Да ти недам брзо сванут',

Да се могу дуже љубит'.
Зато теби на пут стадох,
Да их младе неразставиш,
Да им срдца неразжалиш.

16. Јул. 1857.

Дѣвојка куне косу.

Дѣвојка је своју косу клела:
Косо моја вода те однела,
Нашто си се јадна угледала,
Кад си мени до пете нарастла,
Те с' немогу изспавати млада.
Док с' разплетем, поноћ превалила,
Док с' оплетем, родило се сунце.
Хоћу узет' оштре маказице,
Одреза ћу т' до сама потиљка,
Да с' једаред ја наспавам млада.
Говори јој козарче из луга:
Ој дѣвојко, убила те туга,
Није теби твоја коса крива,
Већ је теби твоја мајка крива,
Што те роди једну саморану.
Сестре немаш, а снашице немаш,
Да т' помогну косу разправити.

Већ хајд' самном у моје дворове,
У мене су четири сестрице,
И три снахе скоро доведене,
Сваки дан ће друга да те двори,
Да те плете, и да те разплиће,
Да ти стере мекане душеке,
И покрива свиленим јорганом.
Одговара лѣпота дѣвојка:
Ид' одатлѣ млађано козарче,
Волѣла бих и главу одсѣћи,
Него ићи на четир заове,
И јетрве од мене старије.

17. Јул. 1857.

Дѣвојачки благослов.

Јелен пасе по загорју траву,
Јелен пасе, а кошута неће.
Пита јелен своју кошутицу:
Шта је теби, моја кошутице,
Те непасеш зелену травицу?
Или те је когод урекао,
Или удиш за другим јеленом,
Или те е болест обхрвала?

Ако те је когод урекао,
Да ти тражим од урока траве;
Ако удиш за другим јеленом,
Да бог да га никад невидила;
Ако те је болест обхрвала,
Да идемо мојој посестрими,
Посестрими у горици вили,
Она има лѣка од свачега,
Па ће теби болест одтѣрати.
Ал' говори јелену кошута:
Није мене нико урекао,
Нити удим за другим јеленом,
Нити ме је болест обхрвала:
Већ је ова трава отрована.
Љубило се момче и дѣвојче,
Од Илијња до Ивања дана,
Од Ивања до мале госпође;
А кад било о малој госпођи
Момче проси њену другарицу,
Изпроси је и прстенова је.
А дѣвојче у гору излази,
Па овако драгог благосиља:
Жен' се драги и просто ти било,
Над тобом се небо проломило,
Из неба те ударила стрела,
П' онда мутна вода те однела.

Драгог клела, сузе проливала,
Сузама је траву отровала.

18. Јул. 1857.

Кривац момак.

Јасике су треп'тале,
Моме момка склептале,
Па га бију, и бију,
Хоће да га убију:
Ти си момче невѣра,
Све с' дѣвојке љубио,
А сваку си варао,
Да нељубиш никога,
До њу једну и Бога.
Ста се момче молити:
Небијте ме дѣвојке,
Ко ће проћи кроз гору,
Да небере јагоде,
Ко ће резат' кошнице,
Да нелазне од меда.

19. Јул. 1857.

Дѣвојка братими мѣсец.

Дѣвојка је мѣсец братимила:
Ој мѣсече, мој по богу брате,
Кад ми драги дође и отиђе,
Ти заклони лице за облаке,
Да ми драгог неопазе људи.
Јер су људи свакојаке ћуди,
Па ће рећи, да ми љуби лице;
Он нељуби моје бѣло лице,
Већ он љуби моје чарне очи,
А ја њему и очи и уста.

19. Јул. 1857.

Бржи момак нег' дѣвојка.

Лежи момак под крушком,
Стои мома под дгуњом,
Узбра дгуњу с гранчице,
Па се меће на момка.
Скочи момак на ноге,
Па дѣвојци говори:
Дѣвојчице, грлице,
Немећ'дер се на мене,
Јер си близу код мене,

Па ако те ухватим,
Грлићу те до ноћи,
Љубићу те до зоре.
Дјевојка му говори:
Ухвати ме, кад можеш,
Па ме љуби док хоћеш.
Момку срећа прискочи,
Те ухвати дјевојку,
Па је грли до ноћи,
И љуби је до зоре.
А кад зора сванула,
Он дјевојци говори:
Дјевојчице, душице,
Бјља си ми од свјта,
Љпша си ми од цвјта,
Слађа си ми од меда,
Непуштам те од себе
Док је мене и тебе.

21. Јул. 1857.

Дјевојка са сунца.

Каж', дјевојко, ко те таку роди,
Или мајка, или горска вила,
Ил' си млада у гори израстла,
Ил' си никла у какој градини,

Ил' си спала са јарког' сунашца?
Како си ми танка и висока,
Реко б' да си у горици растла,
Баш до бора, ал' виша од бора,
Баш до јеле, али тања од ње;
Како си ми бѣла и румена,
Реко б' да си никла у градини,
Баш до лѣра, ал' бѣља од лѣра,
Баш до руже, али руменија;
Како си ми у лицу лијепа,
Реко б' да те горска вила роди,
Према себи, ал' лѣпшу од себе.
Ниси, душо, у гори израстла,
Нит' си никла у башти у цвѣћу,
Нит те роди мајка, нити вила,
Већ си спала са јарког сунашца,
Јер се сјајеш као исто сунце,
Јунацима очи засѣњаваш.

22. Јул. 1857.

Изповѣст.

Каж', дѣвојко, али право,
Ко ти љуби бѣло чело? —
Мене љуби кум у чело,
Кад у наше дође село.

Каж', дѣвојко, ал' истину,
Ко ти љуби јасне очи? —
Моје очи мајка љуби,
Кад ме јутром из сна буди.

Каж', дѣвојко, али право,
Ко те љуби у образе? —
Кад долазе и одлазе
Снаје м' љубе у образе.

Каж', дѣвојко, али право,
Ко ти љуби медна уста? —
Што ме питаш, што т' је знато,
Ти ми љубиш уста, злато!

22. Јул. 1857.

Дѣвојка надмудрила момка.

Дѣвојка се у језеру купа,
Ал' долази момак на језеро.
Мудар јунак нехтѣ запливати,
Већ јој узе сукњу и кошуљу,
Па говори језерки дѣвојки:
Недам теби сукње ни кошуље,
Док ми недаш твоје бѣло лице,

Да га љубим до самога мрака,
А од мрака до бијела данка.
А дјевојка још мудрија била,
Па овако момку одговара:
Мећи сукњу крај језера хладна,
И кошуљу у зелену траву,
Склон' с' у гору док се необучем,
Па ме љуби, док је теби драго.
Превари се, уједе га гуја.
Баци сукњу крај језера хладна
И кошуљу у зелену траву,
Па се склони у горицу чарну.
А дјевојка за час се обукла,
Па побјеже гором уз језеро.
Док се момак јаду досјетио,
Дотлђ она у гору утекла,
Па м' из горе овако говори:
Кад други пут на језеро дођеш
И дјевојку у језеру нађеш,
Најпрђ љуби, п'онда сукњу даи.

22. Јул. 1857.

У в е ч е.

Затекло се сунце с мѣсечином,
Састало се момче са дѣвојком.
Она сѣди на зеленој трави,
Он се држи о зеленој грани;
Она сѣди па пртину руби,
Он је гледи, па је час по љуби,
Час по љуби, па час по говори:
Драга моја, ала си ми лѣпа,
Лѣпша си ми од јарког сунашца
И брата му јасног мѣсеца;
Сву си гору лицем осијала,
А очима поље заниjела.
Дѣвојка му тихо одговара:
А мој драги, ала си ми мио,
Дражи си ми од отца и мајке,
И од моја брата сва четири,
И од моја оба ока чарна.
Да заиштеш срдце из нѣдара,
Живо би ти своје срдце дала.

23. Јул. 1857.

Најлѣпше цвѣће.

Да ја имам своју башту
Неб' садио друга цвѣћа
Осим лѣпих дѣвојака;
Дѣвојка је цвѣт најлѣпши,
И најлѣпши мирис даје.
Шта је лијер и ружица
Спрама лица дѣвојачка?
Шта л' је смиље и босиље
Спрам нѣдара дѣвојачких?
Па би дошли млади момци
Да купују мога цвѣћа.
Пошто дајеш твоје цвѣће?
Недам плаве без стотине,
Црнооке без хиљаде,
И то само за готово.

23. Јул. 1857.

Амајлија.

Шину с' звѣзда преко неба,
Прену с' мома па погледа;
Паде звѣзда с неба ведра,
Маших јој се ја у нѣдра.

Немашај се мен' у нѣдра,
У нѣдри је амајлија,
И на њој је написано:
Чувај сукњу од вашака
И нѣдарца од момака.

24. Јул. 1857.

Груда снѣга.

Дѣвојчица жито жела,
А ја стај'о па гледао.
Духну вѣтар преко поља,
Раздухну јој бѣла нѣдра,
Те загледах ја у нѣдра.
Кад загледах ја у нѣдра,
Ал у нѣдри груда снѣга.
Боже мили, чудна чуда,
Усрѣд лѣта снѣга груда,
Па се неће да разтопи!

24. Јул. 1857.

Зора у смиљу.

Пѣтли поју на зору,
А ја пођох у гору,

Кад ја дођох у гору,
Наиђох ти на зору,
У смиље се спустила,
Ковиљем се покрила.
Бѣли данак буди је,
Будећи је љуби је,
Љубећи је пѣва јој:
Устај горе зорице,
Отвор' јасне очице;
Пита чарна горица,
Гдѣ је бѣла зорица,
Пробудиле с' птичице
Да ти пољу пѣсмице!

24. Јул. 1857.

Мала плата.

Купала би с', ал' немогу сама,
Сунце пече, болеће ме глава.
Да сам срѣћна, имала бих друга,
Дош'о би ми из зелена луга,
Одкин'о би од јелике грану,
Па би мени заклонио главу.
Ал' говори момче из прикрајка:
Ја ћу тргнут' од јелике грану,

Па ћу теби заклонити главу,
А неиштем много ни велико,
Само да те свучем и обучем,
Да те свучем, кад у воду уђеш,
И обучем, кад из ње изиђеш.

26. Јул. 1857.

Двѣ матере.

Твоја мајка моју мајку пита:
Куд се твоје то дериште скита?
Куда кришом сваку ноћ се мота,
Подера ми сав плетер са плота?
Љутито јој моја одговара:
Ид' одатлѣ, луда главо стара!
Док је теби на удају кћери,
И горе ће т' страдати плетери;
Кад кћер удаш, и останеш сама,
Неће т' дират' ни свѣтлост ни тама,
Моћ' ћеш широм отворити врата,
Нећеш чути око куће бата!

11. Авг. 1857.

Дѣвојачка жеља.

Дѣвојка је жуте дгуње брала,
Са дгуње је на момке гледала,
Па је сама себи говорила:
Да су момци, што су жуте дгуње,
Пуну би их кецељу набрала,
На полицу у ред пометала.
Па бих звала своје другарице,
Свакој други по једну бих дала,
Најлѣпшу бих себи задржала,
Мет'ла бих је у бѣла нѣдарца,
У нѣдарца управ код срдашца.

11. Авг. 1857.

Очи драге.

Молим ти се, вишњи Боже,
Да загрми ведрим небом,
Да ми драга горѣ гледне,
Да ја видим њене очи.
Послуша ми Бог молитву,
Те загрми ведрим небом.
Трже очи драга моја
И погледа горѣ к небу,

Те ја видих њене очи.
Бистре су јој чарне очи
Као у гори два извора,
А сјају се и блистају,
Као на небу двѣ звѣздице.

26. Окт. 1856.

Сан и јава.

Мила мати, ја ћу ти умрѣти.
Сваку ноћ ти боговетну снивам,
Да ми анђео са небеса слеће,
К мени слеће, па ми уста љуби.
Ти ћеш видит', моја мила мајко,
Да ћеш скоро мене укопати.
Ал' ме немој копати у гробље,
Већ ме копај у горицу чарну,
У горицу под зелену јелу,
Да ми пјају над гробом славуи,
И јелени по гробу ми с' шећу.
Мати кћери тихо одговара:
Рани, ћерко, па дарове спремај!
Ти санови на сватове слуте.
Кад дѣвојци на сну уста љубе,
Зацѣло ће скорим и на јави.

27. Окт. 1857.

Чобанче и дѣвојка спрам мѣсеца.

Мѣсец сјаје над липом,
Ватра гори под липом,
Код ватре је чобанче,
П' оно младо говори:
Ој дѣвојко, дѣвојко!
Да ти знадеш, што незнаш,
Из постелѣ б' скочила,
До мене би крочила.
Ватра гори предамном,
Ватра гори у мени,
Јача ј' ватра у мени,
Него ватра предамном,
А све с тебе дѣвојко,
С твога лица бѣлога,
С твоих чарних очију!

Мѣсец сија у собу,
У соби је постеља,
У постељи дѣвојка,
П' она млада говори:
Ој чобанче, чобанче!
Да ти знадеш, што незнаш,
Оставио б' овчице,
Љубио б' ми очице.

Сузе су их облиле,
Образ су ми полиле,
Унѣдра ми с' сливају,
Међ дојке се скривају,
А све с тебе, чобанче,
С твога стаса висока,
И погледа господска!

20. Нов. 1857.

Башта.

Имам башту, али малу,
Тек да могу смѣстит' главу.
Нема више од два цвѣта,
Врѣди више од два свѣта.
Нема небо перивоја
К'о та мала башта моја;
Тог' мириса нема раје,
Какав моја башта даје!
Гдѣ је ова башта моја?
То су, драга, нѣдра твоја!

18. Марта 1858.

Мала.

Дѣвојчице, сасма ти си мала,
Ал' ти мајка чудну силу дала:
Ко те види, заболи га глава,
Ког погледиш, тог нелѣчи трава.

21. Март. 1858.

Чудна хајка.

Ако Бог да и божија мајка,
Биће скоро на дѣвојке хајка,
Па нек гађа, што је коме драго,
Ја ћу гађат' материно злато.
Нећу гађат' да убијем злато,
Већ да би се уплашила млада,
Да би пала у зелену траву,
Да је стигнем, да је с траве дигнем,
Да је носим моме бѣлом двору,
Да је метнем на десницу руку,
Да је раним смоквом и неранџом,
Да јој пѣвам, кад ми злато спава,
Да је љубим, кад ми се пробуди.

21. Март. 1858.

Луди сан.

Лежкала сам под липом у хладу,
Иде момче, опази ме младу,
Дође ближе, па код мене стаде,
Покрај мене у травицу паде.
Загрли ме, и шћа да ме љуби,
Ја се тргнем, — а то тек сан луди!

22. Марта 1858.

Ко је крив.

Сиви соко крила шири,
Хоће да лети,
Танка шајка платна спушта,
Хоће да једри;
Дјевојчица скуте купи
Хоће да бега,
Младо момче руке пружа,
Хоће да неда.

Сиви соко одлетио
У зелени луг,
Танка шајка одједрила
На далеки пут;

Младо момче води мому
У зелени гај,
Па јој љуби бѣло грло
И сав онај крај.

Куне ноге дѣвојчица:
Убио вас Бог!
Што се дасте достигнути
Од дерана тог.
Крив је теби издаица
У нѣдрима тај,
А по нама нестиже те
Ни сам горски змај!

26. Марта 1858.

Шта то може бити.

Кад вам видим голубове, друге,
Како гучу, и како се љубе,
Чудно ми се узбуркају груди,
К'о да штогод у њима ми с' буди.
Будна сам вам, а као да снивам;
Амо с' смѣјем, амо се снебивам;
Сунце сија, око мене тама;
Мислим, мислим, а шта, незнам сама.

Груд ми с' шири и чудно разтеже,
А срдце ми с' све то већма стеже;
Хоћу нѣшто, али шта ћу, Боже!
Каж'те, друге, шта то бити може?

7. Апр. 1858.

Јела и бор.

Пала сјајна мѣсечина
На ту гору на зелену,
Обасјала виту јелу,
И под јелом младо момче,
И с момчетом дѣвојчицу.

Проговара вита јела:
Чујеш вити, чујеш, боре,
Мо'ш ли рећи, ко је лѣпши,
Младо момче ил' дѣвојче?

А бор јели одговара:
Кад погледим ово двоје,
Чини ми се да ти видим
Јарко сунце и зорицу,
Кад се грле на истоку
И бијели дан изводе.

7. Апр. 1858.

Промѣна.

Кад сам била дѣвојчица мала,
Свакоме сам у очи гледала,
А сад, кад ме младо момче гледи,
Сва ми крв се у жилама леди,
Колика сам, пролазе ме мрави,
Нестаје ме, к'о кад снѣг се крави.
К'о да тужна штогод грѣшим Богу,
У очи му погледат' немогу.

8. Апр. 1858.

Невоља свакојако.

Љубила бих, ал' немам никога,
Удала бих с', ал' немам за кога;
Ишла б' у свѣт, жао ми је рода,
Давила бих с', ал' се боим Бога.

8. Апр. 1858.

---

2. ГРАЂАНСКЕ.

А у граду вако пише,
Ком у срдцу љубов дише.

Љубица.

Фрулиним гласом
Уздише нѣжно
Љубки лахорић
Мирно кроз лишће:
Љубице!

Поточић бистри
Тихо жубори
Росно кроз цвѣће
Травицу меку:
Љубице!

Румена зора
Ватрено вече
Хладном долином
Шуште умилно:
Љубице!

Дисање мајско
Нѣжног анѣелка
Харфине жице
Дрма зујећи:
Љубице!

Поноћна гроза
Струи кроз грање
Столѣтног храста
Љубезно име:
Љубице!

И вѣнац тужни
Гробном на крсту
Брујаће нѣгда
Гласом плачевним:
Љубице!

1835.

Послѣдња надежда.

Куд прла тежиш мисао,
Куд твој уздижеш лет?
Нелети жарком сунцу,
Срдца ће свенут' цвет!

Твом лаком стои крилу
Отворен свѣта строј,
Немило њега стеже
Узацак груди крој.

У даљног ти се лако
Превинеш нѣдра сѣн,
Његова топла жеља,
Чезнења јест та плѣн.
Ти хитра лако грдни
Прелећеш даље крај,
Од њега дѣли његов
Неможност сладки рај.

Нелети прла мисли,
Окрени хитри лет,
Пући ће пуно срдце,
Свену ће груди цвет,
Кад није твојем дана
Полету силна моћ,
Уклонит' даљност тужну,
У дан обратит' ноћ.

Остави бѣдно срдце,
Немој му множит' плач,
Немој му нов провлачит'
Кроз стару рану мач!

Кад мирна ћути поноћ
Његов уздише глас,
Састанка блажен чека
У горкој туги час.

И ако земна овај
Невиди луча дан,
Жалостно срдце неће
Преварит' вечни сан.
Зрак први вечне зоре
Донеће грудма лек,
Неможе вечност слушат'
Жалости вечни јек!

1837.

Утеха.

Ти нерони душо сузе,
Нити кваси образе,
Данас магле сунце крију,
Сутра мору одлазе.
Што је судба разставила,
На ново ће сдружити,
Опет ћемо ми се састат'
И опет се љубити.

1837.

Добро јутро.

Устај, устај, душо,
Да т' накитим цвећем,
Ја сам га набрао
На нједрама зоре.
Она га је раном
Заливала росом,
Данице га танким
Хранила је зраком,
Јутрењега санка
Поила мирисом.
Устај, срдце, устај,
Да т' накитим цвећем,
Да ми будеш свежа
Као лице зоре,
Као нједро руже
Да будеш мирисна,
Да ми се радујеш
Као невјеста млада.

1837.

Лаку ноћ.

Најнѣжнији
Тајне љубве
Уздисају
Шапни љубви
Спавајућој:
Лаку ноћ!
Ал је немој завидљиво
Из сна сладког пробудит'!

Свѣжа ружо
Љубким твоим
Мирисом
Кроз нѣжни јој
Нерв запѣвај:
Лаку ноћ!
Ал је немој немилостно
Из сна тихог поплашит'!

Тихо спавај,
Лѣпо снивај
Нѣжности!
Љубов жели
Невинности
Лаку ноћ!

Сладко спава чедо мало
На меканом мајке крилу!

Росна ноћи
Најбистрије
Санове
Из бисерног
Пуст' кавеза.
Лаку ноћ
Вељ анђелку снивајућем
Хранитељу небесни.

Све тишина
Обузела,
Само глас
Вѣрног срдца
Тихо струи:
Лаку ноћ!
Нѣми свирко! Њена устна
У сну шапну: Лаку ноћ!

1837.

Вѣнац Катици.

Ја сам Катки вѣнац,
Вѣнац оплео,
Што сам лѣпши, што сам
Лѣпше умѣо;
И да се сам са свог неба
Спусти Аполон,
Да је вѣнац красан
Рек'о би и он.

За њега ми ружу
Дало пролеће,
Коју заљубљени
Лѣптир облеће;
Њу арапске груди чувство
Јесте родило,
Образ јој је Африке
Нѣдро доило.

Поред руже с' блиста
Неокаљан крин,
Прва суза сласти,
Цвѣћа херувим;
Њега мајка у колѣвци
Чеду спремила,
Да јој сладко спава,
Њим га покрила.

И красну сам уплео
Амарилиду,
Лѣпог дѣвства анђела
У лѣпом виду.
Даљног рука пријатеља
Његовала цвѣт,
Лѣпо да се накити,
Цѣо цвати свѣт.

И стидљив сам хешперид
Вѣнцу узбрао,
Кад сам сѣдајућем
Сунцу пѣвао;
Око њега лахори се
Лаки витлају,
У мирису м' санови
Сладки пливају.

Ако живот живи,
Грѣје огњено,
Лѣпо мора љубити
За то створено;
И ти лѣпа Катко љубит',
Мораш љубити,
Узми вѣнац, уста дај,
Ја ћу т' учити.

1838.

Правдање.

Златне рибе несташствују
У бистром таласу,
Јагањчићи витлају се,
Росну траву пасу,
Ружу љубе лѣптирићи,
Зору купа роса,
Сладка игра грлу пѣсма,
Лахорићу коса.

Несташна се сигра жеља
Са бѣлим нѣдрама,
А пољубац гине, тужи
За сочним устнама;
Стиху лѣпо допада се,
Умиљато љуби,
Изјавити искрен хити,
Што му диже груди.

Бистра вода мирно тече,
Лѣпша с' блиста роса,
Ружа мирис неукида,
Нит' се срди коса:

Зашто устна да пољубцу
Оштри прѣкор даје,
Нису сласти за то дане,
Да их груди таје.

1838.

Момче и голуб.

Љубио се бѣо голуб
Са голубицом,
Гледало га младо момче
Са дѣвојчицом,
Из травице, којом бистар
Поток жубори,
Голуб гуче, момче њему
Тихо говори:
Црвен ти је кљун голубе
У голубице,
Ал' су устне румениje
У дѣвојчице;
Бѣло ти је бѣло перје
У голубице,
Ал' је бѣље бѣло грло
У дѣвојчице.

Загрли ме, дјевојчице,
Да се љубимо,
Срамота је од голуба,
Дан да губимо.
Ти пољуби мила мене,
Па ћу тебе ја,
Па ја тебе, па ти мене,
То су опет два.
Шта ће рећи твоја мајка,
Небрини се ти,
Нашу тајну Бог зна један,
И нас двоје ми.
И голупци видили су,
Гдје се љубимо.
Љубимо се, грлимо се,
Гдје се видимо.
А манит би јунак био,
Кад то небих хтјо,
Кад су т' устне тако сладке
Као шећер бјо,
А нједарца мирисава
Као ружа цвјт,
Љубићу те дјевојчице,
Ма шта рекао свјт!

1840. Септ.

Сила љубови.

Вѣтар хуи, стан разноси,
Над главом ми стѣне носи,
Куће руши, дрва коси:
Ја љубим и пѣвам.

Прах облаком вихор диже,
Све обара, што достиже,
Јако, слабо, више, ниже:
Ја љубим и пѣвам.

Муња сѣва, гром урличе,
На све стране ужас риче,
Свако живо помоћ виче:
Ја љубим и пѣвам.

Кад мећава цичи љута,
Или стужа пршти крута,
И буица бѣсни пуста:
Ја љубим и пѣвам.

Јер кад другом свуд гроб зија,
Мени моја љубов сија,
Од главе ми смрт одбија:
Ја љубим и пѣвам.

Пак нека би и сам пао,
Земљи, што сам дужан, дао,
Умрћти би сладко знао:
Јер пћвах и љубих.

1840. Септ.

PHASES AMORIS.

I.

Љубов се јавља.

Имао сам отца, мајку,
Имао сам сестру, брата,
Здрав сам био, и угледан,
Имао сам сребра, злата.

Ал' сам опет осћћао,
И јошт нћшто да ми трћба;
Желио сам, сам незнадох,
Ил' што с земље, ил' што с неба.

Нисам ништа изгубио,
И све нћжто тражио сам,
Као да ме нћко зове,
Сваке ноћи сањао сам.

Спавао сам и подуже,
Неби л' како сном што дошло,
Ал' у празним сановима
Много ми је јутро прошло.

Увѣк ми се то чинило,
Да м' с мѣсеца нѣко гледи,
Много вече с тог пресѣдих
Гледајући мѣсец бледи.

Мислио сам, са њега ће,
Што ја тражах, мени доћи,
Празна слутња и надежда
Украде ми многе ноћи.

1840. Септ.

II.

Туга с љубови.

Шта ћу, мајко, већ да радим:
Да шта немам, то осѣћам,
Да ми нѣшто трѣба, видим;
Ал шта? гдѣ ли то да нађем

Идем к вину, то ће моћи
Лед од срдца одвалити;
Дај да пѣвам, пѣсма може
Тајну грудма измамити.

Ал' кад ти се ја поднапих,
Да виш онда тежке муке,
Спопаше ме жеље, туге,
И немири сваке струке.

Ни пѣсми ми неби о лакше;
Тек што прве гласе дадох,
Стегнуше ми прса срдце,
Мало душу непредадох.

Бѣжи опет тамној ноћи
И сујетном јутра сану,
Тужи, жели, ћути, чезни,
Док срећнији дани свану.

1840. Септ.

III.

Сила љубови.

Кад осване срећни данак,
И ја видих њене очи,
Добише ми мисли образ,
Жеља жива пред ме скочи.

Оживише слутње моје,
Лед се стопи око срдца;
То је онај глас сна мога,
То је лице са мѣсеца.

Нашао сам, што никада
Нисам био изгубио,
Добио сам, што икада
Најмилије бијах снио.

1840. Септ.

IV.

Срећа љубови.

И сад спавам и подуже,
Да б' сан како продужио,
Ноћи празне непролазе,
Снивам, да сам са њом био.

И сад много вече сѣдим,
Гледајући мѣсец блѣди,
Нѣм као и пре, ал' од сласти,
Јер до мене она сѣди.

И сад ми тек вино прија,
Сад ме пѣсма тек весели,
Нектар вино ј' са пољубцем,
А грљење пѣсма жели.

1840. Септ.

Њих двоје.

Он.

На што ружи кармин-лице
И мирисно нѣдарце?

Она.

То је на то, мило срдце,
Да је љубе пчелице.

Она.

Зашто пѣва у пролѣће
Мали славуј ноћ и дан?

Он.

То је зато, моје цвећке,
Да се љубит' ваља нам.

Он.

Нашто теби, моја мила,
Те карминске устнице?

Она.

То је на то, моја крила,
Да ти љубим очице.

Она.

А зашто ти, суво злато,
Ту сад пѣваш пѣсмицу?

Он.

Чедо сладко, то је зато,
Што ми с' пѣва у срдцу.

1840. Окт.

Легати.

Пиши, душо, тестаменту,
Док си тако млада,
Да ја видим, шта си коме
Оставити рада.

Све остави, ком ти драго,
Послѣ смрти своје,
Мени пиши за живота
Чарне очи твоје.

Подај другим', ма и сутра,
Сермију васцѣлу,
Мени дајде, и то данас,
Руку твоју бѣлу.

Па нек други крст ти љубе
За своје легате,
Ја ћу т' љубит' медна уста,
И умрѣти за те.

10. Септ. 1856.

Лѣпосави.

А што си ми невесела
Под ту тужну јелу села?
Или тебе боли глава,
Што ти с' драги на пут справља?
Ил' ти тужно срдце бије,
Што га данас овдѣ није?

Немој цвѣлит' срдца свога!
Док је теби тога ока,
И док ти је тога тѣла
Служи ће ти чета цѣла!
Бѣло лице, очи плаве
Све привлаче мужке главе;
Витко тѣло, пуне груди
Сви облећу радо људи!

14. Септ. 1856.

Мој талисман.

Кад сам био у Стамбулу
Нудише ми талисмане.
Ја попрѣко гледнем Мулу,
Па у себи: „Шакламане!

Шта ће мени карниоли
И онихи твои голи,
Кад ја имам два алема,
Какве нема сва улема!“

Та два драгца јесу очи,
Јасне очи драге моје,
Из коих се огањ точи,
Да ти спали очи твоје.
А у њима горе слово
И Хафису и Мирци ново;
Слово живо, што свѣт креће:
Љубов, која издат' неће!“

19. Септ. 1856.

Мој амулет.

Дођ' Хафису са другови,
И Гетеја ти позови,
Да вас водим амулету,
Каква нема у свем свету.

Ваши јесу амулети
На хартији стиси свети,
Носите их око врата,
Да вас бѣда незамлата.

Мој амулет јесте слика
Од анђелског дјеве лика,
Па га носим усрђд срдца,
Гдђ ми вриje црна крвца.

Из њега се пјесне роје,
Па ми сладе срдце моје;
У њему се снага леже,
Те предамном бђде беже.

Дођ' Хафису са другови,
И Гетеја ти позови,
Да вас водим амулету,
Каква нема у свем свету!

14. Септ. 1856.

Име драгог.

Кад ме питаш, влахињо,
Хоћу да ти кажем,
Кад ми није на ино,
Нећу да ти лажем.
Мој се драган назива
Лепи Хатем-таје,

Јер све, што год сам има,
Радо мени даје.
Мој се драган назива
Хатему-зограју,
Јер с њим човѣк ужива
Ка' у истом рају.

21. Септ. 1856.

Сан и јава.

Снивала сам, да се јасни
Мѣсец на ме наднео,
Кад се тргнем, а ти красни
Образ над ме надвео.
Мислила сам, да се сунце
Више мене родило,
А то лѣпо твоје лице
Над моим се сгодило!

21. Септ. 1856.

Вез.

Момак.

Шта то везеш, дѣвојчице,
Златом по тој свили?
Да Бог да ти, дѣвојчице,
Убрадачи били!

Дѣвојка.

На да Бог да, младо момче,
Тако, како слутиш,
Али да ми, младо момче,
Ти јошт вѣнац купиш!

Момак.

Купићу ти, дѣвојчице,
Вѣнац од дуката!

Дѣвојка.

Навезћу ти, младо момче,
Кошуљу од злата!

Момак.

Удри руком, дѣвојчице,
Па нек тако буде!

Дѣвојка.

Помоз' Боже, младо момче,
Кад већ није куде!

22. Септ. 1856.

Одбијени просилац.

Момак.

Уз'о бих те, дѣвојчице,
Ал' те јако куде:
Пит'о мужко, пит'о женско,
Зло о теби гуде!

Дѣвојка.

Кад намѣриш женити се,
Ти непитај људи,
Него мотри, шта ко ради,
Па сам по том суди.

Јеси л' рад ми знати руке,
Погледај ми платно;
Неговорим, да се хвалим,
Ал је као златно.

Каква сам ти ранилица,
Познаћеш по коси,
Гди с' нерани, ту с' дѣвојка
С чешљем непоноси.

На жетви сам ја наджела
Све момке по селу;
А дјевојке надпрела сам
На свакоме прелу.

Куд год идем, а ја пјевам,
Играм гдје год могу:
По томе ми нарав мјери
И брзину ногу.

Једно само немогу ти
По истини рећи,
Каква ће ми још се птица
У усти излећи.

Знаш да ј' језик од три прста
У свих дјевојака,
А у многе, кад се уда,
Буде од шест шака.

Момак.

Није, није, дјевојчице,
Ја проводим шалу;
Гдје год ког сам запитао,
Свуд сам чуо хвалу.

Дѣвојка.

Коме други кроје капу,
Неће је понети;
Ко се жени по пијаци,
Слѣпу ће узети.

По други се двори шета
Суђена ти драга:
Мене нећеш ти превести
Преко твога прага.

22. Септ. 1856.

Кад се нема куд.

Једне волу плаве очи,
Другима су црне боље:
А ја бират' немам моћи,
Па ти волем обадвоје.

16. Нов. 1856.

Просиоци.

Мома ружу посадила
У градини крај босиља;
Свако вече анђео слази
И ружицу благосиља,

Те ружица лѣпо цвѣта,
Нема пара у пол свѣта;
А у нѣдри мирис крије,
Ком на земљи равна није.

Шарен лѣптир долетио,
Па овако ружи сбори:
Ој ружице, ој царице,
За царицу Бог те створи.
Отвори ми нѣдро твоје,
Сатрће ме жеље моје.
Али ружа мирно стои,
Нѣдара му неда свои.

Пчела мала долетила,
Па овако ружи сбори:
Ој ружице, сама нарав
За најслађи мед те створи.
Отвори ми нѣдро своје,
Да понесем сласти твоје.
Али ружа мирно стои,
Нѣдара јој неда свои.

Младо момче долазило,
Па овако ружи сбори:
За дику те небо мени,
За утѣху мени створи,

Отвори ми нѣдро твоје,
Да ти предам срдце моје.
Сва у огњу ружа плану,
Мирисом му првим да'ну.

22. Нов. 1856.

Болник и лѣкар.

Момак.

Ој ти бѣло чедо
Што си тако бледо?

Дѣвојка.

Зле ме вид'ле очи,
Па ме болест точи!

Момак.

А ти чистац бери,
Па њим очи пери.

Дѣвојка.

А јао! чистац бѣли
Мене неизцѣли!

Момак.

Ти иди врачари,
Нек те тре и пари.

Дѣвојка.

Врачара ми каже,
Све то непомаже!

Момак.

Да бих лѣка знао,
Ја бих ти га дао.

Дѣвојка.

Лѣк је мојој муци
Баш у твојој руци!

Момак.

Реци само како,
За друго је лако?

Дѣвојка.

Ти ми из нѣдара
Срдашце одвара!

Момак.

Па ево ти мога
За одкуну твога!

6. Дец. 1856.

Молба из молбе.

I.

Лице.

Невиђеном, госпођице,
Лѣпотом те Бог украси:
Лице ти је сунце јарко,
Сухо су ти злато-власи.

Немој да ми будеш прѣка,
За малу ћу ствар молити:
Допусти ми само, да те
Издалека смѣм мотрити!

Јарко сунце, јасни мѣсец
Нељуте се ни на кога,
Ако неће баш никада
С њих скинути ока свога.

Неплаши се ништа мене,
И сваке се бриге мани,
Нема стрѣле око моје
Да ти бѣло лице рани.

Али мени тужном с тебе
У прсима срдце горе,
Неможе га угасити
Ни јадранско цѣло море.

Несносна ме туга таре
Док ми с' крије лице твоје,
А кад тебе могу гледат',
Одлахну ми муке моје.

И ако ми, госпођице,
Недаш гледат' лица свога,
За три дана чућеш звоно,
И укопа пѣсну мога.

II.

Рука.

Ти си срдца милостива,
То ти цѣла слика каже;
Бѣла твоја рука радо,
Гдѣ год може, свуд помаже.

Ох! каква је то ручица!
У свѣту јој нема пара!
Достојна је, да је уста
Највишега љубе цара!

Ко је види, свак ће рећи,
Резана је од мермера,
Ко је љуби, казат' мора,
Од бѣла је сва шећера!

Чудну силу у њој кажу:
Ко је доспѣ цѣливати,
На тог ће се цѣлог вѣка
Свака срећа изливати.

Зато немој, госпођице,
Да м' убијеш сиромака,
Неиштем ти друго ништа,
Нег што свака даје бака.

Пружи мени бѣлу руку,
Да је с' косну моја уста,
За њом дрхће душа у мени,
И у груди м' срдце суста!

Ох! како је бѣла и мека!
Какви ли су дивни прсти!
Сви би с' Турци покрстили,
Да их ова рука крсти!

III.

Мишица.

Красна ти је мала шака,
Ал' од шаке до рамена
То се нити више рађа,
Нити реже из камена!

Ту облину, ту једрину
Нису вид'ле људске очи;
Ево моје данас види,
Па ми хоће да изскочи!

Немож' бити, да сам будан,
Сан ме мори, сан ме вара;
Таква рука нерађа се,
Већ је само санак ствара!

Молим ти се, госпођице!
Опрости ме ове муке,
Пуст' ме, да т' се крајем прста
Више лакта такнем руке.

Ух! каква ме језа прође?
Све ми кроз прст миле мрави!
Кад је небих пољубио
Баш бих био камен прави!

Јаох! куда ме свѣст занесе?
Сав у тежком дрхћем страху!
Опрости ми, госпођице,
Молим ти се ев' у праху.

Као што магнет гвожђе, тако
Уста м' вуче рука т' бѣла:
Ил' се уста с руком састат',
Ил' ми мора дух из тѣла!

Сгрѣшио сам, признајем се,
Чини са мном што ти драго:
Да се твоја сбуде воља,
То је једно моје благо!

И ако ти дознам тужан,
Да те с тога срдце боле,
Разлупаћу главу луду
О литице оне голе!

VI.

О ч и.

Срдиш ли се, госпођице?
Де, да т' видим лѣпо око!
Ох! како је чисто и бистро,
Ни сиви га нема соко!

Што га више тужан гледим,
Више бих га гледат' хтѣо:
Готов сам ти у том послу
Свој провести живот цѣо.

Да како л' ти око сија,
Кад у њему љубов гори?
Да погледи јарко сунце,
Огњем ће га да умори!

'Га гледни ме милокрвно
Макар на час, тако т' Бога!
Али немој, не! јер ћеш ме
Разтопити тај час свога!

Прѣ ми љубов ту учини,
И погледај куд на страну,
Да ти могу с ока скинут'
Зѣницу ми обајану.

Јер докле се твоје око
Са зѣницом мојом срѣта,
Неможе је одтргнути
Ни сва сила овог свѣта!

А боим се, да ме која
Несустигне туга љута,
Ако ти се неуклоне
Дуго моје очи с пута.

Кунем ти се живим Богом
И пепелом мајке моје,
Да ја волѣм у гроб лећи,
Нег' ојадит' срдце твоје!

И да б' твоја медна уста
Уздахнула мене ради,
У прса бих самом себи
Ја сгрувао сто танади!

V.

У с т а.

Добра срећа наведе ме
Да споменем устне твоје,
На које је рај све сласти,
Све излио чини своје.

Несмије се тако љубко
На истоку бѣла зора,
Као румена уста твоја,
Извор сладког разговора.

Нема оне лубенице
У бостану турска цара,
Нити има оне смокве
У његова хазнадара,

Што би смѣле у ред стати
До румене твоје устне,
Јер би крај ње обѣ биле
Сухопарне, блѣде, гнусне!

Ком би дала устне своје
Са твоима на час споит',
Морао би мртав пасти,
Кад би морао њих оддвоит'!

Сласт тек само ту помишљам,
Па ме снађе трескавица,
На ногу се ево љуљам,
И хвата ме несвѣстица.

Ху! шта болан то учиних?
Куд одведе крв ме густа?
Имена ми, незнам како
До тих медних дођох уста!

VI.

К о с а.

Немој бѣжат', госпођице!
Одмах ће ми срдце пући!
Сад ће бити крај свачему,
Престаје ми срдце тући.

Немој моју грѣшну главу
Ти на душу узимати,
Јер крв моју с душе своје
Нећеш моћи никад спрати.

А што би ме убијала,
Кад ти нисам ништ' скривио?
Да ти камен уста види
И камен би оживио!

Нећу крити, што ј' истина:
Да ми даде Бог, што хоћу,
Љубио би' т' медна уста
Без престанка, дању ноћу.

Још ти и то право кажем,
Па макар ме главе стало,
Лакше ће ми бити, кад ми
И то буде с душе спало.

Драже ми је једно влакно
Од свилене твоје косе
Нег све сјајне дијадеме,
Што царице свётске носе.

9. Дец. 1856.

На вѣру.

Дадоше ми дѣвојчицу,
Пустише нас у шумицу,
Ал' ми је даше на веру
К'о снашицу деверу.

Честа шума, а ми сами,
На себе нас трава мами,
Ал ми је даше на веру
К'о снашицу деверу.

Свуд јагоде свуд румене
Љубио бих устне њене,
Ал ми је даше на веру
К'о снашицу деверу.

На гранчицах птице поју,
Казао би јој тугу моју,
Ал ми је даше на веру
К'о снашицу деверу.

Дрхће срдце, дрхће рука,
Од жеље ме хвата мука,
Ал ми је даше на веру
К'о снашицу деверу.

Изнесох ти из шумице
Нагрђене зазубице,
Што ми је даше на веру
К'о снашицу деверу.

13. Дец. 1856.

Манђије.

Несмѣм да ти кажем,
Да се свѣт несмије,
Је л' грѣхота, незнам,
Али добро није.

Кад одем у цркву
Да се молим Богу,
Све мислим на тебе,
На Бога немогу.

Падне ли ми око
На мајку пречисту,
На њој грѣшан видим
Твоју главу исту.

Велика је ово
Пред Богом грѣхота,
У пакао ће доћи
Душа ми сирота.

Ил' ми скидај чини,
Ил' ме к себи зови,
Изгуби-ћу душу
Са манђија твои!

15. Дец. 1856.

Чудно око.

Та није истина,
Да је око твоје
Као код других људи,
И као што је моје!

Кад ми се отвори,
Сунце ми се рађа,
Срдце ми се пали
Као суха грађа.

Милине је пуно
Као плава зора,
Све ми грца срдце,
Препући ми мора.

Кад ми се затвори
Дан у ноћ претвара
Чупа ми сирото
Срдце из њедара.

15. Дец. 1856.

Гдѣ је рај.

Нешал'те се људи с главом,
Невѣрујте сваком људи,
Ко вам каже, нема раја,
На зло своје криво суди.

На тог није нигда мила
Дѣвојчица погледала,
Нит му љубов загледати
У своје је небо дала.

Та у оку миле дѣве
Сваком љубов рај отвара:
Ко вам каже, нема раја,
Или себе, ил' вас вара.

16. Јан. 1857.

Свагдѣ.

Кад већ морам цѣле дане
Пред оком те имати,
Да ми барем мирно сане
Обноћ дадеш снивати.

Али како сведем очи,
И санак ме обвлада,
Таки лик ти сјајан скочи
И душу ми савлада,

Пак ако си дању красна
Као вила из гаја,
Ноћу ми се блисташ јасна
Као анђео из раја.

Ах и кад ме мртва спусте
У гроб мрачни ледени,
У сред таме гроба густе
Лик ћу т' видит' медени.

19. Јан. 1857.

Чудотворна пѣсма.

Из водице снѣг постаје
У воду се снѣг претвара :
Коју пѣсну љубов даје
Она пѣсна љубов ствара.

Кад момчету у нѣдрама
За дѣвојком срдце сѣва,
Ако другу бољу незна,
Нек јој ову иѣсму пѣва :

Више тебе, душо љубим,
Него јагње мајку своју,
Волим тебе него себе,
Да ћу за те главу моју.

Сјајнија си од сунашца,
Чистија си од данице,
Од бѣле си лѣпша виле,
Дичнија си од банице.

Ах смилуј се душо на ме,
Поклони ми љубов твоју,
Јер ће вѣчна помрчина
Увит' тужну душу моју!

Ал' нека му око каже,
Да му пѣсма њој говори;
У срдцу му нека љубов,
А у оку срдце гори.

Пак ако је љубов права,
Учини ће пѣсма чудо;
Стих из једног срдца љубов
У срдце ће прелит' друго.

25. Фебр. 1857.

Свађа око цвећа.

Момак.

Што то садиш, дјевојчице,
У баштици цвеће
Кад ти никад, дјевојчице
Процвјетати неће.

Како ти се које прими
Ја ћу га стаманит',
Пре нег што га другом дадеш,
Да ћу се саранит'.

Дјевојка.

А ја ћу се Богу молит',
Да ми цвеће чува,
Кад га узхтеш одкинути,
Нека те угрува.

Па ћу онда цвеће брати,
И на гроб ти носит',
А да цвеће неувене,
Сузама га росит'.

16. Марта 1857.

Дѣвојчица од шећера.

Дѣвојчице бѣла
Од меда си цѣла,
Сви су т' уди тѣла
Од шећера бѣла.

На лицу ти цвеће
Ружицу надлеће,
А из нѣдра т' своје
Мирис пушта роје.

Кад умиваш лице
Све ти пију птице;
А кад идеш боса
Радује се роса.

Кад легнеш у хладу
Сан те грли младу!
За твоје се власи
Свађају таласи.

Кад те види гора,
Мисли да је зора
Станеш ли међ цвѣће,
Право си пролѣће.

Само једну ману
Налазе ти дану,
Што с' недаш ни сану
Видит' разпасану.

31. Марта 1857.

Срдуша.

Пеокрећи лица
Ти од ока мога,
Видиш да га гледи
Као душа Бога.

Што је бѣлом дану
Јарко сунце своје,
То је мом животу
Сјајно лице твоје.

Што су ноћи оне
Злаћане звѣздице,
То су мени твоје
Те јасне очице.

Кад окренеш лице
Испред ока мога
Дан ми мој лишаваш
Јарког сунца свога,

А кад ми украшш
Те јасне очице
На небу ми гасиш
Двѣ јасне звѣздице.

Те ме онда смртна
Обузима тама,
Ти си смрт и живот,
Дан и ноћ ми сама.

3. Апр. 1857.

Два сна и истина.

Два сам ноћос сна имао
Два пут сам ти у сну мрѣо,
Кад сам очи отворио,
По трећи пут смрт сам срѣо.

Најпре сам ти, душо, снио,
Око нас је шума густа,
А ја т' грлим бѣло грло,
И љубим ти медна уста.

У пољубцу душа моја
У груди се преспе твоје,
А сирото м' тѣло мртво
Без душице оста своје.

Затим сам ти, душо, снио,
Да си лиљан цвѣт весели,
Ал' долази младо момче,
Узкиде ми лиљан бели.

Кад то спазе моје очи
У нѣдру ми срдце пуче,
На земљу ти мртав паднем,
Као да ме гром утуче.

И тек што сам од зла сана
Сузне очи отворио,
Глас ми дође, да је синоћ
Други тебе препросио.

Удари ме нож у срдце,
Навуче ми с' мрак на очи,
Би ме сутра саранили,
Да ми помоћ неприскочи.

Враћај, душо, дар од злата,
И дај мени бѣлу руку
Јер без тога, вѣруј, нећу
Премучити ову муку.

4. Апр. 1857.

Дѣвојачко огледало.

Да зна лѣпа дѣвојчица
Каква је кад спава,
Неби јој се са јастука
Ни дизала глава.

Да зна лѣпа дѣвојчица
Каква је кад љуби,
Неби никад без љубови
Видили је људи.

Да зна лѣпа дѣвојчица
Каква је кад плаче,
Ништа неби од ње било
На том свѣту јаче.

Да зна лѣпа дѣвојчица
Да је анђео цѣла,
Неби на нас ни гледала,
Тако би с' понела.

6. Апр. 1857.

Прва Љубов.

Пупољак је најмилији,
Кад разпучи груди,
Најслађа је дѣвојчица
Кад почне да љуби.

На лицу јој зора сијне
Мила као мајска,
У око се небо спусти
И дивота рајска.

Златна јој се за рамена
Придѣвају крила,
Па је лака као она
Из горица вила.

А кад легне у постељу,
Најслађи јој слећу
Снови с неба, па је у сну
Несташно облећу.

6. Апр. 1857

Највеће милине.

Да ти могу казат',
Што ти желим рећи,
Па немарим одмах
У гроб мрачни лећи.

Волем у то твоје
Бистро гледат' око,
Нег ор'о у сунце,
Ил' у гору соко.

Волђо бих твоја
Уста љубит росна,
Него да је моја
Сва поносна Босна.

А кад би још мого
Наслонити главу
На мирисно т' нђдро,
Ту светињу праву,

Небих дао срђћу
Једног таквог сата,
За живот пун славе,
За свђт сав од злата.

7. Апр. 1857.

Поливач.

Уранили млади момци,
Поливају дђвојчице,
Оне младе цичућ бђже
К'о кренуте с гнђзда птице.

И ја ево к теби идем,
А све презам, шта ће бити,
Да те нећу увређдити,
Да ми нећеш замћрити.

Воду сам ти приправио,
Какву никад нико није
Нити пада из облака,
Нит' из црне земље вриje.

Ја те љубим, а ти незнаш;
Дању љубов свћту кријем,
А кад ноћца скут развије,
Онда грозне сузе лијем.

Тих сам суза накупио,
И долазим с њима теби,
А све зебем, да тим како
Ненахудим само себи.

8. Апр. 1857.

Прћтња.

Небћгај од мене
Чекај, да ти кажем,
Па ћеш видит', да ти
Добру ствар предлажим.

Немогу ти више
Тајну ову крити,
Сваки час ми прети
Живот разорити.

Или стан' па слушај,
И лѣка ми тражи,
Ил' ћу цѣлом свѣту,
Викати: помажи!

Свим ћу људма казат'
Грдну моју' рану
Цѣо дан те гледим
Танко опасану.

Па м' и ноћу недаш
Мира ни покоја,
У сну ме облеће
Сјајна слика твоја.

Спѣва ћу т' у пѣсме,
Па нек знаду људи,
Да су т' очи ватра,
Санта леда груди!

16. Апр. 1857.

Најлѣпше.

Питаш драга, шта на теби
Највећма ми с' допада?
Хоћу т', мила, право рећи,
Слаг'о нисам никада!

Шта на теби лѣпо није,
Можел' шта бит' красније?
Снѣг и ружа теби с' клања,
Сунце није јасније!

Али ако смѣм, што мислим,
Право т' казат', душице,
Све т' је лѣпо, ал од свега
Најволѣм ти очице!

Ако т' младо цвати тѣло
Као мајска ружица,
У очица анђелска ти
Пресијава душица.

Па кад дигнем к теби главу
И погледим у очи,
Хоће да ми од милине
Живо срдце изскочи.

19. Марта 1858.

Лѣпа мала Милица.

У долини шумица,
У шумици кућица,
У кућици грлица,
Лѣпа мала Милица.

Кад изиђе Милица,
Па је види шумица,
Сва засија горица
К'о да свиће зорица.

Кад запои Милица,
Сладка јој је пѣсмица,
Све се купе птичице
Око мале Милице.

О ти мала Милице,
Лѣпа шумска грлице,
Тек се чувај стрѣлице
Из момачке зѣнице!

2. Маја 1858.

Узор драге.

Да ми хоће Бог да даде
Своју моћ и силу
Да по својој само вољи
Себи створим милу,

Дао бих јој бѣло лице,
Бѣље нег' у Виле,
Тако бѣло и румено
К'о у мале Миле.

Дао бих јој златне власи
Мекше него свила,
Какве нико више нема
Само мала Мила.

Дао бих јој црње очи
Нег' у врана крила,
Да све сѣче, кад погледи,
Баш к'о мала Мила.

Дао бих јој све милине,
Само да би била
Тако мила, тако сладка
Као мала Мила.

Па на што ти, луда главо,
Божја моћ и сила,
Кад се лѣпше ништ несмисли
Нег' што ј' мала Мила.

12. Маја 1858.

V.

СОНЕТИ.

Два три стоје сиротана;
Шат Бог даде још'те дана.

Први сонет.

Хајде и ја сонет кои
Да покушам начинити.
Учио сам стихе шити,
Знам како се језик крои,

А до воље моје етои
С њим ил' пити ил' љубити,
Неће мени замћрити
Ни за једно Србљи мои.

Петрарка ће м' мустру дати,
П'онда шта ми више трћба,
Него сћсти па писати.

Оно што долази с неба,
То ће знанцу свом послати
Красна сеја сјајног Феба.

25. Нов. 1856.

Венеција.

Венецијо славна, Венецијо красна,
Ти се и данданас сијаш међ градови
К'о жута неранца међу лимунови,
И међу звѣздама та даница јасна.

Смислила те пѣсна, родила те басна,
Зидали те мудри вилини синови:
С тог су ти дворови чудесни санови;
Одтуд ти богатство и сила ужасна.

Гдѣ ти је дужд свѣтли, гдѣ је сињорија?
Гдѣ су твои дични на мору јунаци?
Гдѣ ти је Бучентор од злата ђемија?

Дужде ти французски свалише кундаци,
Јунаке ти турска прогута талија,
Бучентор стопише француски геаци!

5. Дец. 1856.

Сила сонета.

Петраркову сонет Лаурету
Међу златне звѣздице постави;
С њега с' она и данданас слави
По васцѣлом читајућем свѣту.

И ја ћу се молити сонету
Да ми славе сјајни вѣнац справи,
На главу га мојој Савки стави,
И име ми прослави дѣтету.

Савка врѣди, да у пѣсни живи,
Јер је млада лѣпа и невина,
И сва цвѣта као младо пролѣће.

Два синчића, соколови сиви,
И дѣвојче пупољак од крина,
Ките мајку неувехло цвѣће.

На Божић 1856.

Плавојка.

Нема ништа лѣпше од дѣвојке плаве,
Ни овдѣ на земљи, ни там' у облаци;
Па да и све звѣзде обиђу т' кораци,
Нећеш нигдѣ наћи њој прилике праве.

Коса јој се сјаје око дивне главе,
Као око сунца они златни зраци,
Да је с главе скине, и на небо баци,
Ето да се људма два сунца појаве.

Само небо гледиш, кад јој гледаш очи,
Једна им је боја, једна је чистота,
А незнам у ког је чуднија дивота;

С лица јој пак рајска милина се точи,
Јер као што се зора на истоку смије,
Тако с' љубка струја са лица јој лије.

17. Јан. 1857.

Црнока.

Лѣпа је прелѣпа дѣвојчица плава,
Ал црномањаста рек'о б лѣпша да је.
Кад преда-те стане, тако ти се сјаје,
Читаво т' од чуда подузима страва.

У црном јој оку рајска гори слава;
Види л' ти га око, то те срдца стаје;
Бадава ћеш звати врачару, да т' баје,
Невиди те више ово сунце здрава.

Погледај јој косу, види ћеш скут ноћи,
Из ње ти мирише све милине сана,
И ко се с њом сигра, тај нежели дана.

Да ко ли ће образ описат' јој моћи,
Кад мора од чуда и од тежке сласти
Ко га год погледи, свак у несвѣст пасти.

26. Фебр. 1857.

VI.

ВИДОСАВА.

Живот био врло кратак,
Спомен дао врло сладак.

Мала Вида.

Долетила птица мала
У крило је мајци пала,
Мајка птицу ухватила,
У кавез је затворила.
То небила мала птица,
Већ то била мала Вида.
Мала Вида заплакала,
Бисер-суза прокапала;
Мала с' Вида насмејала,
Ружица се разцвећтала.

21. Дец. 1856.

Име Видосава.

Родила се дѣвојчица,
Како ћемо дѣте звати?
Каж' Светићу, какво ћемо
Српском чеду име дати?

Ако ћемо по лѣпоти
Дѣвојчици име дати,
Мораће се свакојако
Лѣпосавом она звати.

Ако ћемо по милини
Дѣтенцету име дати,
Каже нам се, да се мора
Милосавом дѣте звати.

Ако ћемо по љубкости
Малом чеду име дати,
Другачије несмѣ бити,
Љубосавом мора с' звати.

Ако ћемо по господству
Облика јој име дати,
У круни се сја господство,
Круносавом има с' звати.

Звала с' тако ил овако,
Ал се звати мора Сава,
Јер на цѣлој чиста с' блиста,
Сву облива рајска слава.

Па кадно се на дѣтету
Чиста сија рајска слава,
Друго име несмѣ носит',
Мора с' звати Видосава.

7. Іул. 1857.

Лик.

По лијепој Италіи
Путовала млада мати,
Гдѣ шта бија оку видит',
Ту јој мора нога стати.

Гледала је чисту форму
Божанствена Рафаела,
Боја сјајног Тицијана
У небо јој дух пренела.

Ѣан Беллини, тих и нѣжан
Као снови ведре зоре
Погрузи јој међу душу
У јасности чисто море.

А милина старог Палме
Разигра јој срдце у нѣдри,
Те јој сијну пред очима
Поезије лици ведри.

Све те слике мати гледи,
А у њојзи чедо спава,
И кроз око материно
Малом чеду лик се диви.

Па кад паде Видосава
На мајчино меко крило,
На њојзи се све скупило
Што ту тамо дивно било.

7. Јул. 1857.

Колѣвка.

Видина је мајка
Колунције звала:
Дођите овамо
Кулунције младе,
Ухватите зраке
Од јутарња сунца,
Из њих ми сакујте
За Виду колѣвку.

Видина је мајка
Танкопреље звала:
Дођите овамо
Танкопреље младе
Ухватите зраке
Од млада мѣсеца,
Из њих ми опред'те
За Виду пеленке.

Послало ми небо
Нѣжнога анђела
Да му га одхраним,
Да му га одгаим,
Па ми сада треба
За то чедо неба
Колѣвка од сунца
Повој од мѣсеца.

7. Јул. 1857.

Очице.

Гледао сам зумбул плави
И на њему бистру росу;
Језеро сам гледао плаво,
Што с' по чарној гори просу;

Гледао сам плаво небо,
Кад га лѣпшег видит' није,
Кад кроз бѣле преломљене
Облаке се на нас смије.

Али што су плаве очи
У малене Видосаве,
Те милине невидисте,
Од кад људи очи славе.

Само двоје такве очи
Господ Бог је сатворио,
Пак је онда форму њину,
Да је нема, разтворио.

Једне очи даде небу,
Арханђелу свом Гавријлу,
Кад му служи, да их гледи,
И ужива сладост милу.

Друге даде малој Види,
Да их амо к нама носи,
Да познамо, с каквим оком
И сам нам се Бог поноси.

7. Јул. 1857.

Гуканѣ.

Лепршка се грлица
На зеленој грани,
Ваљушка се Видица
На меканој трави.

Гуче млада грлица
На зеленој грани,
Гуче мала Видица
На меканој трави.

Лѣпше гуче Видица
На меканој трави,
Него млада грлица
На зеленој грани.

23. Марта 1857.

И плач и смѣх.

Роси киша роси
Из сјајна облака,
Блистају се капље
Спрам сунчана зрака,

Казује се красна
Преко неба дуга,
Што немогу к њојзи,
Хвата људе туга.

Мала Вида плаче,
У плачу се смије,
Низ образе бисер
У крило се лије.
На лицу јој сладка
Пресијава туга,
Као зора јасна,
Красна као дуга.

7. Јул. 1857.

Образ.

Измолуј нам, Радонићу,
Нашу малу Видосаву,
Али немој да умалиш
Облика јој дивну славу.

Намогу вам, пријатељи,
Изписати Видосаве,
Немам боје, ни кичице
Зе све чини њене главе.

Ја напишем њене очи,
Ал' се поглед схватит' неда,
Чини ми се кроз око јој
Друго нѣко око гледа.

Ја напишем њено лице
Ал' у њему Виде није,
А како ће, кад у лицу
Рајско јој се сунце смије.

Споило се небо с' земљом
У тој малој лѣпој глави,
Земаљскоме дали чеду
Од анђела образ прави.

Па што земља лицу даје,
То кичица постизава,
А што има лице с' неба
Под руком ми изчезава.

Хоћете ли да имате
Видосаве слику праву,
Молите се вишњѣм Богу
Да ј' сачува жив' и здраву.

7. Јул. 1857.

Вида болује.

Разболе се мала Вида
Хоће да умре,
Прси грува тужна мајка,
Хоће да с' утре,
Отац рони грозне сузе,
Хоће да свисне,
Куми, брати црну земљу,
Да га претисне.

Шиљте таки по лѣкара,
Бабе зовите,
У монастир Раваницу
Дѣте носите,
Водите је на Убавац
Па је умијте,
Углѣвље јој угасите
Па је залијте.

Нетруд'те се, немуч'те се,
Нема помоћи,
Вида ће вас оставити,
Баш у пол ноћи.

Није она родила се
Ту да станује,
Нити су је земљи дали,
Ту да банује.

Слѣтио је анђео с неба,
Њен је узео зрак,
Сад се неба зажелио,
Додио му мрак,
У небу ће своме бити
Још док траје ноћ,
Нит га може задржати
Земска каква моћ.

7. Јул. 1857.

Запѣвка.

Куд си мајци одлетила
Голубице!
За облаке с' залетила,
Куку мени!
Па ти нећу више видит'
Сребро крила,
Ни пољубит' плаве очи,
Јаох мајци!

А што си ми увенуо
Зумбул цвѣте!
Код мајкине сваке нѣге,
Дико моја!
Још се ниси ни разцвѣт'о,
Рано моја!
А већ си ми прецвѣтао,
Жалостници!

Друге твоје сиграју се,
Благо њима!
А ти руке прекрстила,
Бѣле руке;
Мајка моли и преклиње,
Небило је!
Да отвориш мало очи,
Очи моје!
А ти нећеш, већ се срдиш,
Срдце моје!
Је л' те мајка увређдила,
Мазо моја!
Ти опрости својој мајци,
Кукавици.

Ох! отвори плаво око,
Зоро бѣла!

Јер сад ће ми срдце пући,
Бог би дао!
Те би мајку сарани̇ли
Несрећницу,
С' малом њеном Видосавом,
Реци Боже!

Ког' ћу посад миловати,
Игро моја!
С чим ћу ти се поносити,
Крило моје!
Што си с' тако накитила,
Кито цвећа!
Баш ка'н'да ћеш на вѣнчање,
Јаох никада!
Па гдѣ ти је кум вѣнчани?
Кумим камен,
Ко ли ти је ручни девер?
Рука смртна!
Што си с' тако застидила?
О невѣсто!
Дигни дуге трепавице,
Љубим ти их,
Да ти виде свати очи,
Ками-мајци!

Јаох, људи, ненос'те ми
Чеда мила,
Није за гроб ово тѣло,
Снага моја.
Студен ће му нахудити,
Нѣжно ми је;
Даске ће га натиштати,
Мало ми је!

У род си се оправила,
Роде сладки,
Лѣпо ће те дочекати
Стара мајка,
И сестрице, и сва наша
Вељa добра.
Па поздрави, голубицо,
Све у роду,
И пољуби, како код ког
Закон иште.
Млађе љуби у образе,
Звѣздо моја,
А старије у десницу,
Мезимице!

10. Јул. 1857.

Смртни ковчег.

Кад станете Види
Смртни ковчег правит'
Узмите ми људи
Даске јаворове.
Јаворово дрво
Пѣсама је пуно,
Па нека ми Види
Сладке пѣсме пѣва.

Неправте ми Види
Ковчег од дасака,
Већ вадите школьке
Из мора дубока,
Јер је мала Вида
Зрно бисерово
Па је треба дати
У бисерну школьку.

7. Јул. 1857.

Мртва Вида.

Мртва лежи мала Вида
У свили и цвећу,
Накићену у ковчег је
Од гримиза међу.

Ко је види, мисли да је
Од мермера дѣте,
И да га је изрезало
Кановино длѣте.

Што си Видо тако хладна
Као санта леда?
Завиди ми јарко сунце,
Топлоте ми неда.

Што се Видо непробудиш
Из тог дугог санка?
Тако ми се лѣпо снива
Да нежелим данка!

Устај Видо ето хоће
Да те у гроб мету:
Нека мету, ја ћу нићи
У зумбулу цвету.

8. Јул. 1857.

Гранчица.

Лете лаке мухе
Падају на Виду,
Тѣрајте их жене
Да с дѣтета иду.

Донес'те ми амо
Гранчицу зелену,
Да одбраним моју
Душицу медену.

Ал' ми недонос'те
Од багрене грану
Већ гранчицу дајте
С липе узабрану.

Сад нам липа цвѣта
И мирисом дише,
Сав са Фрушке горе
Нови Сад мирише.

Па кад дођу ковчег
Да заклопе људи,
Метите ми грану
Дѣтету на груди.

Нека с липом иде
У гроб кћи славенска
Нека ми мирише
Дика гробља спенска.

7. Јул. 1857.

Дан.

Бѣли дане, лѣпи дане,
Куд си био, јасни бане,
Мѣсеци се потрошише,
Тако т' красна невидише.

Био сам ти у горици
Чамио сам у тамници,
Јер се бијах ојадио
С јарким сунцем завадио.

Ја му рекох, да му Вида
Златну круну с главе скида,
Разсрди се сунце на ме,
У горске ме прогна таме.

Данас посла бѣлу зору
У зелену по ме гору,
Мала Вида преминула,
Љутина му уминула.

Узе на се славу своју,
Мени даде јасност моју,
Па вам ево долазимо
Малу Виду да видимо
И до гроба одпратимо.

9. Јул. 1847.

Спенско гробље.

Спенско, гробље спенско,
Ти страшило женско,
Храна твога гроба
Женска је утроба.
Ко те год погледи,
Мора да побледи,
Пролази му врѣла
Кроз утробу стрѣла.

На свакој су т' стази
Трњави шипрази,
По драчни су т' пути
Крстови разсути,
По гробови глуви
Ћипови су суви
Подизали главе
Подавили траве.

Твоја весна незна
Шта је сладка пѣсна,
Нит ти кад зазуја
Пѣсмица славуја,
Већ на сувој грани
Гачу ти гаврани,
С труле ти бркљаче
Кукавица плаче:

Па сад што ти сваке
Ноћи слећу лаке
Са мѣсеца слике
Сјајне једнолике?
Ил' су то санови
Над твои гробови,
Ил' ми очи вара
Гробова ти пара?

Нису то санови,
Ни празни сѣнови,
Већ то небо миле
Види сестре шиље,
Па док ноћи трају
С Видом се сиграју
А кад дни зазоре
Враћају се горе.

13. Јул. 1857.

Отац и кћи.

Ко узчита ове пѣсне
Заплакати нек с' нестиди,
Нек поклони коју сузу
Мојој милој малој Види.

Ове пѣсме зову с' пѣсме,
Али праве пѣсме нису,
Отров има сјајно лице
Ал' се позна по мирису.

Из пера су текле пѣсме,
А из срдца крв се лила,
Да непукне тужно срдце
У рѣчи је сѣт избила.

Ако вам је кадгод коју
Сладку пѣсну пѣсник дао,
Кад га туга мори, ваља
И вам мало да је жао.

И кад отца покрај кћери
Буде црна земља крила,
Тиха суза мајке нѣжне
Радост ће им бити мила.

13. Јул. 1857.

К и ш и ц и.

Ој кишицо, добро моје,
Падај, куд' је теби драго,
Ал на спенско немој гробље,
У њем' лежи моје благо.

Усрѣд гробља ј' дрвен крстић,
Пред крстићем мален гробић,
У гробу је чедо мало,
Бѣлом свилом опасано.

Пашћеш, кишо, на травицу,
Кроз травицу у земљицу,
Кроз земљицу на душицу,
Полићеш јој хаљиницу.

Ја ћу пасти на травицу,
Кроз травицу у земљицу,
Кроз земљицу на душицу,
Полићу јој хаљиницу.

Поквасићу чедо бѣло,
Разтвори ћу мало тѣло,
Развешћу га свег у цвѣће,
Извешћу т' га у пролѣће.

30. Нов. 1857.

Златно птиче.

Немогу вам трпљет даље,
Дајте будак и мотику,
Да разкопам Видин гробић,
Да надгледам своју дику.

Ево има пол године,
Како сте је закопали,
Па сам је се зажелѣо,
Хоће туга да ме спали.

Прође лѣто, прође зима,
Лѣто врѣло, зима снѣжна,
Како ли је дне провела
Видосава мала нѣжна?

Разкопајте црну раку,
Да погледим дѣте мило,
Да јој није у земљици
Љуто врѣме нахудило.

Разкопаше зелен гробић,
Избацише скроб из њега,
Па заклопац одковаше,
И скидоше са ковчега.

Али ковчег празан стои,
У ковчегу Виде није,
Већ ту сѣди златно птиче,
Пак анђелску пѣсну вије.

Прну птиче к плавом небу,
Па се диже за облаке,
И одлети у висину,
Одкуд сунце шиље зраке.

Лети к небу златно птиче,
Небу с' диже, пѣсму пои:
Што у земљи Виду тражиш,
Кад у небу Вида стои?

Иди к мајци, па јој кажи,
Кад је жеља за мном точи,
Нек негледа у гроб мрачни,
Већ нек к небу диже очи!

26. Фебр. 1858.

Мати земљи.

Земљо црна, земљо мила,
Предајем ти чедо мало,
Чедо мало, лѣпо, као
Да ј' анђелче с неба спало.

Чувај моју малу Виду,
И ти си јој, драга, мати,
С тог је чувај, и недај јој
Да се мучи и злопати.

Недај да јој мраз нахуди,
Заклони је од дна врела,
Плаха дажда, бурна вихра,
И од снѣга од бијела.

Кад огладни мало чедо,
Заложи га, мајко мила,
Та сва храна, што имамо,
Долази нам из твог крила.

Буде л' жедно мало чедо,
Несмети га, мајко, с ока,
Та твоје је бујно нѣдро
Пуно самог сладког сока.

А кад заспи мало чедо,
Славује му пошљи твоје,
Да уз њине сладке пѣсне
Снива љубке сане своје.

На нѣгу сам научила
То малено лане моје,
О нѣгуј га, сладка мајко,
А тако ти срѣће твоје!

Пази мало чедо моје
Да кукавно незацвили,
Тако теби сви весели
И сви ведри дани били!

13. Јул. 1858.

VII.

БЕЧКЕ ЕЛЕГИЈЕ.

Нек' с' и старог нађе кроја:
Стих је стари, чувства нова.

I.

Беч.

Е сад у Бечу нас ево! у Бечу сад ћемо 'живит';
Каквих красота ту, каквих дивота има!
Царски двор пун славе и нигдје невиђена блага,
И Лихтенштајнов дом, чудесни вилински стан.
Храм Стефанов чудо зидарско готске вештине,
И Белведер красни, кичице сјајни ковчег.
Грабен и Колмаркт, труда сједиште и родног рачуна,
Што множином нам ум, свјетлошћу плћни око.
Ту ћемо ићи у пратер, и гледат' живот тисућни,
И код шперла слушат' Штраусове жице јеку.
Па ћемо Баденска дружства уживат', и предјеле Брила
Рајске, да природе чар природи врати ми дух.

Доста је страшне збиље, и доста борбе ужасне,
Врѣме је, да ми се дух очисти мирном игром.
Гром убојног топа, и крви црвенило звѣрско,
Ране развалѣене гној, буде у човѣку звѣр.
С тог је човѣку жао, да чисто срдце га боли,
Падне душмана кад сто, непаде зашто триста.
С тог му душа игра, кад вражји градови гору,
Благо и најлѣпши плод духа кад пада у прах.
С тога радости тише занѣме пред силни потрѣси,
И сам дражи нас мач, топ, рана, огањ и крв!

27. Авг. 1856.

II.

Деблинг.

„Лѣпо дѣте Купидо, о сладко дѣте Купидо,
Дед помози ми сад, ако си коме досад!
Седми долази сат, као да га мућа на крили
Доноси, а ја јошт тражим једнако кола.
Нигдѣ у Деблингу кола, ни мѣста, дукат да дадеш:
А кад седам куцне, треба у Бечу да сам!
Сад ми само помоћи један ти, божићу, можеш.
Да си ми по Богу брат! — брату помози данас!
Скини с рамена на час та твоја златна криоца
И привежи мојој ноги полетит' радој!“

Гле у златном слети облачку дивни Купидо,
Крила са себе скиде, ногу окрили моју.
У срдцу ватрена жеља, на ногу вѣтрена крила:
Седам сати куца, — срдце на срдцу бије!
„Скидај, драги, крила, враћај их побрату сјајном:
Да неодлетиш тако, као што с' долетио, лак.
Сад пре поноћи глуве недам ти ићи од себе:
Сина промѣни перо с матере златним путом!“

27. Авг. 1856.

III.

Т и.

Никад и нигдѣ ти нисам у том се нашао шкрипу,
У какав ме синоћ мала доведе авет!
О сто ствари ме пита, о ствари пита сто пути;
„Каж'те ми папа ово: каж'те ми још папа то!“
О да лѣпе сгоде, сад мудра помисли глава,
Од сладке устне ћу сад добити пресладко ти!
„Дѣте своме отцу некаже то ви несвоје:
Ко мени каже папа, ваља да каже ми ти!“
У тај час јој мати нит' жељена уђе нит' звана;
Но сад, учитељу, послушај лекцију ти!
Ја сам хтѣо да то фатално ти наша тајна
Остане, само да ми знамо за њега и Бог.

А та мала авет ни пет, ни девет, већ одмах:
„Кад ти тако желиш, од сад ћеш бити ми ти!“
Мајка слуша па гледи, а и ја гледим па слушам,
Хоће ли сѣвнути сад, хоће ли треснути гром.
Но дао Баг, па мати разумна схватила таки
Логику рѣчи кћери, Етику мисли моје.
Те ти тако добро изиђем за онда, а боље
За даље, јер мило ти остане моје навѣк.
Али никад у том ти се нисам нашао шкрипу,
У какав ме синоћ мала доведе авет.

18. Септ. 1856.

IV.

Гринцинг.

Даше ми самом два проводат' дѣвојчета млада:
Ил' је ту срѣћа већа, или је мука тежа!
Влас се таласа једној к'о златне повѣсмо свиле,
У друге гори око, сунца електарска зрак!
Рек'о б' да гледиш два тек развита пупољка,
Ружице бѣле један, румене руже други.
Има људи, коим у души ружа је бѣла;
За румену ћу ти ја сваки пут душу дати.
Том је душа и срдце с плавом сиграт' се косом;
Мени је годет и сласт гледат' у црно око.

Обѣ хитре к'о срне, а као ласица лаке,
Чикови нису тако извит' се руци вѣшти.
Сад к'о пчелице лете од једног цвѣтића к другом;
Сад к'о на крили птице с дола одлећу на брѣг.
Сад се скрију у луг, и беру јагоде росне:
Сваки им прати корак шала, несташлук, и смѣх.
Није баш свагда добро ни добра сувише имат';
Сваки неподноси сат више од четир ока.
Кад се ударе сунце и мѣсец, једно помрча:
Стане л' земља међ њих, једно с увија у мрак:
Два дѣвојчета млада једном су бѣда јунаку,
Кад кроз гору и луг саме их проводи пут.
А кад још два срдца нејављена жеља привлачи,
Онда су треће очи отров за добру вољу.
Док су Адам и Ева по рају ходали сами,
Рај им бијо је рај, нису ни знали за зло.
А кад трећи дође у дружство и међ њих стаде,
Неста у рају раја, стиже их огњени мач.
Сгодније б' било и мени са самом шетат' се црнком,
Гледат' у црно око, држати бѣлу руку;
Али нити је ноћ баш свака у години црна,
Нити је баш сваки дан васцѣо јасан и чист.
Човѣк је ту, да трпи, и мање трпи, ко трпи:
Пола теготе под власт човѣка подложи Бог.
Ако т' ружу недаду мирисат', оком уживај;
Ако говорит' несмѣш, мисли, што с' мислити смѣ.

Што желиш, држ' да ће т' тек даљна зора донети;
Знај, да час ти сваки може и лѣпше што дат'. —
Кад на разкршће једно стигнемо, к мени с' окрену,
И сад незнам ти која мудру изкаже ми рѣч:
Сад ћемо једна на десно, а друга одтрчат' на лѣво,
Да видимо, куд ће ваша се кренут' нога.
А, тако л' је мале мајсторице? туд ли шибате?
Стари се нехвата миш том мишоловком дѣцо!
Добро! Трчите, кад имате и вољу и ноге!
Младе ноге могу, млада куд зовне памет.
Ја ћу да сѣднем ту, и чекам, доклѣ недође
Амо по мене која, па ма и омрк'о ту.
Рекнем, сѣднем: оне несташно прну куд која:
Боже! да л' ће се сад неука издати груд?
С плавом она косом одтрчи брзо к'о вила,
И за тили је час око изгуби за чбун.
С црним оком она потрчи, па се окрене.
О невараш се срдце, ако с' и вара око!
Као земља за сунцем, и као јагње за мајком,
Нога моја би тако жељно за тобом ишла.
Ал' ко хоће до веће да дође сласти, тај мора
Готов бит' и пелен горки загристи кадкад.
Још потрчи мало, па стане, и врати се натраг.
О зар може и ход сладко говорит' тако?
Хоће л' неће л' иде; на страну очице гледе;
Цѣна је права у том, што се без воље хоће.

О ти неуко срдце, о срдце драже од злата,
Крај тебе цѣну губи најлѣпши алем камен.
Развн, дични пупољче, красоту и рајску милину,
Проспи небесни мирис, излиј сунчану свѣтлост!
Топла тебе нѣдра очекују, чисто сѣдиште,
Да те од сваке собом заклоне бѣде и зла.
Ту ће се твом сваком удару гласи одзиват',
Као кад златно перо златне се косне жице.
Небесна луча нек ти чисте боје разгара,
Нек ти рајском росом сокови бује бистри;
Анђео љубови нек разпири т' огањ живота,
А земаљска тебе рука се коснут' несмѣ.
Сад под руку узмем то красно дѣте и кући
Дођемо мајци, ал' већ плава другарица ту!

6. Нов. 1856.

V.

Дорнбах.

Беч је пун сваке красоте и сваке милине,
И сам мора Париз капу пред њиме скинут',
Али крвна има два душмана, вѣтар и кишу,
Ти су му сѣли за врат, па му недаду дахнут'.
Престане л' пѣват' вѣтар, то почне плакати киша:
Еол и Плувије ту кнезују редом навѣк.

Ваљда су овог лѣта на олимпу ренови љути,
Кад о ручку скоро Плувије плаче свакдан.
Бечлије иду радо на села у зелену гору;
Цѣла се кућа дигне, газде, и слуге, и мопсл.
Младо пржено пиле, и мартско из Лизинга пиво,
И к том млади Штраус: то је за Бечлије сласт.
Ал' тек што замириши прекрасно носу пиленце,
Тек што прва ока отвори к пиву вољу,
И тек што преко жице превуче цичуће Штраус
Гудало шимширово: удари ето киша.
Бѣжи под кров куд које, свилене скидај шешире,
Нове штифлетне изуј, сукњу на главу савиј,
Па хајд' госпа боса, а газда упрти дѣцу,
Мопслу наметни амрел; цѣди с', пресвлачи, и псуј!
Али нема зле срѣће, да срѣће нема у себи;
С тог се и зове срѣћа, ма да је худа и зла.
Колико лѣпих ножица, и каквих једрих листића
Жељно ту око види, зналцу и туга и сласт,
Што би без тог на свагда у незаслуженој тами
Остале, судби вѣчни прекор, и жалост и срам!

7. Нов. 1856.

VI.

Хексаметер.

Дивни хексаметру, дико Омирова, римска челенко!
Дирнуо сам ти у част, али се љуто кајем.
Сад ти клањам се до земље, признајем ти дивну красоту,
И пред свётом ево скидам ти, бане, капу.
Истина воље своје си, и по свом ћефу корачаш,
Сад си дужи, а сад с шаке се јављаш краћи;
Сад размахнеш ногом к'о родски т' побратим колос;
Сад уситниш опет као на леду гуска:
Ал ти све то ништа несмета; баш с тога и можеш
Свакоме чувству дати боју и силу своју.
И како те пазим, и какву вёру у теби
Имам, из тог видиш, шта ти предајем, и гдё.
Овдё у Бечу, гдё толико има стихова,
Колико Фрушка има птичих пёсама гора,
Све и дуже и краће, и наше одбијам и туђе,
И тек само теби отворам врата своја.
Пак што ми баш из срдца иде и у срдце смёра,
Дајем га теби, да га чуваш и носиш у свёт;
И што сачувано видит' желим и унуку дати,
Дајем га теби, да га унуку моме предаш,
Теби и твом равно изврстном пентаметру брату;
Што понесете вас два, до неба то се диже.

6. Марта 1857.

VII.

Политика.

Нећу да чујем ни рѣчи о њој, ни имена њена.
Нек о политики суд други продају вам свој.
Рат и политика, то су вѣштине славне и страшне:
Но тек сина ти син може изрећи им суд.
Пѣсник даје слову, пѣвач дух гласу улива;
Свирац из танке жице изводи тајни живот;
Код других боја мисли облачи, видове камен:
Човѣку служи све ту, њега недира ништа.
Рат и политика граде чудеса и грдна и славна,
Сами су људи им глас, рѣч, боја, жица, камен.
Све, што год се гради, на људма бива и с њима.
Највеће прати дѣло крв, сузе, клетва и дим.
Други тек вѣкови, други сазнају родови цѣну,
Кад им завршено већ дѣло пред очи стане.
Кад вѣтар пеп'о разнесе, и киша крвцу сапере,
Онда с' обнажује лик, онда с' разпирује зрак;
Кад срдца притисне земља, и уста навѣки занѣме,
Онда тек ново ухо прави дознаје за глас.
Онда се тек види, шта је што, и колико врѣди?
И је л' човѣка дух свој дао свѣту образ,
Или је бурна рѣка, од људи свѣтом названа,
Трудни провалила гат, свој свему дала облик;

И је л', што се хтѣло и свршило, славно и сјајно,
Или на лице отца печат притискује црн.
Нећу да чујем ни рѣчи о њој, ни имена њена;
Нек о политики суд други продају вам свој.
Ко ме љуби, нек ми о дѣци говори људи,
Које им жена роди, или небесни им дух.
Каква луча гори у црном оку дѣвојке;
Или каква јој се сласт с росне пресипа устне;
И шта доноси ноћ пребдивена с милом на само;
И шта је лѣпше: та ноћ, ил' јој брат рођени, рај!

10. Марта 1857.

VIII.

Глас љубови.

Свој има љубов језик; свој има октоих љубов;
Познао то сам синоћ, сама показа ми то.
Кад крај младе сѣдох дѣвојке, чистог анђелка,
Свану и бѣла зора, ја ти нерекох цигле.
Ал' кад око у око погледи, заигра срдце,
Као да му своју чита Камоенс сладку пѣсну;
А кад хладна јој рука случајно руке ми с' такне,
Живци ми задрхћу, као да с' ори Тулијев глас.
Ћутимо, чисто чујеш пред собом горѣти свећу,
Читаво своју чујеш тећи кроз жилице крв.

Али нема на свѣту тог гласа јасног и љубког,
Као у тишини што тој сама ти душа чује.
А кад лѣпа јој глава под силним срдца струјама
Клоне на пуно моје рајске милине срдце,
Нестаде свѣта; све у једну плане ведрину,
Све у један се слије, музику саму, талас.
А шта велите, какву тек сласт ми пољубац просу,
Кад јој на пуну жеље устна ми падне устну?
О од светиње саме пољубит' немогох анђелче,
Рајска чистота чеда недаде устни к себи.

11. Марта 1857.

IX.

С а т и.

Ко није рођен за што, нек боље сѣди на миру,
Стећи ће језик и сат, да му напркоси њим.
Колико људи по цѣле проведу ван куће ноћи,
Па им нико никад бѣле нерече зато,
А ја синоћ прву на улици угледах поноћ,
Па и само звоно мал' ми необи уши. —
С вечера к милој одем, да вече с њоме проведем,
Сат два љубови дат', дангуба није ником.
Врѣме хитро, дѣвојче умилно, мени се сѣди:
Прође к'о стрѣла вече, поноћ к'о самрт стиже.

На вукодлаке, виле, и вештце, хале и змаје
Мислећ' хитим кући, ждеру одређен комад.
Но дао Бог у Бечу ни поноћ није к'о поноћ,
Сто ти фењера сија, несмѣ ни близу авет.
Дванаест сати избија Стефаново потмуло звоно,
Па уз сваки удар као да ми говори, чуј!
Тек што стане Стефан, а оно почне Јованско,
И уз сваки удар као да ми говори, чуј!
Добро, добро, већ знам, и чуо сам; престан'те тући!
Кад, ал Маријно опет дванаест лупат' стане.
Још несврши ово, а Леополдско удара; за њим
Россау куца, и чак Алзерско гудит' чујем.
Море, шта сте ми сѣли за врат и на душу с' попели?
Ако је поноћ, па шта? Неће зар пропасти свѣт!
Први пут ме видите у то на улици доба,
Па цѣо гракнуо Беч: дванаест! дванаест! чуј!

12. Марта 1857.

X.

Дѣвојче.

Ко је рад да му кажем, какво је то моје дѣвојче,
Нек ми пригне ухо, нећу да други чују.
Јеси л' видио млад на руменој пупољак ружи,
Јеси л' росице кап јутром на травки чисту,

Јеси л' гледао, кад у јутру зорица свиће,
Или у вече, кад се даница рађа јасна,
Јеси л' снивао кад, да т' с неба слеће анђелче,
Јеси л' кадгод у сну видио славу божју:
Ето тако је моје дјевојче и младо и лѣпо,
И милине пуно, честито српско чедо.

16. Марта 1857.

XI.

Шенбрун.

Срде се људи на вѣтар, и јесте велика бѣда;
Многу је сузу с водом натѣр'о, многу с огњем.
Вѣтар сломи перје и српоградској челенки;
Несгодан вѣтар и дим дадоше душманом мост.
Ал' свака ствар има и бѣлу страну и црну;
Своју у свему слику имају дан нам и ноћ.
Пак и вѣтру је многа захвална канула суза;
Многу је хвалу своју вѣтар раздухао сам.
Њим је Јулије снагу показао духа и срѣће;
Њим би Цезаров брод славе Помпејове гроб.
Вѣтру ваља до неба да дигну кулу Енглези;
Вѣтар шпањолску силу оправи морско на дно.
Но то све је било па прошло, и сад се тек прича:
Али мени вѣтар красно послужи данас.

Имам дивно дѣвојче, од самог' меда слађе је,
Ал' к'о мимоза неда близу приступит' себи.
Данас нас на срећу ухвати у Шенбруну бура,
Тражећ' од вѣтра помоћ даде ми руку чедо.
Везен јој оплећак вѣтар с недирнутих груди одпирне,
Те ми красота и сласт око незнана заспе.
Па што ми даде ногу, не ногу, већ ремек од ноге
Видит', то му никад нећу заборавити.
Мала је, пуна, округла; у шаку цѣлу да скупиш;
Ту да додирне ногу, мора се вѣтар дићи.
Хвала т' до неба вѣтре! Једнако т' славило с' име,
Доклѣ без тебе неда лѣпа се видит' нога!
Незнам, да л' ти други захвалише; дистихом ево
Ја ти за љубов име вѣчној предајем слави.
Само ако сам неразнесеш гласове ове:
Вѣтру предават' славу, огњу је дават' сламу.

19. Марта 1857.

XII.

Афродита.

Све је смислио дивно елински дух, и прекрасно,
Мане нема нигдѣ, несмисли нико боље.
Ал' Афродиту кад је из морске извео пѣне,
Ил није љубов знао, ил' је у пркос хтѣо.

Љубов у жиле благу разлива струју и грѣје,
Љубов у бурни пламен кипећу доводи крв;
Кроз око иде љубов у срдце к'о луча сунчана,
Ведар, чудесан зрак просипа љубов на све;
Љубов је сама пѣсна, и има грло од виле,
Њој пѣва цвѣће, камен, њој пои воздух, талас.
Љубов је извор сласти, и море од рајске милине,
Ледина устна Зевса на земљу сведе с неба.
Сунце живота како да с' роди из воде и мора,
Кад грѣје, пали оно, хлади и гаси ово?
Олимпска дика како из пѣне да постане морске,
Кад јасна сија она, тмаста мрви се ова?
Како душа пѣсне из нѣмог да постане мора,
Она оживљени глас, ово за гласове гроб?
Како сласти струја из морске да постане штаве?
Пре ће се цѣдит' равак сладки из пелена мед! —
Не, није с' Афродита из морске родила пѣне;
Друго је крило лѣпше свѣту одгаило њу.
С неба је сишла, зато у небо духове диже;
Сунце јој тѣло даде, с тог као сунце сија;
Срѣћа и младост прате је, те буде пѣсну и радост;
Рајску је пила росу, одтуда рајска јој сласт!
Кад су људи с неба на јадну земљу послани,
Бог им љубов даде, ту да им небо створи!

25. Марта 1857.

XIII.

Суза материна.

Ако с' Афродита из воде баш морала родит',
То је из једне могло женске тек бити сузе,
Коју пролѣва мати, кад на њу смѣши с' одојче,
Или кад сунце срѣће види на лицу кћери.

28. Марта 1857.

XIV.

Двѣ венере.

Нека хвали, ко хоће, подашну љубов, која се
Цѣла предаје таки, првом све даје часу.
Презрѣла само пада на прво трѣсење крушка;
Кад прецвѣта, сва се ружа дрмнута разспе.
Није дана без зоре; за јутром долази полдне;
Из пупољка нам свог сваки развија се цвѣт.
С тог ја љубови веће и чини дајем и цѣну,
Која милине своје редом развија сваку.
Гдѣ најпре, незнајући ни зашто, око за оком
Тежи, ка' оно свако к сунцу што расте дрво.
Траже се очи жељно, а кад се ухвате у жељи,
Падају к земљи, стра'ом тајна с' издаје своим.

Затим дѣле се часи : нарасту једнима крила,
Другима стеже путо брзе иначе ноге.
Све губи цѣну; у једну незнану слива се жељу
Живот и душа тога, сав други умире свѣт.
Послѣ почиње срдце неравним куцат' ударом;
Језа га пређе на час, ватра подузме затим.
Нѣшто с' хоће, ал' незна ни само срдце шта хоће :
Пѣсну прати суза, плачно се лице смѣје.
Ноћу нестаје сна, до поноћи с' гледи у мѣсец;
Дан се претвара у сан; вољи се крило ломи.
Душа сад душу позна, и срдце к срдцу потегне;
Тајна привлачи сила к момку дѣвојче мило.
Нек је колико дружство, они су једно уз друго;
Нек им се бѣже воље, срдце ће јаче бити.
Нек су међ њима горе, горе се морају прећи;
Нек их дѣли море, препливат' мора с' море.
Ко хата нема да јаше, прехађа пѣшице поља;
Коме неможе нога, мислима мора тамо.
Ал' јошт уста су нѣма, јошт цѣла говори слика,
Често што каже корак, неможе тако језик.
Кад се рука руке додирне, кад задрхће нѣдро,
Нема риторика те силне фигуре никад.
Влажно око, и сухо то грло, и ломно гибање
Јасније говоре, нег грдна грамматика сва. —
Јошт боје и мирис сакрива зелени листак,
Јошт се милине и сласт права тек слутити да.

Но час куцне, лист пукне, и цвѣтак провири:
Сад се укаже пуна слућена слава оку.
Први пољубац густу на љубови копрену цѣпа,
Којом увија је стид, вѣрни чистоте чувар.
С тог у првом леже незнате пољубцу чини,
Тајне огрнуте њим љубов што свлачи своје.
Сваки час сад нове развија красоте и сласти;
Сваку уживат' трѣба једну за другом пуну.
А кад љубов већ све да, што има, и дати се може,
И кад већ жељи сваку тајну обнажи своју:
Онда се ружа сва разцвѣтала; онда мирисе
Најјаче даје, ал' су росне дивоте прешле;
Онда умире љубов, слободе чедо и воље,
И на њено мѣсто, кћи нужде, дужност стаје;
И што с' давало прије од воље, правом иште се;
Најслободнији дар прећје у најпрѣчи дуг.
Ко преспава зору, преспава све њене милине:
Ком одмах љубов све да, лѣпшу му себе неда.

31. Марта 1857.

XV.

Баден.

Бѣло к'о зора, и свѣже к'о зора, и нѣжно к'о зора
Пође у Баден јутрос младо дѣвојче са мном.
Кад је погледиш, кап од бистре росице видиш,
Саму т' чистоту око, саму милину пије.
Разговор пут нам скрати, и сам сам чудио с' себи,
Одкуд ми рѣчи сила, мисли множина одкуд.
Струје рѣчи к'о рѣка, а мисли с' роје к'о пчеле,
Сијну сад, прсну затим, огањ и трѣсак носе.
Ништа т' неможе тако присвоит' човѣка брзо,
Неможе ништ' му тако улити вољу твоју,
Као повољан говор, и новост угодна мисли:
Разговор често један цѣо пресуди живот.
Она слуша и гледи, а како слуша и гледи,
Љубов са цѣле сија, љубов незнана себи.
Није могуће гледат', да т' љубов ломи дѣвојче,
Па да т' руку сила к њој непонесе моћна.
Руку и ја пружим, и витког стаса коснем се,
Ал' на зло ти моје послуша рука памет.
Гледну ме мрко, па скочи к'о срна, и утече к дружству,
Ама бар један поглед да ми бѣжећи даде.
Но при ручку се срѣћно нѣкако до ње дотурам,
И прекинуту жицу наставим лѣпо опет.

Пуно срдце никад нетражи ричи, ове се
Ръком лију, кад груд чувства одгати своја.
Тако и мени срдце устнама улије живот,
Нико неможе други доћи до ръчи лако.
Све ми шала слана, и лак несташлук весели,
Ал' на зло ти моје послуша устна срдце.
Што ми је живља шала, и што су веселији други,
То све лице у ње гушћи увија облак.
Ништа нехтеде рећи, и ништа учинити млада,
Разма да мене боли, разма у пркос мени.
Веза киту од цвећа, и даде намењену мени
На очи моје другој, само да мене пече.
И кад ова цвеће у шали мени уступи,
Цвеће од мене узме, изкида, изгази све.
Нећу, баш никад' нећу ни једно гледат' дјевојче,
Све су једнаке, сунце у марту све су:
Нећу ни ово моје да видим, нећу да чујем,
Ни да живи; знаће, кад ме небуде, ко сам.
Сад ми се мирис и светлост по соби проспе,
Пјесне укаже се лик чудесно мио и леп.
Тихо се осмехне, и гласом почне умилним,
Нема на свету пјесме слађе од гласа тога:
Немој да ти туга залуду раздире срдце;
Рану која ти даде стрела, донеће јој лек.
Чудо, ал' истина; младо неда се љубови срдце:
Прва љубов увек мора да скрха младост.

Али и нема ништа ни слађе ни милије, него
Гледати, како младост љубови к ссби неда.
Што се јаче баца, сотим ће брже да падне,
Снагом сама својом служи противнику свом.
Ал' и што више губи, то више кроз то добија,
Љубови побѣда њој свака слава је нова.
И кад прекине борбу, и себе савладану призна,
Онда с' у пуној слави побѣде сама блиста.

22. Апр. 1857.

XVI.

Брил.

Зашто је тако мио ма како незнатан дарак,
Први кои нам миле рука дѣвојке даде.
Бисера нема тог', ни злата, ни камена драга,
Сјајом кои ће своим побити цѣну њему.
Мени драго дѣвојче струк плавог цвѣтка узабра,
„Незаборав' мене", Нѣмци га тамо зову.
Нисам ни мислит' смѣо, да од ње дарак зажелим,
Каква радост ме обли, кад ми га сама даде!
Већма ти цвѣтак волим, нег' цѣло Ђурђево благо,
Нит бих га плава дао, да ми ко поклони Беч.

24. Апр. 1857.

XVII.

Лаксембург.

Никад нећу се више зарицат' да нећу, што могу,
Покај'о сам се увек, кад сам учинио то!
Кћер ми даде мати, да је по лугу проведем;
Из тог види се, да свет вере у мени има.
Лаксембург је башта прекрасна, и нема јој пара.
Свако милином мјесто засипа очи новом.
Трава мека к'о свила, а лузи тамни к'о ноноћ:
Која нетрпи ока, тајна долеће тамо.
Дрва к'о гора, дјевојче к'о јагње, а ја ти баш ноћ пре
Снивах о сладком чеду, да ми с' пољубит' даде.
Одмах сетим се мог сна, и у недри ми срдце
Штрецне, и сва ми умах крв у жилама стане.
Ал' ми у исто доба и мајке вера и кћери
Света чистота вољу несташну тесно сапну.
Неће устна моја са лица т' росу сатрести!
Сам у себи рекнем. Мајке је вера света! —
Никад се ваљда није у таквој Лаксембург слави
Блистао. Никад она тако небјаше мила.
Никад није моја том снагом буктила жеља.
Никад небјаше тако лишена воље она.
Кад погледи око у око, срдце топи се;
Око врата смјеста пали би једно другом.

Кад ли рука руку додирне, све стреса се тѣло,
Свака задрхће жила, ноге с' осѣку таки.
Стегло с' грло, па немо'ш за живу главу говорит';
А у тишини жеља само све већма бубри.
Гору устне набрекле, и чисто дахћу за уст'ма,
К'о усијана земља што'но за росом пуца.
То ти је зарицање донело; себи захвал' се,
Што и себе и то сладко дѣвојче мучиш.
Шта би било, да росни ту суху ватру угаси
Пољубац? Само живљом цвѣт би засин'о бојом?
Твоје сад је; твоје ће да буде: ком да га чуваш?
Сам без разлога сласт ту сад укидаш себи!
Кад сам рекао, што ћу! Ма саме стало ме главе,
Српска ни данас вѣра неће код мене слагат'.
Ал' се нећу више зарицат', да нећу што могу,
Кајао сам се увѣк, па се и данас кајем.
24. Апр. 1857.

XVIII.

Пратер.

Хајд' у пратер, у крило зелене природе, тамо
Влада лѣпота и мир, струи ведрина и хлад.
Ту ће с' тиха у бурну уселит' душу ведрина,
Ту ће уморно срдце мекано наћи нѣдро.

Ал' ко у поље неће, да трави име разбира,
Ко л' на асталу памет дома неоставља млад,
Нек неиде у пратер, да врељу душу разхлади,
Јербо ће тамо на труд искра да падне нова.
Ондѣ с' пружају дивни од грдних редови дрва,
А у сѣнки њиној красна дѣвојка иде.
Сама хода, и чита, и кадкад заклопи књигу,
Стане, за се гледне, нѣког изгледа, видиш.
Мало даље лежи чистина ограђена шумом,
Трава кадифа мека, шума непровидан зид.
Туд се шетају двоје, са момком само дѣвојче,
Младе устне зове само на пос'о мѣсто.
Даље идеш, у лугу кроз грање бѣли се нѣшто;
Несташно ту се момче с младом дѣвојком сигра.
Сигра кивна на нѣдра, а копче нѣдру невѣрне,
Побѣду руке мужке каже сгужвана чипка.
Нема ту мира за крв, ни благе за главу ведрине,
Кад те од куће тѣра бљутка самоћа у луг.
Ил' неноси очи, ил' води са собом чедо,
Сам, са очима, млад, неид' у пратер по мир.

25. Апр. 1857.

XIX.

Родаун.

Ко Родаун незна, прекрасно село у гори!
Гајева нема ни сам таких прослављени Брил.
Ту бијасмо на части код свога друга сабрани,
Доста бијаше свега, вина, весеља, јела.
Столови цвећа пуни; боја се надмеће с бојом;
Свуд георгине гору, оку дивота и сласт.
А међ свима једна једита бела блиста се,
Цену побија другим, око одвлачи од њих.
То би баш леп дар за моје био девојче;
Али пошто је жив цвета домаћин неда.
Хоћу ли, нећу л', мислим: та преча је драга од друга,
А и цвет ће волет' недро нег ову чашу.
Човек неможе живит' док чем том' неузме живот;
Како дигне ногу, поломи друге многе.
Плакао б' навек, ко би тек с целим певао светом:
Георгину вече нађе на недру чеда.

26. Maja 1857.

XX.

Парис.

Љубов је била увѣк, и биће довѣка домишљаи,
Нема тога, чему неће се она довит'.
Лѣпа Европа има у вољи бика: врховног
Бога у кожу бике љубов увуче вѣшта.
Данае злато љуби, и к себи дукат тек пушта:
Љубов у дукате свег разби богова отца.
Ал' најсјајније дѣло у том урадише жене;
Женске надмудрише сав боговски главе олимп.
Париса види Ира, види Паллас Атина,
И Афродита: све три љубов зарази смртна.
Како ће сад да бурну намире жељу у груди,
А да ни супруг ни свѣт неможе примит' за зло.
Никад није љубов напразно с' мислила дуго;
Афродита добру измисли брзо сгоду.
Златну узме дгуњу, и „Најлѣпшој“ на њу напише,
И удеси, да је божице нађу све три.
„Дгуња је моја! „викне громовног супруга Зевса;
„Није, већ моја!“ рекне кћи грома, муња Паллас.
„Није нег још шт што! „одсмѣхне Ифестова љуба,
„Код мене живе овај вама ће с' писат' атрес!“
Ко да буде суђаја, већ Парис. Једна по једна
Хајде к њему, свакој лик да прегледи и све.

Лудо пастирче, мѣсто да ћути, и срѣћи захвали,
Што му даде, што се недаде нико'м Богу,
Мишља, да с' збиља к њему заканише олимпске госпе,
Да им козарска памет цѣну пресуди створу.
К'о да за посао тај небјаше мудрије главе;
И к'о да свагда с' жели, што се у рѣч'ма хоће.
Али тако је било, и биће, доклѣ је свѣта,
Да с памећу један срѣћа недржи корак.
Ћут', па уживај! срѣћа, говори! виче безумље:
Рече нетражену рѣч, та му довуче пропаст.
Тај је љубов закон положила, нит' га кад мѣња:
Ко ужива, нек га свѣтина друга незна.
Мудри Телемак ћути, па цѣлу проведе младост
С Паллас-Атином, и свој срѣћно доврши живот;
Иксијон хоће да с' хвали, па тако ено и пати.
Тако бјаше онда, па је и данас тако.

15. Јунија 1857.

VIII.

КОСМОС.

Кад нам дају тѣлу хлѣба,
Како неће души неба.

Облаци.

За чудо ти волим лаке
У зраку облаке,
Кад бих мог'о, с мѣста б' к њима
Окрен'о кораке.

Све бих рек'о, да облаци
Дивна чуда крију,
Да с' у њима бѣле виле
Сиграју и смију.

Чисто видим дѣвојчице
Са криоци мали,
Како с' тамо лепршају
У пѣсми и шали.

А лѣпе су, небило их,
И миле су младе,
Свака ће ти, чим је спазиш,
Срдце да украде.

Ох, да су ми витка крила,
Од птичице лаке,
Прнуо бих с овог мѣста
Небу у облаке.

17. Дец. 1856.

Дан и ноћ, живот и смрт.

Док нам сија јарко сунце,
Мислила би људска глава,
Да ван сунца ништа нема
Та ширина тамо плава.

А кад јарко сунце сѣдне
И тиха се ноћ развије,
Онда види људска глава
Да то тако тамо није!

Сто милина, сто дивота
Мѣсто једног сунца сијну,
Милиони од свѣтова
Врата своја нам одшкрину.

Ево вам се људи каже,
Да мислити научите,
Да чудеса може бити,
Гдѣ ви ништа невидите.

Док живота сунце сија,
Наша мудра мисли глава,
Да за људе сласти нема
Ван паприке и тикава.

Кад живота сунце сѣдне
И смрти се ноћ развије,
Видиће нам мудра глава,
Да то тако тамо није.

Оку, уху, и срдцу ће
Сласт се излит' сад незната,
Свѣтова ће милиони
Отворит' нам своја врата!

17. Дец. 1856.

Мрћње.

Сви се људи смрти боје,
А ја баш ни малко,
А и што би, кад ништ' није
Мрзко и опако.

Сваки човѣк по два има
На послугу тѣла,
Па их свлачи и облачи
Као и одѣла.

Једно му се тѣло види,
Њим се обдан служи,
Друго му се видит' неда,
С њим се ноћу дружи.

Једно му је земља дала,
Те га за њу веже,
Друго виши свѣт му даје,
Њим га себи спреже.

С тога човѣк дању само
По земљици гмиже,
А ноћу се у санови
У небеса диже.

Смрт му скида огртало,
Што му земља даје,
Зато ово к земљи пада,
И у њојзи таје.

А у другом свом одељу
Подижу се људи
У висине плава неба,
Гдѣ земља несуди.

Зашто дакле да се смрти
Ми људи боимо,
У лѣпши свѣт улазимо,
Кад овај губимо.

17. Дек. 1856.

Пѣсма смрти.

Смрти лѣпа, смрти мила,
Нек се други тебе плаше,
Ја ћу да ти пѣвам пѣсну
Као невѣсти моме наше.

Кад ти земно путо скинеш
Са злаћених наших крила,
Што је била стара бака,
То постаје бѣла вила.

Као што млади орлић леће
Са литице на литицу,
Тако нов се човѣк диже
Са звѣздице на звѣздицу.

Од једнога сунца хити,
Да сјајније друго види,
Немож' чуду да с' начуди,
Ни дивоти да с' надиви.

Доклѣ свѣтли зрак допире,
И његова иде нога,
Нема мѣре мис'о људска
За простора простор тога.

Све се тајне обнажују
Његовоме бистром оку,
Нагу гледи и лѣпоту,
И истину превисоку.

Нема језик сгодних рѣчи,
Нити глава правих мисли,
Све красоте да опише,
Све дивоте да изчисли,

Коима нас ти доводиш,
Смрти мила, смрти красна,
Зато нек ти с' ори пѣсна,
Пѣсна ведра, пѣсна јасна.

17. Дек. 1856.

Гусеница.

Гледао сам гусеницу
На зеленом листу,
Најежи ми с' од ње кожа,
Кад је спазим близу.

С тежком муком превлачи се
Са гране на грану,
И листиће брсти, гризка,
Тврду своју храну.

Два три дана, ил' недѣље
По листинах гмиже,
Па јој онда суђен данак
И час смртни стиже.

Укочи се сиротица,
Укорѣпи цѣла,
И у црну леже земљу
Без свака опѣла.

У земљи јој леш се кида,
Руши, и разтвара,
У лѣптира гусеница
Кроз то се претвара.

Шири своја златна крила,
И у зрак узлеће,
Мирисом се самим храни,
Листа више неће.

18. Дек. 1847.

Душевне очи.

Чујте људи, па вѣрујте,
Лагати вам нећу,
А и да бих лагат' хтѣо,
Несмѣм, знам, умрећу.

Смртан човѣк, живи с нама
У Новоме Саду,
А чак види, шта се ради,
У Дамаску граду.

С тобом сѣди и дивани
Усрѣд Темишвара,
А сва му се видит' даје
Пустиња Сахара.

У Ердељу брата види,
Како, и шта пише,
У Верони болна друга,
Како баш издише,

А код тебе једнако је,
У Сава махали,
И то све се тако каже,
Кад дођу телали.

Де, кажи ми, чим то виде
Ова браћа наша?
Знамо, да нам наше око
Тако недомаша!

Има човѣк једне очи,
За које незнамо,
Које нам се познат' дају,
Кадикада само.

А кад има такве очи,
Има л' такво тѣло?
Реци, друже, што ти драго,
Ја велим, зацѣло!

Та неда се прозор наћи
Без ма какве сграде,
Како л' око без свог тѣла
Да се мислит' даде?

19. Дец. 1856.

Свѣтови.

Није млада жена,
Што је црна земља;
Нит' је коло блатно,
Што је сунце златно.

Није земска грађа,
Што нам жена рађа;
Нити камен роди
У људској утроби.

Из мајчина крила
Земаљско нас прима;
Земља ће нас мати
Отцу сунцу дати.

Ово теби каже
Лака моја пѣсна,
Пѣсна често јавља,
Што рѣч друга незна.

17. Јан. 1857.

Тѣло од свѣтлости.

Мирно лежка мало чедо
У мајчином крилу,
Нити зна за пртењачу,
Ни за меку свилу.

Ко нелаже, ако каже,
Понети је неће,
Ако му се само коло
Право узокреће?

Хоћеш ли му вѣровати,
Ако ти ко каже,
Да с' одѣћа од свѣтлости
Са нама неслаже?

17. Јан. 1857.

Прилика.

Слети зрака с плава неба,
И у крило дѣви паде,
Притаја се, и запретну,
Па се онда мицат' стаде.

И што била танка зрака
И без чела и без ока,
Родио се дивни човѣк,
Рекао би, слика ј' Бога.

Небо даде сјајну зраку,
Од анђела слику жена,
Да човѣка свог добије,
Своју дику ова земља.

Неће ли нас земља своим
Другој звѣзди дати ликом?
Лик се сунца водом хвата,
А истине лик приликом.

17. Јан. 1857.

Земља и сунце.

Све што трѣба дѣте,
Од матере прима;
Што год мати даје,
Од земље узима.

Све што трѣба човѣк,
Од земље добија;
Што год земља даје,
С више јој се свија.

У мајчином крилу
Земља дѣте храни;
Човѣку на земљи
Сунце пиѣу вари.

Нечекај јасnога
Анђела из неба,
Кад ти небо даде
Све, што т' знати треба.

18. Јан. 1857.

Рођај и смрт.

Кад се хоће мало чедо
Да на ову земљу роди,
Скупимо се, чекамо га,
Које љубов тамо води.

Па кад први глас од прве
Пѣсмице му ми чујемо,
Макар да се плачем зове,
Од срдца се радујемо.

Да ли ће се мои мили
Око мене сакупити,
Кад ми дође час, да имам
У тај други свѣт ступити?

И слуш'о сам, и чит'о сам,
И вѣрујем, да је тако,
Јер кад ком се мора мрѣти,
Нелаже се тако лако.

Бѣше људи, кои су нам
На самрти својој рекли,
Да су им се око одра
Покојници мили стекли.

А што нашем смртном оку
Образ им се видит' неда?
Да ли ново дѣте види
Свога отца, свога деда?

18. Јан. 1857.

Три свѣта.

Зашто с плачем мало чедо
Из мајчина крила пада?
Губи живот себи мио,
Мисли навѣк сад пропада!

Зашто плаче сѣди старац
Кад затвора смрт му очи?
Мисли навѣк већ пропада
Кад га гробни црв разточи!

Глава млада, глава сѣда,
Тек остаје људска глава;
С оне стране мрачна гроба
Истина се јавља права!

Сви смо били у два свѣта,
То по себи сваки знамо,
Трећег свѣта врата силом
Сами себи затворамо!

18. Јан. 1857.

Сан и смрт.

Гдѣ ћу наћи мудру главу,
Да ми чисту правду каже,
Ноћ како се с бѣлим даном,
Сан ли како с јавом слаже.

Кад се сваком своје даде,
И година право разда,
Полутину дан узима,
Друга пола на ноћ спада.

Обдан људи људски живе,
Мисле, раде, праве, кваре :
На одар их ноћ простире,
Успављује младе, старе.

И кад човѣк мирно спава,
Као што му закон вели,
Ништа незна овог свѣта,
Ни да мисли ни да жели.

Сан и смрт су брат и сестра
Једног лика, једне боје,
Само снагу има другу,
И годиие свако своје.

Кад би човѣк дан у дану,
Ноћ у ноћи проводио,
Између смрти б' и живота
Вѣк на равно преломио.

Гдѣ ћу наћи мудру главу,
Да ту тајну с неба сведе,
Зашто човѣк пол' живота
Без живота да проведе!

21. Јан. 1857.

Ноћни живот.

Тајну у ноћ велику је
Бог велики положио,
Док је међ њом и међ даном
Живот тако разложио.

Која б' глава смѣла рећи,
Да с' неживи, кад се спава?
Ко би рекао, у лаж би га
Утѣрала зора плава!

Живи човѣк и кад спава,
Порећи се то недаје;
Ал' се незна гдѣ, ни како,
И то света рѣч остаје.

Кад се слегне жагор дана,
И јарко се сунце смири,
Други живот, живот ноћни,
Разгори се и разпири.

Тај је живот сама тајна,
Дивно чудо међ чудеси,
Незнаш рѣчи о њемука,
А пол вѣка тамо јеси.

Невара се тајно чувство,
Које ули Бог у људе,
Да њим оно, што се оку
Видит' неда, тамно слуте,

Кад полноћи веће силе
И створења виша даје,
Каква земља обдан нема,
Нит' их људски ум познаје!

У тај чудни свѣт незнани
Сном улазе обноћ људи,
И ту живе, док их јутром
Бѣла зора непробуди.

И кад сјајно сунце гране,
И са одра човѣк скочи,
Сав тај свѣт у маглу пада,
И чудеса сва та ноћи.

Само с' кадкад која луча
У чудесном сну докраде,
Да знамење човѣк има,
И забунит' да с' недаде.

Једни ову пѣсму хвале,
А други ће да је куде,
Али она слово рече,
Па мудраци нек јој суде.

25. Јан. 1857.

Пророк.

Кажем једном, кажем другом,
Вѣрујте ми, браћо драга,
Кад одемо с овог свѣта,
Чекају нас друга блага.

Неће људи да вѣрују;
Залуд пѣва моја пѣсна,
Да је тамо лѣпше сунце,
Да је тамо вѣчна весна.

Једни с' чине, да нечују,
Одсмѣхну ми други слово,
Неки ћути па се чеше,
Негоди му добро ово.

Море људи, шта је вама?
Неплашим вас црним паклом,
Већ вам сласти, већ дивоте
Чистим дајем видит' стаклом.

Лѣпши ћемо тамо бити,
Још сјајнији свѣт имати,
Боље ћемо јест' и пити,
Више ћемо уживати.

Та то само злата врѣди,
Нит' се даје изплатити,
Што нам мило смрт одузе,
Тамо ће нам повратити.—

Све то ништа непомаже,
Ко одћути, ко одсмѣје:
Мисао свѣтла као сунце,
А никако свѣт да сгрѣје.

Радо људи глас примају,
Кад им какво добро носи:
Па што овај одбијају,
Што им читав свѣт доноси!

А то ли је! То ћ' и бити!
С тога људи мој свѣт неће!
Ком се неће, да га виде,
Тај палити неда свѣће.

Рѣдко има ког међ људма,
Ком се није што то сбило,
С чег у други живот прећи
Баш му није сасвим мило.

13. Јун. 1857.

IX.

РАЗЛИЧИТЕ ПЈСНЕ.

Ево цвећа сваке боје,
Па нек бира сваки своје.

Правила живота.

Кратко врѣме овог свѣта
Трѣба да се неизгуби,
Зато нико нек несмета
Ко се воли, да с' нељуби,
Јер су дани земље сладки
Одвећ рѣдки, врло кратки.

Доклѣ свѣтло сунце сјаје,
Трѣба му се радовати,
Док румена ружа траје,
Трѣба косу вѣнчавати,
Јер су дани земље сладки
Одвећ рѣдки, врло кратки.

Весел'те се, радујте се,
Туге, бриге одтћрајте,
Док вам срћни дани теку,
Јутро, вече, све пћвајте,
Јер су дани земље сладки
Одвећ рћдки, врло кратки.
1835.

Невиност.

Неприродне свирћпости
Срдца жертву отчиног
Левкотоу земља прима
Пуну ватре живота.
Из пра њеног мирисав се
Струк шебоја подиже,
Бог младости свој чезнући
Поглед с гроба нескида.

Стрћлом ока укоченог
Морске дроби таласе
Аријадна, да невћрног
Пруге пловца опази.
С орошених трепавица
Склизне суза жалости,
И у бисер драгоцћнни
Вољом вишњих створи се.

Лѣпа душо! и из хладног
Гроба љубко миришиш;
И из сувог песка ниче
Љубка теби ружица!
Нѣжна тебе успављује
Мелодија надежда,
Грмећа ће пробудит' те
Хармонија истине!

1835.

Поток.

Тихо, с миром у свѣтлим нѣдрама
Кроз весели ти жубориш луг,
Ваљаш лако несташне таласе
Кроз умилни росног цвѣћа хлад.

Разјарени свирѣпим дисањем
Сѣвер горди изваљује храст,
Огледало Нијагаре гладко
У прождрљив преобраћа гроб:

Ти безбѣдан у бродишту плитком
Мирно гониш прописани пут,
У пријатном пузиш жуборењу
Кроз умилни росног цвѣћа хлад.

Море урла, страшни Еол риче,
Етна грозна модар бљује дим,
Земља стреши, цѣпају се поли,
Пуца јаки плавог неба стуб:

Свети пѣвац под лавровом граном
Чисти пушта уз варвитон глас,
У пријатним срдца одзивима
Миран чека да с' отвори гроб!

Њега брига недостиже свѣтска,
У ког нѣдри пѣсне живи бог,
У чистоме идеа предѣлу
Вѣчни гледа он красоте лик!

1835.

Надежда.

У облачка свѣтли нѣдри,
На криоцу истока
Плава те је зора чистог
Из етира скинула,
И у младог човѣка те
Чисте прси спустила,

О богињо, нѣжна као
Нове луне први зрак,
Која љубком мелодијом
Сласти дајеш већу сласт,
И утѣхе шапутањем
Нѣжним сузе утиреш!

Пријатељства меку свезу
Тврди раздре разстанак,
Ти састанак на пољама
Будућности проричеш,
Или с оне стране гроба
Друга другу доводиш!

Нѣжно љубови сугласје
Гром зависти наруши,
Ти балсамом сладке варке
Срдца ране превијаш,
И повратка сладким нови
Живот дајеш помислом.

Кад народа благородне
Уде тишти робства знак,
И мач оштри срама виси
Над теменом слободним:
У слободе златној храброст
Ти м' уливаш одѣжди.

Кроз срѣд тамне буре свѣтло
Сунце видит' дајеш ти;
С намрштеног чела смрти
Облачине разсипаш,
И гаришта из собственог
Нови Феникс дижеш се.

Кад румено здравље прне
Са набраних образа;
Кад грозница суво јато
У кости се усели;
И кад старост дрктајућа
Главу к земљи приклони:

Ти кроз таму црног гроба
Указујеш живот нов,
Ново здравље с радостима
Задовољних нѣдара,
Нову младост с ружицама
Цвѣтајућим вѣчито.

Кад се сјајна звѣзда срѣће
У облаке изгуби,
Кад хоризонт ведри густе
Маглуштине увију,
И кад земљу Вулкан силни
Небо стегне Јупитер:

Онда глава забуњена
Остављеног човѣка
На мека ти нѣдра клоне;
Твоја нѣжна утѣха
Уцвѣљеном срдцу покој,
Духу снагу повраћа.

О, надеждо! пријатељска
Слабих смртних богињо,
Ти се дижеш летом парним
У предѣле можности,
И на њеним ливадама
Лѣк нам справљаш ранама.

Као зелени што се бршљан
Око храста обвија,
Тако нѣжно грли моје
Срдце тебе, богињо,
Док младости топла струја
Витке жиле пролази;

А као што се нѣжна дѣва
Приљубљује миломе,
Тако ће се срдце моје
Теби тѣсно сродити,
Кад старости сѣде власи
Шире чело украсе!

Твоим љубким гласом јесам
Поздравио даницу,
Твог ће љубког гласа одзив
Поздна чути Артемис,
Кад у тихој мелодији
Вечном санку предам се!

1835.

Елегија на Косову.

Син Латоне већ послѣдњи поглед,
У ком пламти силне жеље жар,
Пун тежења ватренога баци
На љубљени Ахеменке гроб;
Суза туге из красних извора
На мирисни скотрља се цвѣт,
И на мекој пољане травици
Поздна роса појави се та.
Луг ућути, долина онѣми,
У даљини живи само рит;
Из утробе адамскога храста
Пушта грозљив ноћна сова глас.

Блѣди мѣсец у пуном развитку
На осамљен подигне се трон,
Слабе сѣнке кажу свѣтлост туђу,
И штедљиве братске руке дар.

Огорѣлим паљевима ствара
Свѣтломрачност човѣчији стас;
Уздисаје издишућих груди
Валовите даје рѣке шум.

Озго звѣзде вѣчнога сугласја
У прси ми уливају мир,
Оздо мѣсто немилостног клања
Оку крвав показује мач:
У талас'ма чувствовања срдце
Горко-сладких грца, топи се.

Сѣда древност у сказке одѣлу
Свој љубезни укаже ми лик,
И из уста умилно зборећих
Пусти тећи приповѣсти мед:

Ви'ш то поље, што с' пред тобом пружа,
То је кобно поље Косово,
Гдѣ два силна цара погибоше,
Грозни Мурат и свети Лазар.
Оно ти је Мазгит поље равно,
На ком Мурат чадор диже свој,
Ту му Милош јуначком десницом
У утробу љути саби мач.
Оно тамо у оним горама,

То је Звечан судбоносни град,
Тамо Срби закон окаљаше,
А овдѣ га крвљу опраше.
Ово ти је студена Ситница,
Мутни силних Бусурмана гроб,
Које соко Бошко Југовићу
Са крсташем у њу сатѣра.

Ту т' погибе славни Кнез Лазаре,
Ту погибе стари Југ Богдан,
Ту погибе девет Југовића,
Ту погибе Милош Обилић,
Ту погибе Косанчић Иване,
Ту погибе Милан Топлица,
Ту погибе Краљевићу Марко,
Ту погибе Реља Омућа,
Ту погибе Бановић Страхиња,
Ту погибе вѣрни Мусићу.
Ту су свети слободе останци,
Српског царства гариште је то!

С овог храста, ког чворнасте гране
Старост дуга к земљи превија,
Вѣстник штете несрѣћни је гавран
Србству црни навѣстио дан.
С оне горе, на коју мртвачки

Покров мѣсец прострѣо је блѣд,
Невѣрни је отрованом стрѣлом
Пробо срдце материно Вук.
Ондѣ, гдѣ се у тужном ракита
Грању чује кукавичин јаук,
Милош паде, Милан, Иван, дични
Ступци славе отачаства свог.

Мѣсто бѣде, јада и поноса,
Гдѣ храбрости праве вѣје дух,
Гдѣ за светост земаљских олтара
Кротко људство срдца проли крв:
Зар ти мораш образ ољаженог,
Развраћеног човѣчаства бит,
Зар ти мораш тријумф свѣдочити,
Кои наклен држа овдѣ род!

Човѣк снива, да је свѣтла срѣћа
На брата му свој бацила зрак,
Злоба гладко чело му набира,
Завист ведри мути му поглед.
Крвождном у братинске прси
Руком скрива смртоносни мач,
Сам остаје, радује се срѣћа,
Приграбити сад ће себи све, —
Ал' нечисту радост му прекрати

Одлетивши варалица сан.
Тако силни освоитељ свѣта
Неситости прождрљиве јед
На предѣле цвѣтајуће прска,
Трује жељно дочекани род.
Звеком свога ужасног оружја
Страши миру посвећени свѣт,
Оштрим ножем утробу му пара,
Срамним јармом притискује врат,
Док под руком роба ил' јунака
Злог сѣјања црн неприми плод!

Одрођено убија се људство,
Смрти трчи, да избѣгне смрт;
Слави хитеħ од срѣће се даљи,
Сјајност тражеħ' гроба нађе мрак.
Два свирѣпа деспоте играчка,
Једно хоће, друго добија:
Срдце тежи мирном заборавку,
А сујета славе љуби шум.
Господаром цѣлога створења
Роб управља, одуздана страст!

Гдѣ се златна лелујала жетва
И сјакао жетеоца срп,
Гдѣ се пѣсме веселог косача

По долина разлегао глас,
Гдѣ је младог фрулици пастира
Говорљиви одпѣвао луг:
Ту корење бодљивога трња
Љуте гује опасује круг,
И тишина мртвачкога царства
Грозом пуни и ужасом груд.

Там', гдѣ бршљан тѣсним загрљајем
Пријатељски умотава храст,
Пријатељство на достојна срдца
Ту је своју изливало сласт;
А гдѣ онај дивљи бокор руже
Свој развија румен цвѣт,
Ту је мѣсец у сузи љубови
Чистој блѣди огледао зрак.

Мутна бура с херкуловом снагом
Сгнѣчи бршљан, кад извали храст;
Мразна цича стрѣсе цвѣт од руже,
Ал' и сузу следи љубови.
У надежде ружичноме зраку
Види љубов запад сунца свог;
У слутења тихој пѣсми нови
Пријатељству отвори се свѣт.
Ах! хоће ли гдѣгод се састати,

Хоће л' друга загрлити друг?
Плаво небо, образе вѣчности,
Сја л' љубови тамо вѣрне рај?

Изчезоше они красни дани,
Које Душан свѣту даде свом,
Мач Мурата, копље Бајазита
Као нѣжан развуче их сан!
Сад из гроба прељашности сѣде
Спомена их доноси нам лет,
И кроз мучне даљности облаке
Своју љубку бацају нам сѣн.

Јеси л' ти то Вукосаво красна,
Што јунака хладни грлиш гроб?
Је ли ово Зораидо вѣрна
Твога ока блистајућ' се жар?
Празне сѣнке још дишете љубов,
Очишћену та вам пуни груд.
Призрѣн пао, Крушевац пропао,
Ви још милих походите гроб.
Вѣчно јесте, што за конац незна,
Краја нема, што осѣћа дух!

Ил' уздисај несрѣћне љубови,
Ил' је харфе јецајући звук,

Што из густе витих јела ноћи
Туге пушта дрхтајући глас?

Стишајте се бурна осећања,
Умир', срдце, раздражену крв,
Светост неба ово мѣсто љуби,
И најлѣпша душа вѣје ту:
Овдѣ отац свог народа горку
Изпи чашу за љубљени род!
Зато га је признателност мајке
Обилношћу нуног крила свог
Украсила: поносите њега
Хладе јеле, врлог духа лик.
Свог најлѣпшег красоту устанка
Ведри даје овом мѣсту мај;
Као лахор најблажији дише
Овдѣ весне мирисави дух.
У ракиту жали кроз столѣтства
Земља кобну отца свога смрт;
У жалостној пѣсми кукавице
Зуи рода за љубимцем плач.
Свако вече, кад се сунце смири,
Ту долази кршних гора кћи,
Сузе лије, Лазара спомиње,
И косовски црни куне дан!
Раваницо, лѣпи манастиру,

Теби срећу ту дарова Бог,
Дико срѣмска, твоме светом нѣдру
Даде народ светитеља свог.
Ох, чувај га к'о зѣницу ока,
Аманет је то и свет и драг:
За њега ти завиди Србија,
Зањ те славе српске земље све!

Лѣп је спомен више од живота,
Он ужасну поражава смрт:
Њиме човѣк кроз столѣтства живи,
Он тисуће лѣта даје нам.
Ал' га само добра дѣла дају,
Чиста воља, и велики дух;
Себичност га у сѣмену дави,
Подла жиле подсѣца му страст.
Ком се хоће, да на свагда живи,
Нек му није све тај живот свој;
Нек му благо прву цѣну нема;
Нек нетражи тек за себе све.
Нека очи у висину баци,
Нека гледи свѣт, ил' народ сав,
Па за мис'о свету и високу
Нек и под сам пружа главу мач.
Она сабља, што му главу скида,

Од имена одбија му смрт;
Славно дѣло пѣсми га предаје,
А пѣсме га овѣчава глас.
1835.

Пролѣће.

Танкострука играчицо,
Ти несташна Јелице,
Де зацупкај лаком ногом
По зеленој травици,
Да ти бистрог капље зноја
Бѣло лице умију,
Љубким умор ружицама
Образчиће накити.

Лахор ће те у игрању
Лаким крилом хладити,
А умилни мирис жеђ ће
Жестоку ти гасити;
Жељно око љубовника
Скок ће т' сваки пратити,
Вѣштину ће сладким љубов
Пољубцем ти платити.

А ти лѣпа Миличице
Са усташцма пурпурним
Из мирисног пусти нѣдра
Медног твога славуја.
Он ће Сафе надпѣвати
Проглашени варвитон,
Умиљато надвисиће
Бландузије журчање.

Слушај само, како моја
Фрула тихо уздише,
Како љубке из танкога
Грла пушта гласове.
Од како је прву химну
Сладкој дала радости,
Још нѣжнијег није гласа
Под прстом ми пустила.

Слушај само, како шева
У воздуху завија,
Како ласта са гранчице
Сладка чувства пролива;
Слушај, како славуј мали
У сањање губи се,
Какве миле у пѣсми му
Фантазије пливају.

Гледај, како красан вѣнац
Бистри извор обвија,
У какву се свѣтло поље
Заогрће одежду;
По меканој травичици
Бодро јагње скакуће,
А пастирка цвѣће бира,
Да пастира накити.

Гледај, како плава зора
Ружу кити бисером,
Како вече румен милу
На крин бѣли просипа;
Гледај, како блѣди мѣсец
Тихо броди западу,
Меким зраком тугу блажи,
А блаженство уздиже.

На сунчаним чотовима
Вѣнац плете пролѣће,
У таласу кристалном се
Његов ведри смѣши лик.
Свемогућим своим свему
Живот даје задахом,
Љубком нуди својом пѣсмом
Све на игру веселу.

Играј Јело, док се радост
По долина разстире;
Пѣвај Мило, док пролѣће
Пѣсму цвѣћем вѣнчава.
О да вѣчно она цвѣта
У прсима Србкиња!
О да скоро ово гране
На духове Србаља!

1835.

Жеља љубовника.

Кад би мене моћна сила
Лаким саном створила,
И магије тајна врата
Жељи ми отворила,
Под лаку бих ја се подкр'о
Миле моје завѣсу,
Ил' бих с гране к њој слетио,
Кад би легла у лѣсу.
На велике трепавице
Љуљкајућ' се сѣо бих,
И образе умиљате
Из раја јој свео бих.

Час бих себе љубичицом
Мирисавом створио,
И за косом коврчавом
С лахором се борио;
Час бих голуб несташни јој
Сладка уста љубио,
И црвеним пурпурне јој
Устне кљуном дубио;
Час славујак у бѣла бих
Нѣдра јој се украо,
И по меким хумићима
Малом ногом играо.
Најпослѣ бих створио се
Онај мали крилат бог,
Најоштријом ранио б' јој
Срдце стрѣлом лука мог.
Каз'о бих јој, чије срдце
У голубу осѣћа,
Каз'о бих јој, кога крије
Славујева одѣћа;
Каз'о бих јој, чију душу
Љубичица излива,
Чије око рѣку суза
Дан ноћ за њом пролива.
Рек'о бих јој, да ће прѣје
Стуб се неба срушити,

Да ће пређе Бог милости
Милу душу скрушити,
Да ће пређе лето следит'
Млаке вале Дунава,
Да ће пређе вратити се
Источнику свом Сава,
Него што ће срдце моје
За њом куцат' престати,
И милога њеног лика
Из груди им нестати.

1836.

З и м а.

Већ сѣда зима сребрним преплетом
Накити црне јавора безлистног
Гране; већ послѣдњи јесени
Жуте лист шушти под стегом мраз.

Са бѣлих поља мрачне под наслоне
С нерадим ходом стадо се уклони;
А пастир поред ватре своим
Казује лѣтне случаје ноћи.

Њега је вила часу у мртвачком
Са танким грлом сана из сладкога
Дигла, и у сестара коло
Весела с гајдама дођ' му рекла.

Ил' му је вѣрног лајање стражара
Авети гнусно лице огласило;
Ил' терет груди, језа срдца
Гвоздени стисак ноћника страшног.

С устном га чељад слуша одпуштеном;
Дѣда свѣдочи изкусством собственим.
Невини варљивци варани
Стварима биће на шкоду с' дају.

С пространог поља пѣсма умиљата
У собу узку младе пѣвачице
Прешла је. Вира љубки жубор
Ледена кора немило дави.

Срећнијој земљи мајског је прнуо
Јутра весељак: нѣма сад вечера
Нѣмој предају ноћи сунце;
Маглена зора дан таман води.

1835.

Срећан пут музама.

Нећу више музе звати,
Које српски неразуму,
Већ су оне остариле,
А невољу бабе пјесме.
Нека други њих дозивљу,
И пимплејску струју пију,
Мени оне нетрјебају,
Нити вода Пегазова.
Нећу пјеват' Римљанима,
Ни свирати Латинкама,
Већ Србљима неженатим,
Србкињама неудатим.
Танкоструке о Србкиње,
Похитите амо к мени,
Ви ћете ми вољу дати
Сладке пјесме изводити.
Јер из вашег бистрог ока
Свјетли огањ од љубезни
Више диже фантазију
Нег угасло око муза.
Ал' и ко је кад видио,
Да је младић с бабом игр'о,
Или да је трјезна вода
Грло к пјесми отворила?

Није Србин никад пѣв'о,
Кад чобању нагне тежку,
Већ кад му се црвеника
У бокалу осмѣхује.
Ид'те дакле бабе музе,
Пијте саме струју шимпле,
Ја радије гледим гладки
Образ младих дѣвојчица,
И радије пијем струје
Зеленкастог беочинца.
Нит ми што год ви трѣбате,
Кад код мене Мила сѣди,
Која сама на свом красном
Тѣлу цѣо олимп носи:
Образ лице Венерино,
Очи факља Аморова,
Чело престол Јупитеров,
Грло бѣло врат Јунонин,
Устне чаша нектарова,
Рѣчи стрѣле Аполона,
Груди прси Дијанине,
Стас Минерва поносита,
Игром, пѣсмом, несташлуком
Девет муза надвисила,
И грације надмудрила.
Оди к мени Мило моја,

Наша пѣсма биће вѣчна.
Јер кад кондир ти ми пружиш,
Богове ће твоје око,
А богиње жеља знат' те,
Старе музе старо вино
Са олимпа домамити. —
Нећу више музе звати,
Које српски неразуму,
Већ ћу звати лѣпу Милу
Са кондиром беочинца!

1836.

Мѣсецу.

У црни покров завит' се пристои с'
Плачевног срдца вѣрном побратиму,
Као што су тамне мисли, које
Набрано туге облеђу чело.

Радости ти си веселом зѣницом
Гледао, и њима шаптањем љубезним
Пријатност већу давао; жалост
Мутном сад гледај зѣницом, друже!

Ко с другим игра у колу радости,
И сузе трѣба под тиском несрѣће
С другом у једну тужну урну
Братски да рони. — О плачи друже!

1836.

С у з а.

Кад ти плачеш, сладка моја
И љубезна Милице,
Кад стидљиве суза твоје
Орошава зѣнице,

Све бих дао, учинио,
Само да се утѣшиш,
Све бих подн'о, претрпио,
Само да се насмѣшиш.

Сад знам, зашто на невинност
Многа бѣда наилази,
Што је жалост горка тишти,
Што је тежко зло гази.

Зато, јербо невинности
Проливене сузице
Јесу бисер, коим небу
Купују се душице.

1836.

Пѣсма пастира.

Бер'те цвѣће, плет'те вѣнце,
Китите шешире,
Срѣћно грли задовољство
Невинне пастире,
Ми смо весели,
Срдце има, што жели.

Свирај фруло, пѣсмо јечи,
Разлеж'те се горе,
Отворено нама стои
Чисто сласти море,
Ми смо весели,
Срдце има, што жели.

Јутро нама видит' даје
Красне своје часе,
Вече ведрим слуша лицем
Сладке фрула гласе,
Ми смо весели,
Срдце има, што жели.

Душу чисту, срдце добро
Богови помажу,
Смѣрна мис'о, кротка жеља
Срѣћу људи слажу,
Ми смо весели,
Срдце има, што жели.

1836.

Вила.

У ружичној
Јутра магли
С красним стасом
Идеала
Дѣтињскога
Чистог срдца

Одданости
Извину се
Смѣрна мисао
Побожности.

Свети пород
Плаве зоре
Нѣжно вече
У наручја
Прими своја
Позлаћена;
Густи сакри
Хлад га луга
Од завистног
Зрака подна.

И кад нѣжна
На свом сплаву
На плаветно
Море аира
Сребрна се
Луна спусти,
Кад данице
Миле сестре,
Златне звѣзде
Лик поведу,

На пољане
Цвѣтном крилу
Китњасте си
Вѣнце плете,
И по вољи
Невиђеног
Љубовника
При извору
Русу косу
Увѣнчава.

Под китњастом
Круном храста
Са сестрама
Коло води, —
Њима свира
Харфа пѣвца
Из Ибера
Валовитог
Међу звѣзде
Премѣштена.

У дворови
Мѣсечине
Мирисима
Глад тишају;

Жеђ им жарку
Ноћна роса
С пољског цвећа
Разблажује,
И лахора
Задах рајски.

Кад створење
Зароњено
У поноћном
Миру спава,
Снивајуће
Силе бића
Сакривене
Сестре уче
У природе
Тајном храму.

И из густе
Луга грозе
Светом пѣсмом
К'о пророци
Тањем дају
Људи чувству
Мрачни образ
Будућности

У говести
Тамној слутњи.

На чистије
Прси радо
Красну главу
Наслањају,
И невинно
Осећање
С нѣжном пѣсмом
Дочекују
У етирска
Наручја си.

Грубо чувство,
Деспот разум
Њине сласти
Неужива;
Само чистом
Срдцу дѣце
И човѣка
Кроткој мисли
Њиног свѣта
Зрак се блиста.

1837.

Поноћна пѣсма.

Њено око било је кристално
Нѣжности твога зрака огледало,
Поноћи тајнепуне
Једини, вѣчни, тајни свѣдоче!

Бистри нѣн свѣт дав'о је дражести
Красоте твоје нове обчине;
Магија њене душе
Живот је у нѣжне форме твоје

Уливала. — Сад нема тог огледала!
Сакри, о сакри нѣжне зраке твоје
Поноћи тајнепуне
Једини, вѣчни, тајни свѣдоче! —

Ја сам се јутром накитио
Веселим зоре љубимцем, он
Увенут паде на гроб
Младића вѣрног, остављеног.

О проспи нѣжне зраке твоје
Поноћи тајнепуне једини свѣдоче!
Освѣтли гроб пријатеља,
Разгони мрак, сан довед' му нѣжан!

1837.

Србкиња.

Ја сам млада Србкиња,
Милком ме зову,
Имам другу Србкињу,
Анку кумову,
Имам драгог Воина,
Србског сина, Србина,
Лѣпог, красног Србина,
Правог Србина.

Мати ми је Србкиња,
Србског отца кћи,
Отца си ми доила,
Србска мајко, ти:
Срб Србина родити,
Србска сиса доити
Мора новог Србина,
Правог Србина.

Ја ћу младом Србину
Србче родити,
Србским ћу га Србина
Млѣком доити,
Нека и он Србству да
Новог опет Србина,
Лѣпог, красног Србина,
Правог Србина.

Волем једног Србина
Нег' тућ цео свћт,
Макар да га одћва
Злато и скерлет;
И кад будем умрети
Кћер ћу моју заклети,
Нека љуби Србина,
Правог Србина.

1837.

На ново лћто.

Ко је лане горко плак'о,
Нек весео пћва сад,
А ком лане срћћа сија,
Нек му сија та и сад!
Нек се свуда чују гајде,
Уз њих играч попћва,
Нек се витко свија коло,
К'о што вођа захтћва.

Ко се воле, нек се узме,
Љубов свуда нек влада,
Нек свак живи, к'о што хоће,
Сама завист нек страда.

Свак за себе, сви за цѣло,
У цѣлом смо цѣли сви:
Свак за своје бригу носи,
Нас морамо чуват' ми.

1838.

Лахор.

Преображен
Дух чистоте
Из блаженства
Љубког луга
У шаптању
Златне харфе
Сладке лије
Груди гласе.

Његов дисај,
Лахор нѣжни,
На зрацима
Бѣле зоре
Сродном слеће
Осѣћању
У невинном
Дѣве нѣдру.

Тихог чедо
Удесија ?
Љубко буди
Сугласије,
Које нѣжну
На пѣвца је
Срдце главу
Наслонило.

И светом свом
Отачаству
Лаким крилом
Парјајући
Сузу дѣве,
Узхит пѣвца
Носи земље
Дар најлѣпши.

1838.

Лазар и Милош.

Ти невинн Лазаре воине
Скупљаш, и на поље
Изводиш јунаке, и износиш бојне
Заставе, и пред редове стројне

Сам стајеш, пред боље
Најбољи. Труба зуи,
И Азијат наврѣ;
Као бѣсна бура хуи
Битка; мач људе трѣ.
И ти освећену руку
Дижеш на врага муку,
И сѣчеш душмане, и бодриш воине,
И нит с' од бѣснила, нит множине
Уклањаш. Ал није
Ту Вука више;
Југу и дѣци старца срдце небије:
И Божко међ дружством недише!
И ти, Милоше, сѣдиш безпослен,
Нит' можеш дићи главу,
Гледаш сарањивану славу,
И сузе рониш, неутѣшен.
Іошт мало, ето ти и твога кнеза;
Краља твог и отца мач коље:
И света његова глава пред тебе пада,
И света крв роси поље.
А твоје руке Османин свеза,
Неможеш помоћи;
На страну одвраћаш очи,
И до смрти вѣран, чист од лаге,
Са отцем прелазиш небесне праге. —

Зима је престала, пролѣће цвѣта,
Кукавица кука у лугу зеленом,
И ти, Милоше, селеном се китиш,
У браћу на Таково оружан хитиш,
И зовеш на битку, и зовеш на слободу;
Слећеш на Саву и Дрину воду,
И трчиш у битку, и крвави бој,
И бијеш тму врагова.
И кад их одтѣра са дѣдских прагова
Задовољан чела трѣш јуначког зној.

* * *

Над мртвим Лазаром тужна је Србија;
Кад Лазар устаје, Србија се сија;
Што Милош изгуби, то Милош добија.

Судба влада,
Правда с неба гледи,
Срб нек страда,
Ал' нека небледи.
Кад нам заѣе сунце, тама мисли плаши;
Сунце на истоку, није већ страшила:
Тећи ће водица, куд је одтицала,
И наше ће бити, што с' имали наши.

1838.

Сан.

Милостивог
Осмѣх Бога
Свемогућства
Жезал силни
Безазленој
Жељи груди
По мѣсеца
Зраку пошље.
Из топлог се
Крила земље
Цвѣтак дигне,
Пород раја;
У његовој
Свѣжој круни
Мед блаженства
Чувство сиса.

На таласу
Пѣвајућем
Етирска се
Барка миче;
Платна су јој
Лако перје
Лахорића
Увѣнчаних.

На њој плове
Најљубчији
Рафаела
Идеали,
Одећа им
Дух ружица,
Тѣло нѣжни
Салив росе.

Крај језера
Лѣпу главу
Ендимијон
Наслонио;
Дѣвичне га
Недирнуте
Сладким крадом
Устне љубе.

По воздуху
Мирисавом
Гласови се
Послѣдњега
Сладког часа
Славујевог
С мајићима
Надлетају.

По шареној
Дуге стази
Шетају се
Хладни лузи
Са најлѣпшим
Најведријег
Грчког неба
Образима.

Увѣнчана
Надежда се
У облачку
Спусти јутра;
Њу облећу
Сласти лаке
И љубкости
Разтопљиве.

Нѣжна њена
Стане нога
На бисерну
Ливадицу;
Сад затруби
Глас ужитка,
Човѣк презне,
Бог одлети.

1838.

Пѣсма против дахија.

О сабљама срѣћа виси,
Слава цѣлог народа,
Трзај сабљу, кои ниси
Недостојни син рода!
Доклѣ ћемо страдати,
Срамни јарам гледати!

Жене наше нису наше,
А гдѣ су нам отцеви?
Оне служе горде наше,
Нас чекају колцеви!
Сваког дана сваки час
Нова бѣда стиже нас!

Зар смо зато родили се,
Да нас муче робове?
Зар смо зато плодили се,
Да пунимо гробове?
Та за живот, за слободу
Смрт и пакао адском роду!

На бој! на смрт! ил' умрѣти,
Ил' сатрти врага рог!
За слободу свѣт нек букти,
Слободне нас створи Бог.
Нека жена кука, плаче,
За мужеве кујте мече!

1838.

Послѣ побѣде над дахијама.

Разлеж'те се хладни лузи,
Горе, доли, пѣвајте,
Китите се храбри друзи,
Мач са бедре скидајте:
Слободне су горе наше,
Нит' нас кивне пушке плаше.

Муж у боју славу гони,
Само тој му груд дише,
Вѣрна жена сузе рони,
За повратком уздише,
И са сваке смртне сабље
Крв дѣвојке вѣрне капље!

Рат кад рикне, мач нек сијне,
На бој сложно хитите,
А кад бѣде страх премине,
Шимширом се китите,
Пожур'те се брже дома
Забринута чека мома!

1838.

Пристаниште.

Отиште се чун малени
Од цвѣтнога брега:
Врат' се, врат' се, о ти мали!
Бура т' грозно прѣти,
У цвѣћу ти завидила,
Хоће да т' с' освети.
Бѣжи, бѣжи, чуне мали
Цвѣтној, мирној обали!

1838.

Спомени.

Ein Strahl von ihrem Lichte
Glänzt auf mein Saitenspiel, das nie erhab'ner klang.
Uz. (Theodicee.)

Неће сад моје пѣсне чини
Уливат' живот раја образима;
Нпт' ће се ватрена моја мисао
Играти с нѣжних нѣдара чувствама;
Немојте чекат' ведре духу рѣчи;
Ни лѣпој глави нећу ја ружице
У цвѣтној стиха башти брати.
Као мајка на гроб надежде нагнута
Што срдце лѣпшој креће прѣђашњости,
И жељном чувству часове предводи
Милије: и ја дух мој упутићу
Свѣтлијим нашег народа часов'ма,
Кад слава Срба слава би Европе,
И одјек даљних столѣтија, даљних
Земаља. —

Је ли велики праотац
Мислио, да ће унук уздисати
За вѣком златним? — Свака жива душа
Стара се својом муком одлакшати

Своима живот, усладит' им часе.
И птица брижно меканим поставља
Гнѣздашце перјем, удове да нѣжне
Нетишти тврдост нејаког порода;
Свилена буба у мекани гроб се
Завија, санак да преображења
У миру сврши, и у самој чауре
Несвѣсти плоде сачува потомства.
Душан Урошу прѣстол је тврдио,
Да крвљу отца сија се под сином;
И сила мача праотаца храбрих
Пѣсни, торжеству унука приправља
Храмове.

Човѣк садашношћу влада;
Будућност судбе управља заповѣст.
И ова сад се у громова виду
Намѣри јавља дѣчице противна,
Сад руши дѣло мужа одузданих
Чопор номада; а кад и у саму
Жељу се створи, сѣме разрушења,
У жељу срдца, које вѣчност тражи.

Залуд' ти храбри витеже разстиреш
Границе царства, свѣдока вѣчности;
Залуд' ти света десница за силу

Незнаде воље ти непокорену;
Залуд' дух грдни недостатке види
Сусједног свјета, и пријатељ духа,
Најлјепше тјело, просјца мућама
Очију магле југа и истока
Звјезде!

Ријч снажна грми:
Витезови, српски соколови,
Ев' крсташа у царевој руци;
Или ћемо на Алеманију
Ил' у Грчку, до деснице руке?

С погледом орла одзивљу с' јунаци:
Свјетла круно, куд је теби драго,
Ил' на десну, ил' на лјеву руку;
Куд ти пођеш, и крсташ се вијне,
За тобом ће сва Србија листом!

Полете они: тресу се државе;
Цариград вјенац даде достојнијем.

Залуд сва снага, воља, мисао, жеља;
Умире Душан, ах, стежите срдца!
Послједње ријчи: „Слож'ни буд'те!“ грдо
Следише прса љубећег народа.

Дух оде : мати, син, с њима Србија
Плачу за сваког врѣмена губитком. —
И она, која у облаку сѣди
Авале, Срба вѣрна посестрима,
Која у златним звѣздама поноћи
Судбину смртних чита, досад сјајна,
Баци се тужна у црно одѣло,
И глас јецањем пресѣчени честим
Орит' се пусти по дубрава, да се
Одјеком гроза потмулим пробуди
У срдцу сваког србчета. 'Вако је
Цвилѣла вила :

Ej одојче у златној колѣвци,
Ком санови живот одхрањују,
Смрти ишти, нит' живити жели,
Смрт је живот, живот смрћу поста!
И ви лѣпе Србкиње дѣвојке,
Сласт животу што вас даде нарав,
Скач'те сеје у хладну Ситницу,
На Косову живот изгинуо!
А ви стари рода пријатељи
Од сто лѣта а без сѣдог влакна,
Ид'те у гроб сина ил' унука,
Ту тек мирни од безчастног конца!
А шта теби да Србијо кажем,

Заручника која с' изгубила,
Ког тек једно огрѣјало сунце,
Да му никад неосија равног :
Иди, мила, каквом даљном свѣту,
Непознатом звѣзда пријатељу,
Там' слободна од чаше самртне,
И окова у гробу тиштећих! —

Тако је вила говорила. Њена
Малакшу прса; жалост глас јој узме;
И она, красна као заслуга Србства,
И српска мома у живота мају,
Клоне. Са блѣде живот устне прне,
И тамност дуге стогодства несвѣсти
Обвије знање и чувство и вољу.

Знате л', кад подне најтоплијег лѣтног
Сгустне се дана, кад облаци црни
Завију сунце, и из једовитог
Бацају нѣдра плаховите муње :
Онда се змије по воздуху вију;
Лавови ричу, гдѣ пѣваше шеве;
Громова бруи стотина; сто Етна
Отвори небо; и против устава
Природе море са висине пљушти;
Нит' се зна мѣсто смѣшаних стихија,

Нит' влада; прва повраћа се борба;
Ред се тек рађа, да живот донесе;
Ате сад руши, живот је сбог смрти,
Сбог разорења биће с' одржава: —
Ето је таква ноћца славе србске!
Ноћ дуга, девет у којој родова
Без сунца живот у ноћи свршише.
Ах! какви дани! Какви ли вѣкови!
Гдѣ мати мора нејаком младенцу
На нѣдри отров желити у храни;
Гдѣ отац кћери не сватове купи,
Већ раку копа; гдѣ благослов прати
Убијство отца; гдѣ се свети рука,
Матери која нож у срдце зари!

Иди тужна црна мисли,
Нетруј спомен премили,
Иди гробу твог врѣмена,
Ми смо лѣпше видили!

Та бѣда сили мѣру показује,
Мач гвожђе проба, дух препона цѣни,
И ко послѣдње тренуће издржи,
Тог је побѣда.
Гле Вељка, како у срѣди Турака
Диже се као нумидски лав, већи

Нег што се икад казао Ахилес
С оружјем бога тек руку могућан
Хектора поднет' : Србину оружје
Не бог, већ вѣрна даје љуба. Соко
Поцерски голе карабиљи турској
Подлаже груди; Мачванин танку
Нетрпи пошу око врата : сама
Мишца чврста штит глави, срдцу,
Србији. Баци поглед на Лозницу,
Видићеш нов се Илијон срѣћнији
Блистат' у огњу и јуначкој крвци;
Презни Руднику, Леонида српски
Силнијег таре душмана, нег икад
Што може послат' грчкоме приморју
Персија женска;
Ил' ти је воља видити српскога
Орланда, ено гле Југовог зета
Са вѣрним хртом за љубом јездећег;
За Тезеом те боле срдце? Немој
Тужити! Ви'ш Милош минотавра
Гњави, лавиринт без женскога конца
Турски пробија; а што с крајем гине, —
Србије судба од вѣчности дана,
Јунаку копље пребија!
Он пада свладан непреодољивим;
Пада, ал' јунак са грѣхом непознат.

Или шта мислиш за Краљевић Марка,
У слави свѣта перјаницу дивну;
Ил' ти се мили крилати Омућа,
Љубимац тајне природе царице?
Нађи ми пара Југу са синов'ма!
О роде мили! та нема ти пара!
Ти нам недајеш поносит' се скиптром,
Нит' силним благом, нит' нам име пишеш
Међ' звѣзде неба европскога; ал' си
Нам чувство дао, што у небо диже,
И руку, гранит у прсима свѣта,
И спомен, чудотворну амајлију,
И пѣсму, какву нечује мирисно
Вече, кад Кома успаваној струји
Казује љубов Петраркова врста.

Ах! како лѣпо исток се румени
Србије. Шта то красно зора носи
Матери давно уцвѣљеној? —
Устај Србине, ено зора нове
Радости вилу буди спавајућу!
Ено се красна кћи Авале прену!
Како је лѣпа! Мајске јој ружице
На лицу ничу; бѣла јој се нѣдра
Љуљкају тихо, као потока вода,
Кад се лед крави. Она сузи.

О лѣпе сузе! — Пада на колѣна!
Клечите Срби, она с' за нас моли! —
Ах! спада са ње црно одѣло! Гле!
Одѣћу бѣлу зора јој облачи!
Како је чиста, као снѣг планински!
Како је танка, као бурунџуци!
Слушајте, Србљи, зора вили збори:

Устај мила сестро моја,
Дуго траје сан већ твој!
Ублажила с' судба твоја,
Устај, мила, па запој!
Видиш, како дѣца твоја
На сладки ти пазе глас,
Устај, устај, мила моја,
Обзнани им бољи час!
Прими ово рухо бѣло,
И воздушни сана плов,
Свака душа, свако тѣло
Нек осѣти живот нов.
Иди у род, дан му јави,
Свуд' разгони туге мрак,
Радост њима већ заплави,
Срѣћа баца на њих зрак!

Диже се ено посестрима вѣрна
На ноге лаке: ах! је ли икада

Дијана лѣпша загрлила ловца
Љубљеног! — Чујте, ето проговара:

Ој Србијо, земљо најмилија,
Бери цвѣће, за нѣдра задѣвај,
И попѣвај из свег срдца твога.
Дан ти свану, и сунце ограну,
Хајде, мила, на весеље славно.
Браћо Србљи, свирке удешајте!
Запѣвајте, да се горе тресу!
Сѣћајте се, шта сте нѣкад били,
Па гледајте, да ти останете.
Браните се, дана вам је снага;
Напредујте, ум ће вас помагат';
Буд'те браћа, на то сте рођени!
1839.

Вила и облаци.

Куда тако ви свѣтли облаци,
Куда тако, од куд ли идете,
Шта л' носите у златним нѣдрама?
Ми идемо из земље Индије,

Гдѣ 'но бисер на гранама роди,
Алем камен у златним браздама,
И носимо три лијепа дара.
Један дар је ђердан од дуката,
Други дар је круна од бисера,
Трећи дар је прстен од алема.
Кои дар је ђердан од дуката,
Даћемо га најлѣпшој дѣвојци;
Кои дар је круна од бисера,
Даћемо га роду господскоме;
А кои је прстен од алема,
Онај ћемо највѣрнијој дати.
Проговара са Авале вила:
Ђердан дајте Гркињи дѣвојки,
Гркиње су од лѣпоте славне;
Круну дајте Латинки дѣвојки,
Латинке су рода господскога;
Прстен дајте Србкињи дѣвојки,
У ње вѣра тврђа од камена.

1840.

Роса.

Шта се то по трави
По зеленој блиста
Јутром спрам сунашца
Ноћу на мѣсецу?
Ил' је то дѣвојка
Бисер погубила,
Ил' драго камење
Јунак са челенке?

Није то дѣвојка
Бисер погубила,
Ни драго камење
Јунак са челенке,
Већ то сузе рони
Уцвѣљена мајка
Уцвѣљена мајка
За јединцем сином.

Једне рони сузе,
Кад се сунце рађа,
Друге рони сузе,
Кад сунце заходи;

Једне рони сузе
Што јој узе сина,
Друге рони сузе,
Што њу Бог неприми.

Које сузе рони,
Што јој узе сина,
Те с' сузе блистају
Јутром спрам сунашца;
Које сузе рони,
Што њу Бог неприми,
Те с' сузе блистају
Ноћу на мѣсецу!

1840.

Живот у ноћи.

Кад све живо спава,
Мѣсечина сјаје,
Танка сѣди сѣнка
Спрам главе дѣвојци,
Па је тихо љуби,
Она се осмѣва,
Бѣле шири руке,
Лаки санак грли.

А кад гране сунце,
И звѣзде поблѣде,
И оно одлеће,
Што у тајни живи.
У свијетло подне
Није видит' звѣзда,
У поноћи слутња
Јасна ј' као истина!

1840.

Србин.

Ја сам Србин, српски син,
Име м' Радивој,
Први ми је завѣт тај,
С Србством падај, стој!
И тог ћу се држати,
Док год будем дисати,
Српског отца прави син,
Прави српски син.

Од отца ми остала
Лѣпа дара три:
Име Срба, мач, и крв,
Што м' у срдцу ври;

Од матере свети дар,
Српски језик и олтар
Има сваки српски син,
Прави српски син.

Турчин има Цариград,
Француз Париз свој:
Мени све је Србину,
Име, језик мој!
Зато сваки нека мрѣ,
Ко ми име, језик трѣ,
Вели српског отца син,
Прави српски син.

На част Нѣмцу Нѣмица
И те плава влас,
А Енглезу Британка
И њен горди стас:
Мени дајте Српкињу,
За њу сѣјем, жњем за њу,
Вели српског отца син,
Прави српски син!

1840. Јун.

Мати за сином запѣва.

Па зар мајка да закопа тѣло
Мило тѣло у црну земљицу! —
Јао, Боже, кад голубче бѣло
Душу примаш у твоја небеса,
Зашт' и тѣло као звѣздицу златну
Непремѣстиш на то небо плаво?
Па би мајка одрекла се санка,
Пресѣдила сваку ведру ноћцу,
Пресѣдила, у небо гледала,
И свијетлу сладког сина звѣзду.
А кад трѣба да умире мајка,
Под ведрим би небом издахнула,
И на небо звѣзда одлетила,
До свог сина мѣсто ухватила,
И с њим била, доклѣ било свѣта
И звѣзда се на небу видило.
Ал' у земљу закопати сина!
Боже, знаш ли срдце материно!
Па да једног бар је чути гласка,
Ил' видит' се, ма незагрлити:
Но је нѣмо и то худо гробље,
Што зарони, видити недаје:
Како л' ће му дати сина мајка!

1840. Авг.

Пѣсма за граничаре.

Поља се храном зелене наша,
Сазрѣће дѣци хлѣба комад,
Биће и вина отцу нам чаша,
Окопан стои виноград;
А да буду сви нам здрави,
Сви весели, млади, стари,
Стараће се на небу Бог,
Он вѣрног неће оставит' свог.
Хурра! За свој крст, за свој олтар
Рад војује граничар.

Сад, жено, дај ми овамо шару,
Коју је стари дѣд носио,
Која се чула и на Мишару,
Коју је и Париз видио.
Њу познаје и Прусија,
Италија и Русија,
За њу зна и Сава, Дрина,
Дунав, Рајн и Березина.
Хурра! Осѣк, Загреб, Темишвар!
Рад војује граничар.

Па куд ти воља Бечки ћесаре,
Граничар свуд је ићи готов,
Ил' ти се хоће на јаничаре,
Ил' да видимо тај Париз нов,
Ил' на Стамбол, на Саиду,
Ил' к Лондону, ил Мадриду,
Сто тисућа, сви до једног
Радо ћ' умрћт' за цара свог.
Хурра! Жив нам био наш цесар!
Рад војује граничар.

Весело, браћо, Бог ће помоћи,
Свети Никола с нама ће бит',
Дома ће наши у тихој ноћи
Бдећија света за нас чинит':
А како нам зрно бије,
То ко незна, тога није,
Како л' сече сабља наша,
То зна ага, бег, и паша.
Хурра! Здрав нам био ђенерал!
Рад војује граничар.

Па ако баш и мени с' сгоди,
Да ме саране у странни пра,
Вера ме крепка у битку води,
Да мои мили живе без стра;

Седам стотина хиљада,
Коим царска рука влада,
Мора враг наш да побѣди,
Па да моје узловрѣди.
Хурра! Здрав нам био обрштар!
Рад војује граничар.

Небој се, жено, неплачи, мати,
Видићемо се, чим буде мир,
Вама ће земља обрану дати,
Ма муж и син недошао жив:
А умрѣти на боишту,
Гдѣ топ грми, коњи вришту,
За свој дом, за свога цара,
Таман смрт за граничара!
Хурра! хурра! Бог наш и наш цар!
Радо гине граничар!

У Марту 1841.

Ембријону.

Одкуда тако, ти мили путниче,
У живот овај посла л' живот тебе?
Је ли то живот, је л' то право биће?
Кад свѣт невидиш, видиш ли сам себе?
Отац у теби себе непознаје,
Кћер мати тражи, ту јој вид недаје!

Зашто си боље оставио дане,
Да пут нов овај ти свршиш у ноћи?
Знала је судба, да зора да сване
Нећеш ти, нећеш дочекати моћи,
Па зашто даде, да се кренеш к цѣли,
За коју нуждно дан ти трѣба бѣли?

Ил' је и мрачно матере ти крило
Пристојно жељи, која живот тражи?
Да л', што се овдѣ зачне, није било?
Да л' је гдѣ човѣк прије дана наши'?
Је л' биће, које само сате брои,
Равно животу, кои сто лѣта брои?

Којем је од вас двоице неправда:
Теби, што уста немаш, да с' насмѣреш,
Ни ока, сузом образ да опереш,
Ил' старцу, кои мучи се и страда,
Међу тим пѣва, весео зановета,
И тако за сто, мање, више, лѣта?

Мора л' то бити, да се човѣк роди
Овдѣ, и врѣме своје да пробави?
Има л' пут земља, кои кроз гроб води?
Може л' се прѣко, да с' овдѣ нејави?
Ил' је баш нуждан живот од сто лѣта,
Да се отворе врата другог свѣта?

Еда л', — но иди, ти мисли недрага! —
Еда л', што овдѣ неугледа дана,
Навѣк пропада из свѣта саздана?
Нит' му је игдѣ у животу трага,
Нити надежде, моћи бар постати,
Коју имају сами незачети?

О не, неда се то ни помислити!
Што је постало, то на вѣки траје.
Тајна је, зашто баш то мора бити,
Да земља живот и постанак даје;
Колико врѣме, гдѣ л' се ко ту скита,
То се за писмо на тај пут непита.

Шта може цвѣтак, кои счупа рука
Тек што га роса освѣжила прва!
Зашто да навѣк она душа кука,
Која пропаде ни дужна ни крива,
Нит' може свѣтлог угледати данка,
Јер јој с њом рано мила умре мајка!

Заслуга дѣли по правди награду:
Чим онај старац доби дане своје?
Бич има само над кривицом владу:
Зар мој да страда син за грѣхе моје?
Да је сав живот један пут за тамо,
Сви би столѣтни умирали само!

С Богом, о с Богом, ти мили путниче!
Наћиће тебе и отац и мати;
Они ће тебе, ти ћеш њих познати,
И кад ум ћути, срдце јасно виче.
А ти да јеси, да ћеш тамо бити,
Душа нам каже, и неда се крити.

5. Апр. 1841.

Завѣт матере.

Јарко сунце тек да скрије лице
И свод неба изневѣри чист,
У лугови занѣмиле птице,
Само вѣтрић дрмне кои лист,
Врв живота уступљује миру,
Вид све ужи, а прси се ширу.
Ако за смрт сгодан има час,
Тај је, кад сутоњ к миру зове нас.

Болна мати под ракитом сѣла,
Пре небесни, него земни стас,
На челу се надземност развела,
Глас пророка уста дају глас;
За истином само срдце бије,
Глава само свете мисли крије,
Што изрекне, то је тако, знај,
Јер час смрти, незна варат' тај.

С десне стране крај болне матере
Сѣди момче, као пѣсне Бог,
Рођено, да цвѣт славе узбере,
И да буде понос свѣта свог.
С лѣве стране дѣвојче је сѣло,
Од анђела добило је тѣло,
За најлѣпши, кои даје свѣт
Дѣлу, вѣнац најкраснији цвѣт.

Дѣцо моја, сад започне мати,
Још сам с вама само кои час,
Прва звѣзда кад нам почне сјати,
Морам навѣк оставити вас.
Зато паз'те на послѣдње речи,
Нек вам свака кроз сав живот звечи,
Свака света као спомен мој,
Мој благослов лежи на свакој!

Сине мили, мисао о рода срѣћи
Слађа нек ти ј', нег најслађи сан,
Никад човѣк немож' бити већи,
Нег кад роду свој посвети дан.
Над човѣком, кои с' о роду брине,
Трепти анђео народне судбине,
Мисао слави, срѣћи рода друг
Даје глави светитељски круг.

Што је србско, све у срдцу носи,
И нѣгуј га као ружицу мај,
Са именом србским се поноси,
Сладку србску свуд рѣч чути дај.
Љубов к роду сладке плоде носи,
Зелен вѣнац честној сѣдој коси,
Сузу браће, и сладак спомен,
Кад нас гробни покрије камен!

Гдѣ се добро што о роду ради,
Између првих гледај бити ти,
Стар нек смишља, нек свршују млади,
Ко чим може, нек помогну сви.
Живот сам и најмилије благо
Роду дати, нека ти је драго:
Јер ко с родом слије живот свој,
Вѣчно живи. То т' је завѣт мој!

А ти лѣпа и умилна кћери,
Добро туби, што ти рекнем сад,
Бѣлом руком цвѣће оном бери,
Кои добру твог је рода рад.
Јер из лѣпе рода кћери руке,
Све награда лаке чини муке,
Свак осѣћа тамо пођи жар,
Гдѣ му лѣпа рука пружа дар.

Твој ће осмѣх нове дати силе,
Нову ревност жарки поглед твој,
Хвалом многи с твоје устне миле
Пренаграђен труд ће наћи свој.
Суза свѣтла из твог бистрог ока
Побудиће на дѣла висока;
Српска пѣсма твој анђелски глас
Даће рајски пѣвцу рода час.

Лѣпој нарав, милој кћери рода
У народу грдну даде власт,
Она чини, да је коло мода,
Она, да је србска пѣсма сласт;
Око с' диви народном одѣлу
Кад на њеном угледа га тѣлу;
То славама даје славу сву,
Што су лѣпе рода кћери ту.

1844.

Разговор с мѣсецом.

Ој мѣсече, друже бледи,
Ко од моих тебе гледи,
Ко те гледи, шта л' говори,
Кажи мени, друже добри!

Мајка твоја мене гледи,
Мене гледи па беседи:
Сладка моја храна гди је?
Њега чека дар од беза,
Све кошуље ћерћелије,
Танке гаће од мелеза.
Заман мајка даре спрема,
Кад јој милог сина нема!

Сестра твоја мене гледи,
Мене гледи па беседи:
Гдѣ је моја снага мила?
Кад ће опет овдѣ бити?
Сестра ружу посадила,
Да се њоме брат накити.
Лѣпо моја ружа цвати,
Ал' је немам коме брати!

Љуба твоја мене гледи,
Мене гледи па беседи:
Каж', мѣсече, моме другу,
Ја му ситан бисер просу,
Мужко чедо златних руку
И дѣвојку златокосу.
Обадвоје већ походи,
Нека дође, да их води.

30. Јул. 1844.

Катихизис руже.

Кажи мени ружо мила,
Одкуд теби румен твој?
Мене дѣва погледала,
Кад пољубац први дала;
Одтуд мени румен мој!

А кажи ми ружо мила,
На што теби румен твој?
Кад ме дѣва момку даде,
Да га љуби тим да знаде,
На то мени румен мој!

Кажи мени, ружо мила,
Одкуд теби мирис твој?
Мене дѣва задахнула,
Кад за драгим уздахнула,
Одтуд мени мирис мој!
А кажи ми, ружо мила
На што теби мирис твој?
Нек зна момак, кад мирише,
За њим дѣва да уздише,
На то мени мирис мој!

Кажи мени, ружо мила,
Одкуд теби трнак твој?
Мене мати кћери дала,
Кад у коло њу послала,
Одтуд мени трнак мој!
А кажи ми, ружо мила,
На што теби трнак твој?
Да од руке момка смѣла
Ја одбраним нѣдра бѣла,
На то мени трнак мој!

30. Јул. 1844.

Богови славенски.

(Одломци.)

I.

И они су нѣкад срѣћни били,
И њима је љубки цвѣт'о мај,
Док је красна Дидилија сласти
На мирисни изливала гај.
Усхићење са ружичне устне
Сладка Пољска тепала је реч,
Моћ богиње ватрених прсију
Струјом неба гасила је жеђ.
Њој лѣптирић, заљубљена шева
И дѣвојка сладку пѣсму пева.

II.

Није Славен црном земље нѣдру
Предавао своје куће моћ,
Нит' надежду живота му хладна
Снѣжне зиме примала је ноћ.
У Марцане наручија топла
Падао је њен собствени дар,
И добитком стогубим враћ'о је
Дано добро њеног нѣдра жар.
Та без мајке гдѣ је добра нѣга?
Туђо туђин од несвога бѣга!

III.

Моћна судба свемогућом руком
Смртном сакри будућности зрак.
Што је било, море заборавка,
Што ће бити, густи крије мрак.
Знич огњени ватреним таласом
Сакривени обнажава час;
Шта је коме рођење донело,
Шта ком рече први земље глас,
У поноћи тајнепуном миру
У ватреном видити је виру.

IV.

Немој оштри забораван грозно
Нож забадат' у заслужну груд;
Вратит' добро, колико је можно,
Там захвалан нек ти иде труд.
Благодари! небројених труба
Грми уху заборавном трѣс;
Цвѣт ливада, ружица мирисе,
Хлад пријатни свѣжи даје лѣс.
Златна Баба радо кончић гледа,
Тежко оном, кои ништа неда!

V.

Шта је лѣпше од богате жетве,
Кад под српом златни гине клас?
Шта л' красније од дѣвојке младе,
Кад јој игра витки љуља стас?
Вѣрни срдца љубећег пријатељ,
Свуд је слѣди љубовника зор,
Кад је преко буктајућа огња
Вес'о прати другарица збор,
Кад Купала бистрој даје води,
Босонога по потоку броди.

VI.

Немој пузит' пред несвѣстним свѣтом,
Нит' молити слабомоћну власт,
Већу снагу богови имаду.
Већу даје бог наклоњен сласт.
Живу моли; она ће т' поклонит'
Грозд китњасти, лѣпшег хума дар,
Амбра роди у боговском врту,
Злато сунца там изводи жар.
Што Бог даје, то је савршено,
Човѣк нема ништа довршено.

VII.

Што ви, красне очице, плачете?
Ко румени с лица узбра цвет?
Што с' то глатко убраздило чело?
Ко разкиде красни косе сплет?
Злоба мирне узбуни ти груди,
Трн обиде разчешља ти влас,
Невѣра ти земљи пригну главу,
Као златни кад срп скоси клас:
Иди Прову, његова ће стрела
Срушит' све, што завист је нанела!

VIII.

Сви су људи родили се равни,
Све одправља једним путем свѣт;
Једно желе, да над мрачним гробом
Надежде им неувене цвѣт.
Гдѣ год нађу с', нека се загрле,
Нек се љубе, док им сија дан,
Нек заједно плачу и пѣвају,
Свет нека је сваком госта сан.
Багреницу Радигаст ће дати;
Он бдѣ: и враг миран мож' спавати!

IX.

И Световид за своје војује,
Бељца крвав обузима зној;
Четир лица на све стране виде,
Чуда чини чудан бога крој.
Ослони се на јачег, човječе;
Свето нечист разрушава свет.
Заклоњено крилом свемогућства
К себи то чист само пушта лет.
Одломљена осуши се грана;
Светост чистом животу је храна.

X.

Ал' све части једно чине цјело;
Без савеза разпаде се свјет.
И бог пада, кад свак за се стои;
Док је сунца, мјесец сија блјед.
Тако Перун сву топлоте снагу,
Сваку језгре скопчао је моћ,
Његов огањ смјешаних стихија
Вјечно стегну у окове ноћ.
Што је моћна једаред споила,
Крјепко држи безконачна сила.

XI.

Звонија миломе Половцу
Хитре звери јављала је траг;
Нија светли своме је љубимцу
Изненада позлатио праг.
Врли народ у сваку опасност
Помагајућ пратио је бог,
Лед у мачу и срдце јуначко
Сваког стрће душманина свог.
Јунак с богом чега с' има бојат'?
Која сила смѣ напротив стојат'?

XII.

Што другчије бит' неможе, равним
Духом трѣба отрпити. Тај,
Кои даде, да сметови бѣсне,
Повратиће цвѣтоносни мај.
Није човѣк, није земља крива,
Вихор горку посла људма глад!
Позвизд мутне тѣра облачине,
Сунце сија, стадо тражи хлад,
И милијон шарених живота
Из сна зимског подиже топлота.

XIII.

Слаб, немоћан човѣк само прима,
Виша даје зло ил' добро власт.
Неповољно, ал' од бога дошло:
И најжешћа мора ћутит' страст!
Оно само, што се богу хоће,
Извршује самовољни свет,
И богови кои сами стегну,
Онај човѣк неразплиће сплет.
Л а д а мужу жену на вѣк даје.
Бог нек веже, што да навѣк траје!

XIV.

Земља холе одхранује храсте,
Нѣдра њена храстов пори плуг;
Олег, Олга свог разруши бога,
И Светопук његов скруши лук!
То је судба човѣчијег свѣта;
Док га сунца осијава зрак,
Дан му даје, да живити може,
А он жели, да се спусти мрак.
Док што има, ништа му невреди;
Кад г' изгуби, сузан за њим гледи.

1845.

Пароброду Минерви.

Ој Минерво, ој Богињо славна,
Ја ти служим од толико лѣта,
Па ти мени сад то да урадиш!
Тек познават' што сам научио,
Што је гуска, да то није патка,
И тек што сам носић одучио
Цѣливати ону земљу тврду,
Јошт небијах ни оно понео,
Што мужкарци носе уз кошуљу:
А већ теби служит' започедох,
Тебе ради на муке се дадох!

Сиђох с крила нѣгујуће мајке
И отидох учитељ' Илији,
Те познадох ону гују љуту,
Танки шикрет у руци мађистра.
Па оставих зелене Добринце,
Са сузама с' опростих од мѣста,
С друговима гдѣ сам се сиграо;
С Богом рекох тој Букиној бари,
Гдѣ сам ситу трзао шибљасту,
И шиљкасте од ње плео капе;
Одцѣпих се од славне Јарчине,
Гдѣ сам глатке хватао чикове;

Одтргох се од хладна вагана,
Гдѣ сам бистром сладио с' водицом,
Кад сам кући иш'о са Сонока,
Гдѣ смо лозни имали виноград,
Није шала, седамнаест бразда;
И оставих пиљке изабране,
Сваки ти је на четири ћошка,
К'о да га је Канова тесао,
А купљене на том славном Граду,
Још римљанчад с њима се сиграла.
Све то, тако лѣпо, тако сладко,
Ја оставих, да теби послужим!
Одтргох се са мајчина крила
И са нѣдра сладког родитеља,
Па отидох у Карловце црне,
Та црни су свакоме ђачићу!
Није шала, пуних шест мѣсеци
Несмѣш видит' зелене Добринце!
А кад с једног краја од улице
На другоме спазиш професcора,
Бѣжиш прлој земљи без обзира,
Ниси тако ни од оцачара
Бѣг'о, док си још'те мален био,
Кад се кадгод овај забунио,
У зелене Добринце дошао,
За три года дѣцу заплашио!

А шта да ти моје муке ређам,
Тебе ради које сам поднео,
Док сам теби служит' научио;
Ил' шта да ти онај зној спомињем,
Кои ми се са чела просуо,
Одкад сам ти служит' научио,
Кад ти све то врло добро знадеш,
Мораш знати, када си Богиња.
Па ти мени сад то да урадиш!
Да ми душу моје узмеш душе,
Да ми срдце мог уграбиш срдца,
Да ми моју ти однесеш Савку!

Ал' опрости, премудра Богињо,
У туги се незна, шта се каже.
Ја те кривим, а ти ниси крива.
Ти ми ниси дјете уграбила,
Него сам га сам ти ја предао,
Да га носиш мајчиноме крилу,
Да се мајке дјете намилује,
Да је мине она жеља тежка,
Која к овци привлачи одојче.
Ја сам теби сам предао дјете;
А ком бих га другом и могао,
Ником другом, до теби Богињо,
Јер над њоме ништа драже немам,

А над тобом ништ' поузданије.
Ти познајеш чудесни кох-и-нор,
Врђди камен пол бијела свѣта.
Три њих метни ти на једну страну,
А на другу једну моју Савку,
На камење ни погледат' нећу,
Тако ми је дѣте омилѣло.
Па ком моје то да предам добро,
Разма теби, Минерво премудра,
Зевс без које Зевсом неби био,
Да те није у глави имао!

Клањам ти се, Богињо премудра,
Служићу ти, док је твоја воља,
Славићу те од вѣка до вѣка,
Само мени моје пази дѣте,
Да ми студен цвѣтак неубије,
Да ми сунце цвѣтак неопали,
Да ми вѣтар цвѣтак необали.
Носи дѣте у мајчино крило,
Па се врати, да ми приповѣдиш,
Како ми се дѣте срадовало,
Кад је своју мајку загрлило,
И шта ти је наручило дѣте,
Да донесеш Пешти поноситој.

Септ. 1851.

Дарови у цвећу.

У зеленој у баштици мојој
Разцвећало с' сваке врсте цвеће,
Свако с' блиста у красоти својој,
Усред зиме к'о да је пролеће.

Смиље дађу милом отцу моме,
Отац дјеци заступник је неба,
Милост даде име цвету томе,
А за љубов милост дати треба.

Босиљак ћу сладкој мајки брати,
Босиљком нас црква благосиља,
Да се нђга благословом врати,
Дајем мајки стручак од босиља.

Калопер сам за брата сђјала,
За нђга сам цвећак нђговала,
Кад је млађан, кад му име Пера,
Нека носи листак калопера.

Ружица се тек мало развила,
Још почива у нђдрима санка,
Ружицу сам нђжну посадила,
Да се кити сестрица Десанка.

Лѣпо цвати тај шебој гранати,
Сам већ зове руку, да га бере,
Теткама ћу ја мој шебој дати,
Нек им мирис по собама стере.

Драгољуб је пријатељско цвѣће,
Зато ћу га пријатељем брати,
Другу цѣну пријателство неће,
Већ за љубов да се љубов врати.

Милодуху, цвѣту српске пѣсне,
Нѣжни сине те вилинске весне,
Тебе дађу моме бѣлом дану,
Моме сину, мом нѣжном Деану.

А сад теби приступам невене,
Ти образу скромне, вѣрне жене,
Тебе вѣрност пресадила ј' чиста,
Вѣчна љубов на теби се блиста,
Њих са тобом узимам у руку
И дајем вас мом вѣнчаном другу.

30. Јан. 1854.

Лѣтње вече.

I.

Ил' је чудо од Бога послато,
Ил' ми духу свемогућство дато?
Божје чудо, ил' духа ми чедо,
Истина је, очима сам глед'о!

II.

Ох! лѣпо је премило пролеће,
Кад из зимног све се санка креће;
Све је младо, све пуно једрине,
Струк, лист, цвѣтак, све пуно милине.
Самим зраком млади живот бруи;
У свѣтлости сласт и младост струи!

III.

Али јачи груд дижу таласи,
Кад срп зрѣли изгледају класи!

* * *

Злато чисто кад зазвони,
Дух чудесни у њему ромони,

А у блиску сјајног лица његовога
Зрак нас обајава свѣта чудеснога.
Језгро земље и срдце човѣка
Мора да скопчава виша свеза нѣка.

* * *

Тако златна жетва човѣку у груди,
Кад је око гледи, чудан живот буди.
Миријаде њеног сѣменског живота,
И символска њене зрѣлине дивота,
Цѣо свѣт животом од живота каже,
И све дивним чинма зрѣлине облаже.
Живот је животу цѣл и цѣна права,
Је л' сав свѣт сам живот, — звѣзде дира глава!

IV.

Па над жетвом оно небо плаво,
Сиње море, које за дно незна!
Ој вечерње чисто небо, лѣтњег дана славо!
Ти си сласти море, ти љубкости бездна!
Еда л' те је когод погледао,
Да му дух се није разиграо.
Да га није та жеља понела,
Већа сила да би га пренела
Там' у оне пуне љубкости висине,
Тамо у сѣдиште чуда и милине?

Ох! човѣку тако, кад мрѣ, бити мора,
Као кад нам лѣтње небо се отвора!
Па кад тако сладко у небо је гледат',
Каква сласт бит' мора у њега прелетат'!

V.

Шта то лѣтње вече чистим зраком носи?
Еда л' мирис рајски са неба доноси?
Као бистра струја што груд жедну хлади,
Тако душу струја та чудесна слади.
Као кад се сунце у мору окупа,
Па небесним сводом чисто млађе ступа,
Тако чувство ова чудна струја прави,
Тамно да просија, болно да оздрави.

Да л' то није струја оне домовине,
У коју се ступа, кад с' овдѣ премине?

VI.

Таква жетва око мене,
Такво небо изнад мене,
А ја јездим, к Новом Саду гледим,
Ако хитим, само жељу слѣдим!
Нови Саде, да си благословен,
Лѣп ли ти си, ако с' и разорен!
Какво благо за ме твоје крило крије,
У свему ти свѣту нигдѣ пара није!

VII.

Тек да сѣдне сунце јарко;
Хити к миру, уморило с' жарко;
Хитно с' спушта у наручја ноћи,
На груд'ма љубовце тражи нове моћи..

* * *

Сѣдај, сѣдај, ти сјајно сунашце,
И нас чека љубеће срдашце,
И ми ћемо сутра теби казат' моћи,
Каква сласт у нашој за нас лежи ноћи.

* * *

Јеси дивно, сунце мило,
Ал' јошт никад ниси тако било;
Да није предамном Новасада драга,
Небих скин'о ока с твога сјајног зрака.

VIII.

Лете пољем моја кола лака,
Лети небом барка од облака.
По Напуљском видити је мору
Сличну барку том облачном створу,
Кад рибара заљубљеног носи
К оном сунцу-лицу, к оној ноћи-коси.

* * *

Нигдѣ ни влаканца од каква облака,
Само на западу плови сѣнка лака;
Чудновита сѣнка слику брода има,
Те у своје крило јарко сунце прима.
К'о на бученторо круна од Млѣтака,
Сѣда сунце у ту барку од облака.
У полу скривено тим сурим облаком,
Прелама му таму своим силним зраком,
У полу се сија над облачном сгодом,
Те округ просија чистим неба сводом,
Какав би се оку показао тада,
Кад би му се рајска отворила врата.

* * *

Ох! кад би ми дао Рафаел кичицу,
Да скинем ту слику за моју дѣчицу.
Да виде тај округ од рајске јасности,
Око њега млазе тамније свѣтлости,
Да виде под бродом од сјајности море,
Како као онај живи огањ горе!

IX.

На зар може још шт што лѣпше бити?
Та већ лѣпше неможе с' ни снити!
Ал' ко може силу премѣрит' нарави,
Ко л' предѣл положит' човѣчијој глави?

* * *

У том кругу рајске славе
Стала вила Велисава,
Десном руком данак води бѣли,
А у лѣвој суниe држи жарко.

То небила Велисава,
Већ то била Јелисава,
Десном води свог сина Деанка,
А на лѣвој сина држи Жарка!

X.

Ил' је чудо од Бога послато,
Ил' ми духу свемогућство дато?
Божје чудо, ил' духа ми чедо,
Истина је, очима сам глед'о!

XI.

Немашите људи главом,
Неразвлач'те устне људи!
Чудо с' чини жељом правом,
Крѣпка воља мртве буди!

* * *

Свѣт је огледало срдца нашег само,
Што у овом живи, то виђамо тамо!

30. Јан. 1856.

18. Фебруарије 1853. год.

Што то јарко помрча сунашце?
Што л' се бѣли дан у ноћ претвара?
Што то кука птица кукавица
Усрѣд зиме, кад јој врѣме није?
Што ли вришти на Голнику вила,
Као да змија срдце јој пробија?

Како неће сунце помркнути,
Кад безбожно види беззаконье,
Гдѣ нож трза богомрзка рука
На свог цара осveћену главу!
Како неће кукат' кукавица,
Кад створена једна душа пада,
Да божјега већ невиди лица!
Ако вришти на Голнику вила,
Ако вришти, за невољу јој је,
Нит је вид'ла дичнијега сина,
Нит' га црња дирнула судбина!

Аустријо дична, Аустријо красна,
Синула т' на небу дивна звѣзда јасна:
Али чедо пакла, зла душа проклета
Диже руку, да те лиши тога свѣта!

Дивни се соко диже из древног Хабсбуржског гнѣзда,
Леће високо к небу, кликће далеко к мору.
Ал' ето страшна хукти орлушина с канцом отровном.
Јао! јао! Хабсбурже, јао! дивни ти соко гине!

А у младој тој Србији
На утѣху Србадији
Цвѣт изник'о рајска вида,
С неба јасне звѣзде скида,
Што је рајске пун милине!
Ко га види, за њим гине!
Ал' дух црни пружа руку,
Пропаст носи рајском струку!

Стаде писка млађане Србије,
Стаде вриска тужне Аустрије,
Древни Хабсбург грозне сузе лѣва:
Свуд је страх, плач, ужас, метеж, врѣва!

Благи Боже! ти си пун милости,
Помози нам у нашој жалости!
Боже правде! недај да ад влада
А невинност у бѣди да страда!
Силни Боже! све се теби може!
Пружи руку, реци слово снажно,
Сурвај у ад чудовиште страшно!

Муња сијне,
Гром заječи,
Земља зине —
И у аду гнусно чудовиште јечи!

Ох! како се красно наша звѣзда сјаје,
Јошт дивнију свѣтлост од себе издаје!
Ох! како се соко наш високо диже,
Лаким своим крилом до неба достиже!
Рајски цвѣт нескрњен рајским духом дише,
Јоште лѣпше цвати, јошт лѣпше мирише!

Кличе силна Аустрија,
Пѣва вѣрна Србадија,
А хабсбуржска кућа од вѣка смирена
Шиље Богу хвалу, пада на колена.
С њом падају к земљи њени милиони,
Радују се томе позорју еони.

Одкако је вѣка, одкако је света,
Није лѣпша хвала на небо узнета,
Одкако је свѣта, одкако је вѣка
Није небо чуло радостнијег јека!

1. Маја 1856.

Пѣсма карамфилу.

Ја пѣсмицу пѣвам ружи,
Карамфил ме гледи,
Сад му с' пламен лицем пружи,
Сад опет пребледи.

Карамфилу, лѣпи цвѣте!
Немој да се љутиш!
Кад најлѣпше пѣвам дѣте,
Зашт ти да се смутиш?

Кад ја пѣвам дѣвојчици,
Момчад ми помаже,
С мојом пѣсмом о ружици
Твоја нек се слаже!

А и што би ти с' трзао,
Мој честити друже,
Кад карамфил изостао
Није изза руже?

Ако ружи свѣт се диви
С руменила зоре,
Карамфилу огањ живи
На образи горе!

Ако ружа и мирише
К'о дѣвина душа,
Карамфилов струк се диже
К'о стас дични мужа!

Је л' дѣвојче ружа јасно,
Коју сав свѣт љуби,
Карамфил је момче красно,
За ким ружа с' губи.

Има ружа рајску главу,
Ал јој мала хвала,
Кад је себе и сву славу
Карамфилу дала!

6. Авг. 1856.

К а в е з.

Моја љуба кавез има,
У кавезу птицу,
Родиће ми мала сина,
Или дѣвојчицу.

А да хоће обадвоје,
Најлѣпше би било,
Па би онда свако своје
Узели на крило.

10. Септ. 1856.

Тетка.

Накитила с' наша тетка,
Посадила с' близу Цветка,
Па га гледи сјајним оком,
Залаже га рајским смоком.
Кад м' окрене лице бѣло
Спаљује му срдце цѣло;
Мигне л' на њег' поизближе,
Смртна љубов Цветка стиже;
А кад зине, па му гукне,
Из тѣла му душа шмукне.
Чуда чини наша тетка,
Сатариће слашћу Цветка

16. Септ. 1856.

Белана.

Пропирала Белана
На потоку платно,
Оправљао Црноје
На звонцету клатно.

Прострла је Белана
По ливади платно,
Сакрила је у нѣдра
Црнојево клатно.

Отимао Црноје
Од Белане клатно,
Скотурају с' обоје
На прострто платно.

Крои млада Белана
Убѣљено платно,
На крилу јој заспало
Мужко чедо златно.

4. Нов. 1856.

Како пѣсна постаје.

Знате л' како с' ведра пѣсна
У пѣсничкој глави рађа?
Кои мисли, с тежком муком,
Тај промаша, непогађа.

Јеси л' глед'о ведро небо
Кад се јарко сунце смири,
И на нашу милу земљу
Мрачно крило ноћ разшири?

Је с' видио, како звѣзда
Умах сјајна у мрак скочи,
И за тили час Орион
Пред наше се пружи очи?

Тако мисао уједаред
У пѣсничкој глави плане,
Сѣвне друга, сијне трећа,
И готова пѣсна стане!

23. Нов. 1856.

Поноћна пѣсма.

Ви читате моје пѣсне,
И с њима се веселите,
Је л' вам једна лѣпа, другу
Јоште лѣпшу ви желите.

Ја у глухо доба ноћи,
Кад тишина свуда влада,
Будан ходам, чедо ношам,
Што ми болно љуто страда.

Па кад чујем да ми чедо
На рукама лакше дише,
Онда дижем очи к небу,
И за вас се пѣсна пише.

23. Нов. 1856.

Моја мати.

Ђурђевско се сунце роди,
Па засија свѣту чисто,
Рек'о б', е се промолило
Ког анђела лице исто.

Сав се њему свѣт радује,
Птичице му пѣсме пoју,
А цвѣтићи у мирису
Шаљу тиху хвалу своју.

Ја јошт лежкам у постељи
У ружични сна окови,
Дух ми с' игра и весели
Са јутарњи сладки снови.

Ал' у собу к мени уђе
Женска једна глава јасна,
У руци јој чисто гори
Сва у роси ружа красна.

Дође к мени, па ме гледи,
У оку јој суза с' блиста,
На лицу јој радост сија,
Радост рајска, радост чиста.

Сад се пригне к моме челу,
Па га тихо нѣжно љуби,
Ружицом ми груди кити,
А неће ме да пробуди.

Знате л', ко је то, о ком вам
Ова пѣсма разговара?
То је моја сладка мати,
То је моја баба Сара.

30. Нов. 1856.

Моја мати.

Лѣпа бија, чедо басне,
Та елинска кћи, Јелена,
Те се за њу заратише
Два народа пресилена.

Још је лѣпша од ње била
Прослављена Аспасија,
Те пред њоме поклони се
Грчка глава најмудрија.

Но још лѣпше српско дѣте
Сунчаница лѣпа сјаје,
Дубровачка дика наша
Прво њојзи мѣсто даје.

А од свију ових лѣпша
Јесте млада Јелисава,
Њој припада по мом суду
Прва дика, прва слава.

Ал' што једну женску главу
Обасипљу чудне чини,
То очима невидише
Још на земљи људски сини.

Знате л', којој ја то жени
Неналазим нигдѣ пара?
То је моја сладка мати,
То је моја баба Сара!

30. Нов. 1856.

Моја мати.

Кад сам легао у постељу
На измаку данку,
Вила ме је сладком пѣсмом
Предавала санку.

Кад је било да с' устаје
Јутром на уранку,
Вила ме је сладком пѣсмом
Одтрзала санку.

Многе сам ти од ње чудне
Слуш'о приповѣсти,
Волѣо сам те слушати,
Него гладан јести.

Та ми с' пѣсма и данданас
У души одзива,
А дух ми се приповѣсти
У пѣсне излива.

Што од мене ви имате,
Ако што имате,
Из извора тог изтиче,
Кажем вам да знате.

Јесте л' ради, да вам кажем,
Која је то вила?
То је моја сладка мати,
Баба Сара била!

30. Нов. 1856.

Памет.

Нечитам високе књиге,
Неједу ме туђе бриге,
Радим што и како могу,
А уз то се молим Богу:
Па да видиш, побро,
Видим да је добро!

Правом светцу палим свећу,
Своје чувам, туђе нећу,
Што је бистро, то немутим,
Непиташ ме, лѣпо ћутим:
Па да видиш, побро,
Видим да је добро!

Учинићу љубов брату,
А увреду праштам сваку,
Више цѣним, што је боље,
Увѣк сам ти добре воље:
Па да видиш, побро,
Видим да је добро!

16. Јан. 1857.

З н а ц и.

Нѣшто ми се жица кида,
И агрнак спада,
Изеде ме тежка брига,
Биће нѣка јада.

Баба пусти гаровину
Као курјак бесну,
А мати ме притиснула
У ту собу тесну,

Ако скочи преко плота
У авлију дика,
Биће њему наопако,
А горе меника.

8. Фебр. 1857.

С о к о.

Соко сѣди на јагњеди
Па у јарко сунце гледи:
„Ох, како је сунце красно,
Како чисто, како јасно;
Какво л' чудо око стиже,
Кад га гледи поизближе!

Диг'о бих се над облаке,
Да му боље видим зраке,
Ал' је сунце ватра жива,
Спалиће ми оба крила,
Силну свѣтлост сунце точи,
Ослѣпиће моје очи."
Слушала га бѣла вила,
Па му 'вако бесѣдила:
„Ej соколе, бистра главо,
„Српске пѣсме дико, славо,
Диж' се само у небеса,
И познај му сва чудеса,
Нит' ће стићи крила твоја
Нит' очи ти бѣда која.
Што се ближе сунцу тече,
Све то мање зрак му пече,
А свѣтлост се само рађа,
Кад му зрак се с земљом сгађа.
Ако твоме нарав крилу
Даде само моћ и силу,
Диж' се, бане, у висине,
На похватај све истине,
И снеси их браћи доле,
Сви те зато лѣпо моле.
А за њубов и за труде
Славиће ти име свуде.

21. Фебр. 1851.

Суд пѣснама.

Једни волу моје пѣсне,
Мргоде се на њих други:
А што ћу му, кад је тако
И код других било људи.

Једни псују моје пѣсне,
Што им капу ја нескидам;
Другима су пѣсне криве,
Што им тобож перје скидам;

Овај чупа јадну пѣсну,
Да му сотим скочи цѣна;
Онај грди сиротицу,
Што му није дар донела.

Ал' нек ради, што ком драго,
Једна моја то је брига,
Да ми буде како ваља,
И што може боља књига.

А кад једном склопим очи,
И на прси скрстим руке,
Онда ће се пресудити
Права цѣна моје муке.

26. Фебр. 1857.

Како ко умѣ.

По кајмаку зна се,
Што је добро млеко,
У оку ти с' види,
Да ме љубиш секо.

Па што т' језик око
У лаж утѣрује,
Кад се оку више
Нег њему вѣрује.

Опасно је секо
Своју љубов крити;
Вино врањ избаца,
Када стане врити.

Кажи што је право,
Па шта ти је брига;
Та добро се вози
На моих талига.

26. Фебр. 1857.

Пастирче.

Добро јутро, драга! куд ћеш
Довече на прело?
Тамо ћу те дочекати,
Да знадеш зацело.

Ал' за живот ти неказуј,
Да сам овдѣ, баби;
Лупиће ме у по звѣзде,
Што год прво сграби.

Докр'о сам се од оваца,
Да те то запитам;
Тежко мени, ако баба
Дозна, да се скитам!

26. Фебр. 1857.

Цѣл пѣсана.

Непѣвам вам пѣсну, браћо,
Да м' у звѣзде ви кујете,
Нит' вам, браћо, пишем књигу,
Да ми књигу купујете,

Него ми је срдце пуно,
Па се пѣсна рађа сама,
И неда ми дотлѣ мира,
Док јој недам отић' к вама.

К'о што оно ситно сѣме
У земљици бубри, клија,
Па се онда у зрак пружа,
И у цвѣт се ту развија:

Тако чувство у нѣдрима
Све ми буи и долива,
Док у глави вид неприми
И у пѣсни неизплива.

А и што вам небих пѣв'о,
Кад неиштем за то плате:
Све, што желим од вас, то је,
Да ми вашу љубов дате!

26. Фебр. 1857.

Ноћне невоље.

Пѣт'о стао на тарабу,
Па он кукуриче,
Драги драгој кроз тарабу
Добро јутро виче.

Добро јутро, драга моја,
Јеси л' одкуд жива?
Да сам ноћос зло прошао,
Ти би била крива.

У сѣњак ми рече доћи,
Како заспе стари;
Чек'о сам те сву ноћ, мал' ме
Жеља необари.

Четир оке сланине сам
Гарову вам дао,
Да ме само неогласи
И неодда ђаво.

Слѣпи миш ми мало пола
Неоднесе кике,
Једва сам га размрсио
Без дреке и вике.

У поноћи враг донесе
Под пластове бика,
Да небија оног дуда,
Било б' зло меника.

А пред зору стеже врѣме,
Те се просу слана,
Сташе зуби цокотати,
Коса осѣди врана.

Зора свиће, а бабо ти
Из куће изаће,
А ја стружи из сѣњака,
Да ме зло неснаће.

Срдио б' се, али незнам
Јеси л' ти том крива;
Нехтѣде ли сама доћи,
Небила ми жива.

Непуштам те, кад ми дођеш,
Испод кабанице,
Док ти модро као шљиву
Неизгризем лице.

28. Фебр 1857.

Добељглица.

Спустила се помрчина
На то село све,
А у соби Ивановој
Сеђе сестре две.

Једна мота пређу, пасма
Набраја у глас,
Друга трљби пасуљицу
За дан постни част.

На асталу гори жижак,
Жути пушта дим,
А на пећки преде мачак,
И ту мачка с њим.

Шклоцне реза. — „Добар вече,
И на част вам ја!
Гдје је онај међу вама,
За кога ћу ја?“

Добро дошла, мила снао,
И у добар час,
Увђк срђћа пратила те,
И све с тобом нас.

Иван нам је отишао
Там у попин стан,
Да те овдѣ незастане
Ни сутрашњи дан.

Да те немож' прекорети
Ни душманин твој,
Да си образ погазила
Пре вѣнчања свој.

1. Марта 1857.

Пролѣће.

Сѣдио сам под тургуњом
У пол дана у пролѣће,
Гледао сам, како једна
Са другом се сласт надмеће.

Небо чисто као сребро,
Зраком блага дуја струи,
По цвѣтићи на тургуњи
Младо пчела јато бруи.

Жубор пчела, мирис цвећа
Хоће душу да опоје,
А уз то је небо дивно
У висине вуче своје.

Има лѣто, има јесен
Своје сласти сваког рода,
Ал' пролѣће сласт је сама,
С тог је дика цѣлог года.

30. Марта 1857.

Срећа.

Нема нигдѣ веће
За човѣка среће,
Нег' кад му Бог даде,
Да козу имаде,
И за козу мало паше,
И за дѣцу чанак каше,
И свог мало крова
Ма стара ма нова,
И под кровом снашу,
Буре у куташу,
Бригу на кулашу,
Уз сермијцу ову танку

Кадкад коју ситну банку,
Па ма само сто хиљада,
Баш да нема стра од глада.
Ал' овако, кад те Сина
Непризнаје за свог сина,
Нити имаш параграфа,
Да т' претвори у ког графа,
Пак још кад ти поред поста
Бог подари дјце доста:
Онда мораш, хоћеш, нећеш,
Свакојако да с' промећеш,
Да по шуми купиш шипке,
И са дрва скидаш шкрипке,
Да маст вадиш из пасуља,
Цједиш мирис из висуља,
Да тргујеш с овчи папци,
И напуниш дућан с штапци,
И да пишеш људма књиге,
Повјестнице разбибриге,
Да се вереш, да се дереш,
Да књижариш, новинариш,
И да рекнеш богу
Хвала по сто пута,
Кад ти с криви ногу.
Пошље ког рекрута.

3. Јун. 1857.

Кукавица.

Кажи мени, кукавицо,
Колико ћу живит' лѣта?
Немој много, немој мало,
Обоје ми жељи смета.

По глави ми многа сјајна,
Многа страшна мис'о леће,
Па ти небих рад видио,
Да се са мном у гроб меће.

А са друге опет стране
Неби ми се ни то хтѣло,
Да ми духу путо метне
Престарѣло блатно тѣло.

Нег' у срѣдњу волѣо бих
Да ми како да се руку. —
Де ми реци, ако знадеш;
Почни твоје кобно куку!

Куку, куку! тѣрај даље;
Пет ми лѣта дајеш? Добро!
Ако хтѣде мало више,
Још ће боље бити, побро.

Куку, куку! хвала теби
На зеленој грани друже,
Десет лѣта доста трају,
Кад се дани добро пруже.

Куку, куку, куку, куку!
Шта? И двраест још ми дајеш?
Бре, хоћу те опѣвати,
Да с' у свѣту навѣк сјајеш.

Куку, куку, куку, куку!
Доста, доста, пѣвче драги;
Четр'ест ће бити много
Слабој овој мојој снаги.

Куку, куку, куку, куку!
Стан', издашни друже, стани!
Сто си прешо; зар ћеш да ми
Живом тѣло дух сарани?

Куку, куку, куку, куку,
Куку, куку, куку, куку!
Јао мени! Двѣста дајеш;
Та ти само правиш бруку!

И још куку! И опет куку!
Триста пређе, ти још пѣваш;
Нећу даље ни да броим,
Видим да се тек подсмѣваш.

Ја неслушам, а ти ипак
Још једнако кукаш, друже?
Хуља с' био, хуља јеси;
Право с' људи на те туже.

И још кукаш? А, с тобом се
Није данас ни шалити;
Морам престат', јер ћеш још ме
И безсмртним направити.

16. Јун. 1857.

Сутоњ.

Дивно сјаје јарко сунце,
Кад у полдне лѣтом гори;
Чудесна је мѣсечина
Кад по чарној падне гори;

И зора се љубко сија,
Кад разтѣра црне мраке,
И по небу и по земљи
Бистре своје проспе зраке.

Ал' мени је она јасност,
Што на ведром небу сија,
Кад се смири јарко сунце,
Увѣк била најмилија.

Све ми с' чини, да у тако
Чистом, јасном, љубком зраку
Становаше грчки бози
У златноме свом облаку.

И све мислим, сад ће која
Изкрснути од Милина,
И почети сладке игре,
И плѣнити срдце свима.

И све држим, да у такву
Час нас чисту јасност води,
Кад живота сунце сѣдне,
Да се више већ нероди.

Што је ова чиста јасност,
Кад нам јарко сунце сједне,
То је спомен, што остаје,
Кад у земљу човјк легне.

Што на живом бија лоше,
То с човјком у гроб леже,
А глас му се све чистији
Кроз позднији свјт разлеже.

27. Јун. 1857.

Ласта искупитељ.

Три ланета скакуташе м'
По двору, по трави,
Три ми с' више перјанице
На капи на глави,

Три ми чеда сиграше се
На мајчином крилу,
А мајка их цвјћем кити,
Облачи у свилу.

Просу липа с Фрушке горе
Медене мирисе,
Диже ми се једно чедо
У небесне висе,

А велика госпођа ми
Друго чедо узе,
Два ми гроба руке грле
Заливају сузе.

Очи сузе проливају,
Страх ми срдце дави,
Јер двѣ душе трећу вичу,
Тако веле стари.

Ко ће, Бого! трећи поћи
Под зелену траву?
Ах, тек чеда заклони ми
И мајке му главу!

Непрођоше послѣ тога
Три четири дана,
Ал' у собу улети ми
Ластавица мала.

Жива уђе, а мртву је
Напоље изнеше :
Ласта послат искупитељ,
Трећа жртва беше!

17. Марта 1858.

Особита срећа.

Зоро, бѣла зоро,
Благо, теби, мила,
Лѣпу ли ти срећу
Вишња даде сила.
Ти дѣвојке младе
Свако јутро будиш,
Па им по сто пута
Лѣпе очи љубиш.

Благо теби сјајни
Од мѣсеца зраче,
Спрам тебе се младе
Дѣвојчице свлаче,
Пак ако стид нѣдра
Брижљиво и крије,
Тек им каштo благо
На тебе с' насмије.

А ви сни са крили,
Дѣцо мајке среће,
Вама су радости
Дате још и веће.
Кад дѣвојче спава,
Код ње се сиграте,
Веленцу на миру
Остати недате.

Ал' над свима другим
Благо вама мали
У језеру бистром
Ви зелени вали.
Јер кад дѣва у вас
Да се купа стаје,
Све дивоте своје
До једне вам даје!

18. Марта 1858.

Сунце и липа.

Зора свану, сунце скочи,
Уми лице, сгради косу,
Па долази цвѣтној липи,
Да јој слѣуби с цвѣћа росу.

Раздрага се цвѣтна липа,
Па разпучи нѣдра бѣла,
Облаком се мирис просу,
Замириса гора цѣла.

Пита липу јарко сунце:
Кажи мени липо мила,
Одкуд теби у мирису
Та милина и та сила?

У свакоме мом цвѣтићу
Дух љубови вѣје и дише,
Зато моје бѣло нѣдро
Тако буи и мирише.

22. Марта 1858.

Птица и пѣсник.

Пѣвала је птичица
У зеленој шумици,
Узех малу пушчицу,
Да убијем птичицу.
Али мала птичица
У пѣсмици говори:

Небиј мене Јоване,
Ми смо браћа, драгане.
Ти изводиш пѣсмице,
Па их пѣваш дѣчици,
А ја вијем пѣсмице,
Па их пѣвам шумици.

29. Март. 1858.

В о з а ч.

Сарва! дарва! господски волови,
Хајно! крећ'те мои соколови!
Пун нам мѣсец с ведра сија неба,
Воз јошт овај увезти нам треба.
Ноћ захлади, небојте се зноја,
А за друго биће брига моја.

Хај мѣсече! видиш ли ми драгу,
Ил' већ спава, ил' сѣди на прагу,
Па ме чека да крај куће прођем,
П' онда да јој преко баште дођем.
Хо хаис! ревка! Нечекај хајкаче!
Чујеш, шта је, па потегни јаче.

Шкрип'те, шкрип'те, моја кола нова,
Са цркве вам одговара сова.
Попац зриче, возач позвиждује,
Ко их слуша, душа му с' радује.
Хаис! севка! незабуњуј браћу,
Сад ћеш добит' једну уз кркачу.

Мир у селу, све живо заспало,
Тек код попе свѣтлуца се мало.
Дај да пѣвнем Краљевића Марка,
Да ме чује иєпред куће драга, —
Хаис! Пероња! зар се тако води? —
Благо мајци, кад је таку роди.

Вашке лају, клепетуше звече,
У јарчини жабетине дрече;
Хајде рано! хајд' још мало само,
П'онда ћемо да се одмарамо.
Стухо! стухо! плаир'! Ето брата
Отвора нам од авлије врата.

Хајте, воци! хајте сад у воће,
Гов'те себи, како с' коме хоће,
А ја ћу вам од сенке до сенке
Па управо код моје Јасенке,
Па ћу да јој бѣло љубим лице,
Док на зору незапоју птице!

10. Апр. 1858.

Љубови.

Дала си ми родитеља,
Коме пара нема,
Сам гладује, зебе, мени,
Што ми треба, спрема.

Дала си ми мајку, какву
Рѣдко сунце гледи,
Да се љубов новцем цѣни,
Милионе вреди.

Дала си ми љубу, мислим
Саму с' себе дала,
Рад лѣпоте, рад љубови
Свуд јој с' чула хвала.

Дала си ми чедо мало
Као данак бѣло,
Сладко ми је, рекао би
Од меда је цѣло.

Дала си ми срдце, које
За мрзост незнаде,
Љуби, грли, све ваљане
И старе и младе.

Па да моје перо теби
Пѣсмице непише?
Писаћу ти, пѣваћу ти,
Док ми душа дише.

30. Маја 1858.

Богу.

Мућа мућу из облака вуче,
Гром за громом јадну земљу туче,
Пуца сиће у горама стење,
Разпада се дрвље и камење,
Море хуче, грозна бура риче,
Човѣк дрхће, па у страху вичe:
Стрепи душо! па му пој:
Страшан јеси, Боже мој!

Колико је у морама пѣска,
Толико је на небеси звѣзда,
На све стране тма свѣтова гмиже,
Број и крај им мис'о недостиже,
Свуда свѣтлост, живот, сила ниче.
Човѣк гледи, па у чуду кличе:
Диви с' душо! па му пој:
Силан јеси, Боже мој!

Мали полип сиње таре море,
Грдне гради у пучини горе,
У капљици чисте бистре воде
Силне тварке вију се и броде,
Један жирак милионе даје.
Човѣк мисли, па му памет стаје,
Па говори: душо! пој:
Диван јеси, Боже мој!

30. Маја 1858.

Поличарка.

Ја сам млада поличарка,
Ко се може са мном мѣрит'?
Гдѣ је момче нежењено,
Што се мени смѣ замѣрит'?

Кад изиђем на улицу,
Све предамном капе лете,
Кад у дружство куда дођем,
Све на мене очи гледе.

Од Мориша до Дунава
За мене се разпитује,
И од Баје до Земуна
О мени се говор чује.

У пѣсмице своје млади
Пѣсници ми име пишу;
Бог зна, опет колико их
Само ћуте, па уздишу.

Гдѣ с' веселе млади људи,
У здравље се моје пије;
Има, кои у самоћи
На ме мисли, сузе лије.

Л мен' није баш ни бриге,
Никог нећу ни да гледим;
Што год круће ја се држим,
Сотим више код њих вредим.

Нег' тек кадкад испод ока
Кришом мало на ког гледнем,
Да баш имам с другарицом,
Кад смо саме, што да рекнем.

Волим бити поличарка,
Нег да ми ко круну мете;
Поличарки с' сваки клања,
А удату и негледе.

6. Септ. 1858.

Сунцокрет.

Сунцокрету, златно цвѣће,
Да лѣп ти си цвѣт,
Волим тебе нег сав други
Од цвѣтова свѣт.

Кад дѣвојка у нѣдри те
Носи, нека зна,
Да ће с' за њом окретати
Селска момчад сва.

А кад дође, да се леже,
Узми сунцокрет,
Па намѣни, па под јастук
Жути вргни цвет.

Неће проћи ни час, ни пол',
Ал' ето га већ,
Упалио с', врѣ и кипи
К'о поливен креч.

Виче: пуштај, удави ме
Упаљена крв.
Савија се, превија се
Као гажен црв.

И ако се несмилујеш,
Издахнуће ту,
Пућиће му живом срдце,
И крв пролит' сву.

7. Септ. 1858.

Стари свештеник.

У равноме Срћму лежи мало село,
Добринци се зову то мѣсто весело;
Горѣ фрушка брда крај Дунава с' плаве,
На југу с' Цер види с оне стране Саве.
С многих дрва чини с', да лежи у лугу.
А људи су добри, помажу друг другу.
Сад већ и на кули казују им сати,
Кад им треба лећи, кад валя устати.

Звоне звона, — лѣпо њина звона звоне,
Као да сребрни таласи ромоне, —
Али данас тужно глас од звона зуи,
Као да са куле смртна пѣсма струи.
Тужно звона зује, та морају знати,
Да јединца сина сарањује мати.

Барјаци се вију, свјати Боже с' поје,
Мајка прси грува, косе чупа своје,
Грозне сузе лѣва,
Овако запѣва:

„Јаох, сине, јаох! куд од мајке оде?
На ком ме остави саморану о'де?
Ко ће т' мајку ранит', ко ће тужну бранит';
Ко ли ће сироту, кад умрѣ, саранит'?
Јаох! људи, стан'те! Ненос'те ми сина!
Ох! смилуј се, Боже! са твоих висина!"

Људи чују, плачу, ал' све иду ближе,
Куда сваки човѣк пре ил' послѣ стиже.
Гроб отворен чека, стари попа стои,
И послѣдњу пѣсму над мртвацем пои:
„Земља јеси, зато у земљу силазиш;
У земљи мир и крај жељама налазиш."
Сад мотику узме, земљом сандук поспе,
Рѣка горких суза по људ'ма се проспе.
Сандук у гроб спусте, јадна мајка врисне,
А земља јој сина јединог претисне.

Одвеле су мајку пола мртву жене,
От'шла пратња, да се на дањи веселе,
Само стари попа још у гробљу седи,

Набрао обрве, у сунашце гледи,
Дубоко се мисли, око м' тамно гори,
Поћути, поћути, п'онда проговори:

„Јарко сунце, падаш већ у сиње море,
Спушташ се у твоје од кристала дворе;
Свршило си дѣло, па сад идеш миру,
А у плавом звѣзде остављаш етиру,
И моје се сунце свом западу клони;
И мени ће скоро звоно да зазвони,
Које нас овамо вѣчном миру прати;
Скоро ћу ја ове кости гробљу дати.

Пол столѣћа прође, како служим Бѳгу,
Служим му и данас, ал' већ једва могу.
Ваљда нема овдѣ гроба ни једнога,
Ком свог госта моја недопрати нога;
А у селу све, од дѣде до унука,
Крстила је ова моја десна рука.
Сад сам самцит стоим међу млађим свѣтом
Ка' оно храст стари кад обрасте цвѣтом.

Гдѣ сам био? Шта сам радио? Куда ћу?
Тек кад умрѣм, на све одговорит' знаћу.

До данас сам овдѣ, што кажу, живио,
Мало добра знао, много зла трпио.
Сарањив'о дѣцу, другове мрѣт' глед'о,
Поднео глад, кугу, разјарено небо;
Позн'о рат грађански и колеру страшну,
Издрж'о богиње, заразу ужасну!
Чинио сам добра, како сам кад мог'о,
Ујело ме у дар пасје срдце много;
Многу ми је сузу натѣрала пакост,
У многу ме злоба бацила је жалост;
Сила ми је жеља заостало пусти',
Најлѣпше надежде мрак ми изе густи;
У најслађем сату чистог равка меда
Мораде се наћи по која кап једа!

Гледао сам, како с' безсрамници шире,
А смиреност проси, од глада умире;
Видио сам како сила правду таре,
И како се љубов продаје за паре,
Како срѣћа бојак са заслугом бије,
Слава вѣнац глави недостојној вије!

И то све, и много јошт којешта друго,
Што човѣк доживи, кои живи дуго,
Живот зову људи, и крвљу га бране,
Своју савѣст кољу, и њоме га хране!

Право ваља рећи, да т' вѣрују људи.
Има живот ствари, да им с' небо чуди.
Младост, пријатељство, и душа висока
Дивоте су, с коих немо'ш скинут' ока;
Лѣпота је дично чедо чистог неба,
У небо се диже, ко лѣпоту гледа;
А љубов је пуна чини и милина,
У рај враћа на час Адамова сина.
Има живот сласти и дивота рајских,
Ал' пролазе брзо к'о чар дана мајских!
Свака носи црва у свом лѣпом недру.
Ни истину нећеш увѣк наћи ведру.
Рѣдко која дође, и скупо се плаћа,
Одлети л' једаред, никад се невраћа.
Све једна по једна утиче невѣрна:
Сама т' у гроб прати добродѣтељ смѣрна.

Како сад предамном цѣо живот стои
Са сладки и горки сви часови свои,
Кад неб' им'о пута, кои даље води,
Неби било врѣдно, да се човѣк роди!

А да ме ко пита, шта му чинит' треба,
Кад се живит' тако, како с' хоће, неда,
Другу нику неби рѣч му казат' знао,
До л': буд' образ мѣсту, на које си стао!

Ко изврши вѣрно, што му извршит' треба,
Нестиди се земље, небои се неба;
И у старе дане тим се једним тѣши,
Да са чистом душом хладном гробу спѣши.

Дѣте управ само на будућност гледи,
Садашњост му мало, ил' ништа невреди;
Зрѣо човѣк руши, зида, прави, квари,
Садашњост су њему уступили стари;
Старац нигдѣ ништа од свог дана нема,
Троши, што је стек'о, живи од спомена!

Имао сам и ја своја добра већа,
Дѣчицу сам им'о, им'о пријатеља;
А данас, на крају суђених ми дана
Видите ме сѣдит' на гробови сама!
Што ужас улива у ту душу младу,
То ја једва чекам: да ме земљи даду!
Негоде ми више овог свѣта сласти;
Празне су ми сѣнке све жеље и страсти!
Све је сад другчије, него што је било!
И само је сунце свој чар изгубило!
Што ми бија мило, све то земља крије.
Ту сам, али видим, ту ми мѣста није.
Све ми око мене јасним гласом виче:
Ниси за свѣт овај, уклањај се стриче!

Хоћу, дѣцо, хоћу; уклонићу с' радо.
Што знадох, учиних, што имадох, дадо!
Нисам име мачем по свѣту пронео,
Нисам нове с неба истине довео,
Нисам им'о блага да чуда сазидам,
Нисам им'о власти, да синцире скидам:
Ал' сам с чистим срдцем молио се Богу,
По закону Божјем водио сам ногу,
Љубио сам људе, праштао сам радо,
Помаг'о сам свагда, како коме знадо'.
Хвала м'илом Богу,
Те сад рећи могу:
Негори ми суза ничија на души,
Никакав ми срдце црни грѣх негуши,
Нисам никад никог закинути хтѣо,
Ни на чије мѣсто нисам никад сѣо.
Кад сам диг'о десну на благослов руку
Чиста ми је била и најбољем другу!
А што бија људске у мени таштине,
Признав'о сам увѣк, да сам син прашине.

Дан, два, па ће моја свећа да с' угаси.
Можда ће и сутра звоно да м' огласи.
Па куда ћеш онда са мном, силни Боже?
Је л' крај свему, кад ме у земљу положе?
Свршује л' се живот у гробу у мраку?

Ил' кроз гроб идемо лѣпшем каквом зраку?
Ал', што ја то питам код тебе, господе,
Кога саме рѣчи звѣзде небом воде?
Ти си жив, па шта ми више знати треба.
Ја ћу само слушат', ти наређуј с неба!

Сѣде јарко сунце, већ и мрак се сгушта,
Дај да с' иде кући, и на ложе спушта,
Да с' одморе мало ове старе кости,
Док недођу амо, гробу вѣчни гости."

Иди, стари, лези, па мирно почивај,
О Богу, о небу, и о рају снивај.
Неће тебе сварат' та вѣра у Бога,
Коју Бог управља, та неклиза нога.
Живио си чисто по његовој вољи,
Зацѣло те чека други живот бољи;
Сѣјао си љубов, нићи ће ти спомен
И лѣпши и јачи, него гранит камен!

Би л' ко знао овог старог свештеника?
То је добри стари родитељ пѣсника.

21. Септ. 1858.

X.

НАДПИСИ.

Кои чкиљи, кои сија,
Кои режи, кои зија,
Кои хлади, кои пече:
Ал' ни један лаж нерече.

Подашан и скуп.

Другима даје подашан за живота, жив их помаже,
Оставља другима скуп мртав тек своју помоћ.
Човѣка боља мучи, он од њих помоћи иште,
Лѣчи кад боли онај, вида кад прође овај.

1835.

Дуга.

Сунце сија, љубке у роси се кишног облака
Блистају свѣта луче, дуга се красна вије.
Сунце се спусти у тамна развијеног вечера нѣдра,
Нестаје зрака игре, љубки се губи појас.

Бог јест на вѣчном безкрајности вѣчан престолу,
Свѣтлости вѣчне луча изводи свѣта живот.
Вѣчнога прогони из вѣчног храма створења,
Бездана зија пропаст, бездушан пропада свѣт.
1835.

Ружици.

Негорди се том слободом
Ти каменна Ружице,
Несмѣ Амор од бодља ти
Да принесе ручице.

1835.

Лири Витковића.

(На његовом гробу.)

С ружичног холма живота си туђем пѣвала свѣту,
Испод кипреса роду тужна запѣва жица.
Нека се диче други са временним породом духа,
Дух сам и вѣчна тог чеда јесу наша!

30. Маја 1837.

Трајање духа.

На строго прописаном путу окреће се земља,
Сунце сија, ведра венера лепо с' блиста.
Нека падне из свог прописаног земља округа,
Куд се сунце дѣде, венера гдѣ се сакри?
Дух мој над земљом неизмѣрним узвишен кораком,
Пропасти зар може, цѣо док обстаје свѣт?

1837.

Милици.

Нек' се Катица дичи са ружом образа бѣлог;
Ишти, Милице, ти, невен да краси ти груд.

1839.

У спомениицу.

Милост неба нигда људма већа,
Нег' кад сродне душе се састану,
Ал' тек онда подпуна је срећа,
Кад се нађу, па се неразстану.

1840.

Анки и Катици.
(на гробу.)

Овдѣ леже тѣла,
Дух се небу диже:
Два младенца бише,
Два су сад анђела.

1843.

Мисао на гробу дѣце.

Ко немисли садит' руже,
Том зелени врт нетреба,
А ком мили преминуше,
Тај неможе бит' без неба.

28. Окт. 1844.

Богољубу.

Недаш рећи, да имаде среће у лѣкара,
Нег' ко боље књигу знаде, боље и да пара.
Ко по живу воду хоће из Новога Сада
У наш Сомбор да путује, три су м' пута зната.
Миша пошље свог човѣка на парноме броду,
Диша даде свог на пошту као најбољу сгоду,
Глиша рекне своме момку да тера кулаша
Преким путем на Оџаке а преко Силбаша.

У брода се крма скр'а, Мишин човѣк с' врати,
Пошта буде поробљена а људи поклати,
Глишин улак своим путем свуда мирно прође,
И с тиквицом живе воде срѣћно кући дође.
Е сад реци, чим брат Глиша своје доби благо?
Ја бих рек'о добром срѣћом, а ти што ти драго!

1855.

Мојој бради.

„Шта ли ћемо тужна брадо моја,
Криве људи на нас уста своја?“
Ко се бради, ко се брадви смије,
На тога се обзирати није!

1855.

Стихови и људи.

Људи су нам једнолики,
Кад имају једно лице,
Стихови су једнолики
Уз једнаке папучице.
Слик учини, да су лице
Стиховима папучице!

1855.

Самум.

Гдѣ недрагог нога земљу дирне,
Трава вене, опадају руже,
Зрак сунчани осијава тугу,
А сузе се с мѣсечином друже.

1856.

Малом Теодору.

Лѣпо поче нѣжни цвѣтак цвасти,
Али брзо мораде опасти.
Кад у земљу нѣжно тѣло стиже,
Анђелак се у небеса диже.

9. Апр. 1856.

Узрок тужбе.

А шта је то, браца Стојко, шта учини, друже!
На тебе се берачице ево љуто туже.
Шта учиних? сасвим ништа! И баш с тога вичу:
Гле шта Миша од њих ради, па му с тога кличу!

10. Септ. 1856.

Бабин страх.

Пада киша, пада
Побојала с' баба,
Неће имат' свата
Од велика блата.

18. Септ. 1856.

Два дедака обадва једнака.

Ти се зовеш Немогу,
Ја се зовем Нећу:
Да станемо у слогу
Постигли би срећу!

21. Септ. 1856.

Меленци.

Ој Меленци, село поносито,
Дивни су ти Трифунчеви двори.
У њима се легу соколови.
Цар их воле, па их к себи зове,
Те му утве златокриле лове.

12. Окт. 1856.

Ђипу.

Ој ти ђипу моје худно цвеће,
Што с' намећеш, кад те нико неће.
Ти си цвеће, ал' за сужно робље,
Гдѣ ти ничеш, зацѣло је гробље.

6. Нов. 1856.

У спомениц у

Г. Нини Николићевој од Србограда.

Сентомаш је пао,
Ал' Србоград није,
На Твојој се кући
Застава му вије.

14. Јан. 1857.

Врѣдница.

Сама сам ти лан сѣјала,
Сама сам га и топила,
Сама сам га гребенала,
Сама сам га и попила!

13. Фебр. 1857.

Лѣк за кишу.

Пада киша, пада,
Како ли је сада,
Кои нема кабанице,
Под њом младе јабанице.

31. Мар. 1857.

Сузе љубови.

Које љубов сузе рони,
Бистрије су од росице,
Мирис им је много слађи
Него мирис од ружице.

8. Апр. 1857.

Безсмртност.

О лѣпо је, кад нам име
Смрт са собом неоднесе.
Сваки ваља да се труди,
Па што с правдом труд донесе.
Чинио сам, и чинићу,
Што ми дане силе могу:
А о дѣли суд остављам
Свом народу и свом Богу.

16. Јунија 1857.

Домишљанка.

Ја б' у вече печења, а отац кафу те кафу;
Двѣ три дај му гадне: виче печење! и сам.

2. Марта 1858.

Малом Жарку на крст.

Црна земљо, сјајно небо,
Пазите нам мало чедо.

3. Јул. 1858.

Малој Видосави на крст.

Кад вас жеља за мном точи,
Диж'те к небу сузне очи.

3. Јул. 1858.

Сунцокрету.

Сунцокрету, моје лѣпо цвеће,
Јеси лѣпо, ал' те сунце неће.
Лишће ти се сија, к'о да је од злата,
Срдце ти се црни од тежкога јада.

24. Авг. 1858.

Немањићи и Бранковићи.

Једна лоза а двојако грожђе:
Крунско злато и синџирско гвожђе.

27. Авг. 1858.

Краљу Вукашину.

Цара земљи уби, цара пѣсни роди.
Слава и проклетство потомству т' доводи.

8. Септ. 1858.

Три побратима.

Марко нам је вѣра, Реља је надежда,
А Милош је љубов: дика сва троица.

14. Септ. 1858.

Опет три побратима.

Краљевић је Марко јуначка десница,
Крилатић је Реља балчак у десници,
Обилић је Милош сабља у балчаку.

14. Септ. 1858.

Доситију.

Цѣо ти је живот беззлобно и сладко дѣтињство:
С тог' ти Милина рек'о б' нага у слогу лежи.

22. Септ. 1858.

Мушицком.

Над гробом.

Да си тако срећом жив у народ пао,
Многу б' још и лепшу Србма пѣсну дао.

22. Септ. 1858.

Милутиновићу.

Духа до излиха, само да је среће
Да си одкуд дош'о до вештине веће.

22. Септ. 1858.

Поповићу (Стерији).

Јутро ти је црно, подне ти је црно, вече ти је црно;
О! да с' мало боље у висину прн'о!

22. Септ. 1858.

Петру Петровићу Нѣгушу.

Нек пропадне Црна Гора, и сви њени борци:
Вѣчно живе у твом Горском Вѣнцу Црногорци.

22. Септ. 1858.

Младим списатељма.

Пиш'те, млада српска браћо, што најбоље знате.
Али само немислите, да најбоље знате!

22. Септ. 1858.

Манастири.

С Доситија Хопово се прочу и разгласи;
Шишатовац прославише Мушицкови гласи;
Раваницу диче кости српског Кнез-Лазара,
А останци Јазак красе од Уроша цара.
То су четир златне круне наше Фрушке горе,
И у свакој од њих бесцен драги камен горе!!

22. Септ. 1858.

Видаковићу.

Што с' свом свѣту радо пис'о,
То је твој свѣт радо чит'о.
Па сад нек те и забаце,
Утѣха је лѣпа и то.

24. Септ. 1858.

Милутиновићу.

Шта ћу да ти кажем, да несгрѣшим Богу?
Да те худим, несмѣм, да хвалим не могу!

24. Септ. 1858.

Вуку Бранковићу.

Круну тражиш, па идеш Турчину?
Своме скидаш, дајеш је туђину!

24. Септ. 1858.

Милошу Обилићу.

Реч кнежева т' даде смртну рану праву:
Турци само мртву одкидоше главу.

24. Септ. 1858.

Милеви, султани.

Анђео јеси, ал' у чијем крају?
Да л' у српском, да л' у турском рају!

24. Септ. 1858.

Султани Мари.

Јасно сјајеш сунце с престола висока,
Тежка т' сјајност браћи оба попи ока.

24. Септ. 1858.

Стефану Воиславу.

У избѣгу од мајке
На туђ бусен паде.
Свом народу слободу
И државу даде.

24. Септ. 1858.

Милошу Обилићу.

Рѣч кнежева неможе се другачије да одмасти,
Ил' мораде Мурат или Лазар твојом руком пасти.

24. Септ. 1858.

Скадар.

Скадру, бѣли Скадру, од злата ти си колѣвка,
Царство у којој србско, красно одљуља с' чедо.

25. Септ. 1858.

Крушевац.

Крушевац гроб је царства. У њему с мртвим Лазаром
Паде и престол и цар под ноге Турком у прах.

25. Септ. 1858.

XI.

ПЂСНЕ ОСОБИТИМ ЛИЦАМА.

Кои бише, па и преминуше,
Дај им, Боже, у рају насеље;
А кои су јоште у животу,
Тима подај здравље и веселье.

Епископу Стефану Станковић.

Добривој, срѣмски
Радослав, бачки
Светислав, банатски
} пастири.

Хор.

Дође мила весна
Сад нам нек се пѣсна
По долина, лугови,
Разројава, другови!

Нек нађе пастира,
Гдѣ весело свира,
Гдѣ потока разговор
Фрулице му прати збор.

Његова је дика
Гром дружевног клика,
Његове су радости
Несташлуци младости.

Весеље му пева
У облаци шева,
Мали славуј из гаја
Сласт му чара из раја.

Лахор сласт му дише,
Мај радости ниже,
Природа се заклела,
Да га чини весела.

(Музика.)

Добривој.

Оштре зиме моћна сила
Гробу црном зелен даде,
Лепа ружа у гроб паде,
Што је цвећу дика била.
Поноситог крина неста,
Тужна стоје лале места,
Луг пожутп, виткој јели
Покров даде мраз бељи.

Радослав.

Снѣг природу нѣму тишти
Тамна жалост блѣди свѣт,
За топлотом поље пишти,
Сунце иште нѣжни цвѣт.

Светислав.

Сад од топлог весну југа
Донесе нам тихи лет,
У веселој пѣсми луга
Знак слободе зачу свет.
Подиже се мала трава
Из немилог зиме сна,
Гордог храста хола глава
Поздрав нија цару дна.
Радост слети у долине
Овчицама вунатим,
Весеље се у планине
Липʼма спусти гранатим.
Пѣва талас поточића
Благосиља ведри час,
Сунчанога са чотића
Весео се чује глас.
(Музика.)

Радослав.

Пастир ведро јутро маја
Поздравља са фрулицом,
Њему сладком славуј гаја
Одговара пѣсмицом.
С задовољним грудма стадо
Паши тѣра дебелој,
Пред њим скаче јагње младо
Ливадици веселој.
На палицу нагнут гледи
За њим стари родитељ,
Гдѣ послѣдња звѣзда бледи
Хвалу чује створитељ.

Добривој.

А кад сунце к сињем мору
Уморено спусти се,
Кад на пусту чарну гору
Тамна ноћца спусти се;
Кад се блѣди мѣсец вијне
На плаветни престол свој,
Вечерњача кад засијне,
И разспе се звѣзда рој,
Колебици онда сламној
Мали попак прати га,
У тишини ноћи тамној
Љубком пѣсмом слади га.

Светислав.

Рана зора с блѣдим зраком
Оставља га весела,
Поздна ноћца с тамним мраком
Затиче га весела,
Задовољна колебица
Одправља га весела,
Мирисава ливадица
Одпушта га весела,
Ноћном росом сјајна паша
Гледи г' свагда весела,
Са земље ће смртна чаша
Одвести га весела.

Хор.

Живот му је башта,
Гдѣ радости цвате,
Пролѣтњи му дани
Љубке сласти саде,
Луг му чути даје
Неба гласове,
Мај му даје осѣћати
Красне раја часове.

Добривој.

Са шевом се диже
У небо.

Радослав.

С поточићем пузи
Вѣчности.

Хор.

Са шевом се диже
У небо,
С поточићем пузи
Вѣчности.

Добривој.

Са мирисом хити
Награди.

Радослав.

С лахорићем лети
Чистоти.

Хор.

Са мирисом хити
Награди,
С лахорићем лети
Чистоти.

Добривој.

У загорки гледи
Божество,

Радослав.

У подољки чује
Блаженство.

Хор.

У загорки гледи
Божество,
У подољки чује
Блаженство.

Сви.

Тако живи пастир добри
Задовољан к'о природа,
Раван као етир модри,
Дубок као мора вода,
Посрѣд бѣде ненарушен,
Усрѣд грома несакрушен.

(Музика.)

Светислав.

(Говори.)

И духу сија јарко сунце
У благодѣтељности штедрој,
И њему теку пријатности
Сладке са лица дике рода,

И њему зује медни гласи,
У коим живе сјајна дѣла.
Природа нека својој весни
Умилне шиље хвале гласе,
А људи ваља глас од пѣсме
Да дижу к слави, дики својој.

Сви.

О наша дико,
Србаља пролѣће,
Ти сласти на нас
Просипаш још већe,
Зато прими дужну славу
Дај увѣнчат' дичну главу,
Теби пѣва лик пастира
И фрулица свира.

У теби србства
Вѣнчава се глава,
Твоја србинство
Овѣчава слава.
Ти си понос, ти му душа,
Ти с' му вѣнцу красна ружа,
Зато т' пѣва лик пастира,
И фрулица свира!

Милости творца
Даре драгоцѣни,
Заслуге србства
Ти вѣнче невени,
Прими с благим срдца жаром
Лик пастира с малим даром,
У њих чувство јесте веће
Нег наклоност среће.

Добривој.

Симбол твоје к роду љубве,
Твога к њему пламена,
Чистијега од индијског
Скупоцѣнног камена,
Прими овај неокаљан
Голубица чистих пар,
Он је срдца горућега
Силним чувством мали дар.

Радослав.

Немој презрѣт' ни пламена
Срдца мога чисти свѣт,
Мирис даје дар олимпу
Љубичица мален цвѣт.
Прими нектар, кој заслугу
Вѣнчајућим пои сном.
Тај је Хеба свом Алкиду,
Тај ти даде роду свом.

Светислав.

И пехар је теби
Послала родбина,
Напуњен сузама
Радостног Србина.
Ту је свето благо
Сладког рода твога,
Он је тебе избрао
За чувара свога.

Дѣвојчица.

Црну зиму измѣњује
Љубко пролеће,
На брежуљак за притисак
Снѣга мај слеће.
Неће твоја без награде
Дѣла остати,
Док свезнање створитеља
Правда узпрати.
Зато прими вѣнац, кои т'
Род твој подноси,
Њега срѣће, благослова
Струја нек роси.

Пѣсник.

Гдѣ слави свѣтли диже
Жертвеник љубов дар,
Гдѣ жертву пали чисту
Признателности жар,
И муза радо јасни
Ту свој уздиже глас,
Осветит' тежи чиста
Те славе сјајни час.
И њеног дакле прими
Танкога грла дар,
Радо ти, све што има,
Доноси на олтар.

Сви.

Нек живота ти ведре дане
Вече хладом умилним заслади,
И кад вѣчности т' сунце гране,
Нека вѣчна те палма награди,
И јасну заслуга сву своју
Излије красоту на твоју
Главу, да вѣчно уживаш
Сласт, коју на род штедро изливаш!

1836.

Митрополиту Стефану Стратимировићу.

Multis ille bonis flebilis occidit.

Загрми, лиро, као кад разјарени
Јупитер поле дрма стењајуће
И ватреним стрѣлама цѣпа
Гордим јеком пуцајуће стѣне.

Ил' не! — Онѣми, као талас потока
Студеним стегнут панциром сѣвера,
Кад сѣда блѣдим сметовима
Зима нѣжне разплаши младости!

Поносно славе српског хоризонта
Западе сунце с Стратимировићем,
Народа дику смрт уграби,
Пријатеља отачаству неста.

Уздахни Србе за грдним губитком,
И мужке умиј образе сузама;
Отца предајеш црном гробу,
Славу твоју земља обгрљава.

Дѣлама вѣчног мислисмо вѣчито
Гледат' у нашем срѣћном кругу срѣћног;
Зар смѣде судба тамну руку
К свѣтлом Србства поносу принети?

Ил' света правда неумитно држеħ'
Мѣрило сина одзва заслуженог,
Да милу главу неувеним
Увије му награде лаврима?

Тако је! низко смртности косиште
Високом несмѣ приступит' фениксу.
Он сам спалиште поноситим
Справља духом, на њега се гордо

Баца, и с чистим диже се пламеном
Обновљен друго за столѣтство снажан:
Велики тако дух у свѣсти
Снаге духа и срдца јединe

Оставља земну ништету и к вишем
Одлеће свѣту, из руине тѣла
Новој прелази домовини
На дѣлање спреман безконачно!

Јан. 1837.

Епископу Лукијану Мушицком.

Rotta e l' alta colonna, e l' verde lauro.

Која достојно суза на олтару
Да плане, кои ти велика дигоше
Дѣла? Ил' кои уздисај да
Срдца понесе плачевни одзив

Лабуду, кои на зраку вечера
Земског из бурног диже се језера
Живота, и у сладкој пѣсми
Таласу хити Олимпа бистром,

У кога сладком огледалу бурја
Своје облаком непогоде мрачно
Невиди чело? Врати, врати се о
Плавог снѣжна птицо Аполона!

Ах, њега нема! завидљива жељном
Сакри га оку завѣса висине,
Послѣдњи сјајног крила блѣсак
У тужној сузи нам огледа се.

Свети чисте му руке аманету,
О лиро тужна! Уздахни најдубљим
Жалости тамне гласом, кои си
Дала за нѣжним Мароном жици

Сабина, какав под црним печали
Флором сиротим пристои жицама.
Уздахни! громка цѣлог рода
Слѣдовати теби ће запѣвка! —

Још стоиш свѣте? падај! падај! Твои
Пуцају стални ступци; јаки мора т'
Истока подпор пасти, кад та крѣпост
Воље, и духа кад таква снага

Клону! — Ал' ти стоиш. На ком путу
Види Птоломеј јарко сунце, с оног
Још грѣје своим благодатним
Зрацима младо живота сѣме.

Зашто да човѣк у волнама бића
Пропада? Да л' је он сам са образом
Вѣчности топлим у прсима
Грозна гробу опредѣљен жртва?

Апр. 1837

Сими Милутиновићу.

Пак и само срдце иште,
Да се вѣрни разспе круг,
Новом хитеħ' пријатељу
Са другом се прашта друг.
У вѣчноме свѣта колу
Несталан су људи уд,
Сад се нађу, па се љубе,
Сад разстанком цвѣле груд.

И ти од нас сад одлазиш,
Нов т' отвара жеља пут,
Иди, иди, и дальни ће т'
Пред оком нам бити скут.
И у крилу од Србије
Чућеш дальне Пеште клик,
И у њене луге ће те
Пријатеља пратит' лик.

И кад ноћу плавом небу
Ока бистри бациш зрак,
Дальни поглед пријатеља
Јасна гнаће звезда мрак,
И са устне плаве зоре
Шапутаће т' тихо хој!
Устај, прими из Венгрије
Поздрав милих, певче мој!

1838.

Тодору Павловићу.

(Писмо.)

Кад се осуђени врате у своје духови гробље,
Жетеоца њиви крене сеоски пътао,
Кад Ви најслађе там' у вашем снивасте Сабину
О срећи рода, књижевном напредку,

Громки глас топа корабљу дружство прибере.
Час кои даће пара живот броду.
Јер и онда, кад оно, на дану свѣта сајузник
Што живи, спава, веће силе раде;
Нит' је смрти тишина безшумно ноћи спокојство.
У ноћи управ' човѣк себи живи. —

С Богом, Пешто! у теби три сам проживио лѣта,
Три лѣта мира, три лѣта младости.
У теби с' многа лири ми танка пѣсна извила
Радости ведра, горкој црна туги.
Јер и душа се моја са веселим свѣтом весели;
И рода пѣсна сродне м' мами гласе;
И за Луком плаче, и плаче за Стратимиром
И моје око у народа туги.
Надао сам се, и пѣвао сам, и пѣсма се моја
У Бачкој чула, у Срѣму и Банату,
И у даљном се одглас њен Делиграду одбијао,
У Прагу кажу, нема ружно грло,
А у славној Хрватској једна јој је канула суза,
О сузо света, госте од свега мили!
Твоје ј' око већ тамно, а чувство нѣдру невѣрно
У роси гробне сад се јавља траве. —

Тебе нестаје, Пешто; све мање двори виде се,
Гдѣ Леве Геррик другу пружа руку,

Гдѣ сам смирену чуо Стуартије исповѣст красне,
Ужасни диже гдѣ Орлеанка ори.
Све се мање већ бѣлог крај воде види Будима,
И Матијина оку бѣжи слава;
Бѣже брѣгови силном посути крвљу Турака;
Долине бѣже, гдѣ кости Унгара
Санак почивају дуги: и Ракоша гробови ћуте!

Ал' каква се то с лѣве јавља руке
Гврдиња са свѣтлим порубом од сувога злата?
Облаци то су, изза коих сунце
Златне баца стрѣле, да таму прогони с' земље.
О каква је то дивна Етна с лавом!
Видови лѣпи и огњеви живи, и духови свѣжи:
Таки је био првог јутра живот.

Лети брод. Сад ето нас близу славна Мухача,
Гдѣ Лудвик царство, живот, славу даде!
Косово и Мухач могу се два брата наређи,
Само што удар првог дуже траја.
Ето нам и Драве, славонске рѣке, и њених
Планина, гдѣ је први грозд узрѣо.
Ердут долази славан са своих бана, кнезова;
Ровине храма Дијане виде се,
И за њима стари Илока зидови града,
Гдѣ лѣпа була на руку нагнута

Гледа у Дунава русе таласе, и брижна изгледа,
Иде ли паша, води л' лѣпог робља.
Видио сам и Даљ и Бѣло с' Боровом брдо,
Владика србских државицу малу,
И Футожко поље, што пренебрежена форма
Хадику даде, Черновићу узе.
Пак кад се крај Каменице спустимо ето Славонског,
Коим се Срѣм поноси, гибралтара,
Петроварадина, гдѣ, као што соко са стѣне
На ловца изван домашаја гледи,
Гледи на Дунав, и шајке по њему, и руга се топу.
Ту Василије мој о дѣлу мисли Милоша,
И лѣпим долинама, и плавим пѣва брдама.
Ни Темпе није лѣпше видит' било.
Ту је Фрушка гора, ту Дунав и бачка равница,
Све србско доклѣ око видит' може,
И да с ока спадне та завѣса, која неда нам
С Монтбланка видит' друга Хималају,
Чак би Вас човѣк тамо у Пешти могао спазит',
У врту како мислите о Листу,
Да и меда сила, и жутога добије воска,
Из ког се многој мелем прави рани.
Ал' овако к бѣлом прибѣћи морам папиру,
Да жеља жељу разумѣти може.
Примите поздрав, првог свѣдока, да обично моје
И удаљено перо воли пословање.

Гледаћу, да с' на мене неможете с правдом потужит',
Даљина само ако неузсмета.
Спѣшите само Ви на путу том, биће пчелица,
Трутове само изтрѣбиће врѣме.

1839.

Н. В. Цару и Царици

Франциосиѳу и Јелисавети.

Добро дошла, о невѣсто красна!
Мајко наша. круно наша јасна!
Добро дошла, и здрава нам била,
Добра срѣћа навѣк те пратила!

Усрѣћи нам цара господара,
Нашу дику, срдце из нѣдара;
Буди вѣнац јуначкој му глави,
Нек се једно са другога слави!

Свѣтли царе, и сјајна царице,
Јарко сунце и јасна данице,
Прим'те пѣсну, што вам Срби поју,
У њој душу дају вама своју.

Као што љуби ружица пролеће,
И јагњету с' бит' без мајке неће,
Тако за вас, своју дику, славу.
Свак ће Србин своју дати главу.

А као што се алем камен блиста,
Тако нам је вѣрност к вама чиста,
Може пући и стуб од гранита,
Српска вѣрност нигда с' непрекида.

Срѣћно вама то веселье било,
Веселье вас кроз сав вѣк пратило,
А ти небо милостиво, благо,
Све им подај, што им буде драго!

1854.

Јовану и Марији Хаџић.

28. Окт. 1854.

Пѣсну пѣва зора љубичици:
Ој љубицо од љубови цвѣту,
Што јошт незна, шта јој груди лама,
Немаш пара у пролѣћњем свѣту,
Чиста стоиш у пролѣћу сама!

Пѣсну пѣва славујак ружици:
Ој ружице, од љубови цвѣту,
Која срдце на срдце привлачи,
Немаш пара у цвѣтноме свѣту,
Тебе живот пурпуром облачи.

Пѣсник зори и славују збори:
Нек се скрије плава љубичица,
Нек с' уклони румена ружица:
Чиста љубов небесна је роса,
Чиста љубов сунчана је луча,
Чиста љубов струк је од поноса,
Чиста љубов земљу с небом спуча.
Прође весна, увене љубица,
Прође љето, опадне ружица;
Чисту љубов и двадесет пето
Као дан први поздравиће љето,
Па и сама поздне смрти рука
Неће с' такнут' тога вѣчног струка!

28. Окт. 1854.

Јовану Хаџићу.

На страну се ви послови
Пуни муке и терета:
Другим пером, лѣпши слови
Сад ће пѣсна да ћерета.

Друг пѣсана данак слави,
Кои га даде свѣту овом,
Да саплете вѣнац глави
Славном пѣсном, силним словом.

И одпѣва пѣсну многу,
И послужи правди често,
И написа закон роду,
И ухвати души место.

У свему га Бог поможе,
Те све сврши лѣпо и красно,
Као што бити само може
Блиста му се име јасно.

Ко га воле, ко му с' чуди,
Како у жељи коме стои;
Мени туга стеже груди,
Кад ми ћути, а непои.

На славу ме данас зове,
На славу му иђ' немогу,
Већ му шиљем стихе ове,
Да их читне брзо, с ногу.

Обазри се, друже! Баци
Око на дне, што су прошли;
Наши дни су њини ђаци,
Неб' без оних ови дошли.

Јест многа ти суза пала,
Суза чиста од сироте,
Кад од бѣде црна зјала
Моћним пером ти је оте;

Славно ти је име Сава
Одјекнула доста пута,
Кад Србији књигу права
Твоја даде глава мудра:

Ал' тек једна ситна пѣсна
Одбиће ти смрт од гласа;
Пѣсна т' биће труба вѣчна
Док је србског грла и гласа.

Зато т' данас велим друже:
Сва на страну дѣла мећи;
Нек ти мисли пѣсну служе
Ил' устао, ил' хтѣо лећи.

Јесен твоја клони с' зими,
Иње ґлаве снѣг ти каже;
Недангуби! сѣвни, сијни!
Пѣсни зрѣо ум помаже!

8. Окт. 1856.

Јовану Пантелићу,

Директору гимназије Карловачке.

Дођи ми драги
Јоване,
Како ти школа
Престане,
Јесам те жељан
Видити,
С тобом се србски
Частити.
Остави бриге
Вихору,
Нека их носи
За гору;
А добру вољу
Понеси,
Амо се к' мени
Довези.

Непитај, куд ћеш
С послови,
Послове, брате,
Остави,
За дуга зимска
Вечера,
Кад у собу снѣг нас
Сатера.
Сад се све лѣпо
Зелени,
Јошт ту там ружа с'
Румени,
Ранка се на нас
Осмѣва,
Весела берба
Приспѣва.
Та нема сладке
Бесѣде,
Без твоје рѣчи
Медене;
Два пут нам шала
Милија
На твоја уста
Избија.
Узмеш ли пѣсну
Читати,

Срдце нам стаје
Играти,
Чисто нас мрави
Пролазе,
Што т' рѣчи дивно
Излазе.
Него ми дођи,
Пријане,
Како ти школа
Престане,
Пак ћемо читат'
Обадва
Честита наша
Јована,
И твога Симу
Милена,
И мог Нѣгуша
Смирена,
И коју моју
Пѣсницу
Уз братску србску
Здравицу.

6. Авг. 1858.

ЗЕМАЉОТЕЊА МАТИЦЕ СРПСКЕ

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
P19GpI574/1.1

Цѣна дуѣанска 1 ф. 30 кр. ср.